SVMMA
SIVE
COMPENDIVM
THEATRI
VERITATIS,
ET IVSTITIÆ.

EIVSDEM AVCTORIS.

Cum eodem ordine, vt in proxima Indice.

ROMÆ, M. DC. LXXIX.
Typis Bartholomæi Lupardi Impressoris Cameralis, & Vatic.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiss. P. Sacri Palatij Apost. Mag.

I. de Ang. Archiep. Vrb. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Raymundus Capisuccus Ordinis Præd. Sac. Pal. Apostolici Magister.

INDEX
LIBRORVM
SVMMAE.

LIB. I.

De Feudis,
Et bonis iurisdictionalibus, & Bulla Baronum.

LIB. II.

De Regalibus.
Hoc est.
Officijs venalibus, locis Montium, alijsque iuribus cum Principe seù Republica, Vectigalibus, & gabellis, salinis, & mineralibus, monetis,

netis, vijs publicis; fisco, & alijs de quibus *in cap. unico, quæ sint Regalia*.

2

LIB. III.

De Iurisdictione
Et foro competenti.
Par. II.
De Præeminentijs, & Præcedentijs,
Sub quibus
De Iure Cathedratico, Metropolitico, Nobilitate, Ciuilitate, & alijs iuribus honorificis.

2

LIB. IV.

De Seruitutibus Prædialibus.
Vsufructu, & vtroque retractu.

Par.

3

LIB. V.

3

LIB. VI.

INDEX

LIB. VII.

De Donationibus.

Par. II.

De emptione, & Venditione.

Par. III

De Alienationibus,
Contractibus, Obligationibus, &
Pactis in genere.

Par. IV.

De Tutoribus.

Procuratoribus ad negotia, Administratoribus, & aliena negotia gerentibus.

5

LIB. VIII.

De Credito, & debito,
Creditore, & debitore.

6

L. IX.

I N D E X

L I B. I X.

De Teſtamentis,
Codicillis, & vltimis voluntatibus.
Par. I I.
De Hærede, & Hæreditate.
Par. I I I.
De Legitima,
Trebellianica, & alijs detractio-
nibus.

6

L I B. X.

De Fideicommiſsis,
Primogenituris, & Maioratibus.

7

L I B. X I.

De Legatis.

Par

INDEX

L. IX.

I N D E X

L I B. I X.

De Teſtamentis,
Codicillis, & vltimis voluntatibus.
Par. II.
De Hærede, & Hæreditate.
Par. III.
De Legitima,
Trebellianica, & alijs detractionibus.

6

L I B. X.

De Fideicommiſsis,
Primogenituris, & Maioratibus.

7

L I B. XI.

De Legatis.

Par

Par. II.

De Pensionibus ecclesiasticis.

LIB. XIV.

De Regularibus, & Monialibus.

Par. II.

De Matrimonio, Sponsalibus, & Diuortio.

Par. III.

De Decimis, Oblationibus, & Eleemosynis.

Par. IV.

Miscellaneum Ecclesiasticum, de Immunitate Ecclesiastica, locali, reali, & personali, & de Episcopis, Prælatis, & Clericis; Ac etiam de Censuris, Missis, Processionibus, & alijs materijs ecclesiasticis.

Par. V.

Annotationes practicæ ad Sacrum Con-

LIB. XV.

SVM-

SVMMA

SIVE

COMPENDIVM

Eorum quę in Foro magis practicabilia continentur in Lib. I. Theatri Veritatis, & Iustitiæ.

De Feudis, & bonis iurisdictionalibus, ac Bulla Baronum.

ROMÆ,
Typis Angeli Bernabò. 1671
Superiorum Permissu.

INDEX RVBRICARVM.

Summa seu compendij feudorum.

I.

Proemialia

De feudorum origine, siue introductione, eorũque diuisione, ac generibus,

à n. 1. ad 38.

II.

An in dubio præsumatur feudum, vel allodium, Et cuinam incumbat onus, vnam, vel alterã

VII.

VIII.

Quid veniat sub conces-

ſione feudi; Et præſertim, an & quæ Regalia, aliaque iura conceſſa, vel reſeruata cenſeantur.

Et de Imperio, iurisdictione, iuribus, ac præeminentijs feudatarij in feudo & in vaſallos, iſtorumque obligatione: Et econuerſo de eiuſdem feudatarij obligatione erga vaſallos, *an.* 140. *ad* 158.

IX.

De alienatione vel obligatione feudi, aliàque diſ-

dispositione inter viuos;
Ac etiam de præscriptione.
Et de alienatione vel obligatione, aliaque dispositione fructuum vel cõmoditatis,& de materia assensus,
a n.159.ad 218.

X

De dispositione feudi per vltimam voluntatem; Et quatenus non valeat de ipso corpore feudi, an debeatur æstimatio, vel in ea substineatur,
a n. 219. ad 226.

De

De

XX.

XXI.

SVMMARIVM.

I.

1 *AN vsus feudorum fuerit cognitus apud Romanos vel à quibus introductus sit.*
2 *Vocabulum tamen* feudi *ignotum est iuri cõmuni ac professoribus linguæ latinæ.*
3 *Quid istud vocabulum significet quod importet militiã, & feudatarius dicatur miles.*
4 *Leges feudales proueniunt à consuetudine, & de earum compilatoribus.*
5 *An habeant vim legis vbique & in omni foro obligantes.*
6 *His cessantibus, etiam in feudis attendendum est ius cõmune Ciuile vel Canonicum.*
7 *Feudum an contineat gratiã &*

& beneficium, vel potius contractum, & quæ species contractus sit.

8 *De pluribus distinctionibus ac speciebus feudorum.*

9 *In præsenti compendio agitur solum de ijs quæ magis foro adaptata sunt, ac disputandi occasio præbuit, non autem de uniuersa materia.*

10 *De feudis diuiduis quæ iuris Longobardorum dicuntur.*

11 *De indiuiduis quæ dicuntur iuris francorum, & iure primogenituræ deferuntur.*

12 *Antiquiori tempore omnia feuda erant diuidua etiam illa dignitatis, hodie verò illa Dignitatis sunt indiuidua.*

13 *Ex consuetudine tamen aliquarum Regionum præsertim Lombardiæ sunt indiuidua habitu non autem exercitio.*

citio seu fruitione.

14 *Maior sedes, feudorum excepta Germania, est in Regnis vtriusque* Sicilia.

15 In *istis Regnis regulariter feuda propria quæ in* capite *seu* quaternata *dicuntur sũt indiuidua iuris francorum.*

16 *Adbuc tamen adsunt aliqua iuxta antiquam naturam iuris Longobardorum.*

17 *De alia distinctione inter feuda Regalia & non regalia, seu* Dignitatis *& simplicia.*

18 *Quænam sint feuda Regalia vel Dignitatis, & quid importent.*

19 *Tituli seu Dignitates in feudis inferioribus & non Regalibus an veram dignitatem importent nec ne.*

20 *Et quatenus non importent, quid operetur dictus titulus seu dignitas quamuis impro-*

pria

Quid

35 *Quid vbi concessio est partim ex merito, & partim ex gratia seu causa lucratiua.*

36 *An clausula, vt concessio censeatur in feudum antiquum seu paternum, illud reddat antiquum, quamuis vere sit nouum.*

37 *De distinctione inter feuda & subfeuda.*

38 *De alia distinctione inter feuda masculina & fœminina, siue Ecclesiastica & laicalia cum similibus.*

II.

39 *Feudum est seruitus, & ideò in dubio non præsumitur.*

40 *Ex quibus adminiculis probetur feudalitas.*

41 *Distinguuntur casus prò regulanda, vel præsumenda feudali; vel allodiali qualitate, in quæstione inter Principē & Baronem.*

Quod

42 *Quod præsumptio non assistat veræ allodialitati.*

43 *De mixtura allodialitatis, & feudalitatis, quarum vtraque sit impropria.*

44 *In Regnis vtriusque Siciliæ, loca inhabitata cum vasallis præsumuntur feudalia, non autem in Ecclesia.*

45 *De controuersia inter Baronem, & vasallos in predijs intra fines feudi, an sint feudalia, vel libera.*

46 Et *de alia inter hæredem feudatarij, & Dominum, vel successorem feudi in prædijs, & bonis intrà fines feudi.*

47 *Vbi etiã præsumptio assistit allodialitati, ea cessat si constet quod bona annexa sint feudo.*

48 *De distinctione inter bona existentia in statu naturali, vel habentia industriam prò dicta præsumptione.*

III.

49 *In bonis verè stabilibus, & soli, etiam priuatis datur feudum.*

50 *Distinguuntur bona priuata, à* Ciuitatibus, *Oppidis, &* Castris, *vt in hac secunda specie detur verum, & proprium feudum.*

51 *Datur feudum in annuis redditibus, ac etiam in iuribus, & actionibus.*

52 *Prout datur in iurisdictione, ac iuribus Regalibus.*

53 *Quæ iura Regalia dari possint in feudum.*

54 *Idem* Castrum *potest esse feudum vnius, & iurisdictio feudum alterius.*

55 *Vel* Castrum *haberi in feudum, & iurisdictio in allodium.*

56 *An in pecunia, vel in mobilibus*

bus detur feudum.

57 *Quid de pecunia, quæ sit pretium feudi, & quod istud regulariter non sit feudale.*

58 *Actio ad feudum, an sit feudalis, iureque feudi censeatur.*

59 *Res aliena, an & quando dari possit in feudum.*

60 *Id fieri potest à Principe.*

61 De concessione in feudum facta de Ciuitatibus, & locis, *quæ ex priuilegio, vel concessione non possunt infeudari.*

62 Bona propria, libera, & allodialia possunt ab alio accipi in feudum.

63 De alijs rebus in quibus detur feudum remissiuè.

IV.

64 *Regula est, vt omnis non prohibitus possit infeudare.*

65 Cui competat facultas conceden-

dendi feuda Regalia, & maiora.

66 Posita tali facultate, quomodo intelligenda sit.

67 Recognoscentes superiorem, quamuis iura Principum habeant, quam speciem infeudationum facere possint.

68 Quod isti concedant etiam titulos, & dignitates abusiuas.

69 De antiquo ligamine Pontificum circa infeudationes.

70 De alia moderna Constitutionis Pij V. & quod vtrique possit dispensari, licèt huic modernæ non soleat.

71 Dicta Constitutio Pij V. non impedit cursum antiquarum infeudationum.

72 An impediat concessiones fructuum, vel commoditatis, & bonorum.

Quod

73 *Quod non de facili detur verum, ac proprium feudum in ijs qui non sunt supremi, & non habet ius belli.*

74 *Feuda quæ dătur per Prælatos, &* Dominos *inferiores sunt impropria, licet ex pacto habere valeant naturam feudi proprij.*

75 *De refrœnata potestate infeudandi bona Ecclesiæ in Prælatis.*

76 ***De potestate faciendi infeudationes præuentiuas, feudo adhuc pleno remissiuè.***

V.

77 *Regulariter omnes sunt capaces feudorum.*

78 *Procedit hæc generalitas in feudis improprijs.*

79 *In feudis autem proprijs inhabiles ad seruitium, sunt incapaces.*

Cle-

lent ex dispensatione reddi capaces.

89 *Nouitiatus autem sine professione non causat incapacitatem.*

90 *Quando Prælati, vel Clerici sint capaces feudorum ratione Ecclesiæ.*

91 *An Castrum penes Ecclesiam ex Principis laici concessione sit allodiale, vel feudale.*

92 *Ecclesiæ, & Ecclesiastici, in ijs quæ concernunt feudum subiacent Domino laico.*

93 *An in Papa detur feudum, vel allodium alteri subordinatum.*

94 *Fœminæ, earumque descendentes sunt regulariter feudorum incapaces.*

95 *Vbi etiam sunt dispensatæ, intelligitur in subsidium, quod declaratur.*

96 *Feuda non possunt stare in suspen.*

suspenso, ideoque attenditur existentia de tempore apertæ successionis, & quid in fideicommissis, & primogenituris.

97 *Fœminæ item, & cognati cedunt locum agnatis quamuis remotioribus.*

98 *Secus in Regnis vtriusque Siciliæ, vbi linea vincit gradum.*

99 *Ideoque neptis ex masculo primogenito defũcto vincit masculum secundogenitum.*

100 *Illegitimi sunt incapaces feudorum.*

101 *Nisi legitimati sint per subsequens matrimonium.*

102 *Quid vbi sint legitimati per rescriptum, distinguitur.*

103 *An dispensatio natalium post factũ casum successionis prosit.*

104 *Et generaliter de dispensatione*

ne in tertij praiudicium.

105 *De legitimatione concessa per eum qui sit Principe inferior.*

106 *An legitimatio plena concessa per supremum Principem suffragetur in feudis extra ditionem legitimantis.*

107 *Quid de concessa per Dominum directum respectu subfeudorum existentium in feudo Regali.*

108 *Surdus, & mutus sunt incapaces, & de alijs incapacitatibus.*

109 *An existentia maioris natu in linea quamuis incapax impediat successionem maioris natu alterius lineæ.*

110 *De inhabilitate cessante ex Domini dispensatione.*

111 *An inhabilium dispensatio corrumpat feudum, illudque improprietet.*

De

VI.

112 *De differentia inter feudum verum, & proprium, & feudum improprium, vt istud iure communi, non autem feudali reguletur.*

113 *Quod vbi nullum statutum est seruitiũ personale sit feudum improprium.*

114 *Contrarium verius, seù declaratur.*

111 *Quid vbi concessum est feudum tanquam franchum, vel nobile.*

116 *An clericorum, & fœminarum, aliorumque inhabiliũ habilitatio impropriet feudũ.*

117 *Quid operẽtur qualitates alteratiuæ.*

118 *An feudum emptitium, seù aliàs concessum ex causa correspectiua dicatur improprium.*

119 *An concessio ex causa meritorum faciat feudum improprium.*

120 *Quid de neglecto fidelitatis iuramento.*

121 *Et quid de rusticitate, vel carentia iurisdictionis.*

122 *Econtra nobilitas, vel iurisdictio an causet feudum proprium.*

123 *Quomodo haec quaestio feudi proprij, vel improprij decidenda sit.*

124 *Libris vel Codicibus in quibus feuda registrantur nimiũ defertur.*

125 *De feudis quaternatis, & de alijs quae dicuntur plana & de tabula.*

126 *Et de feudis quaternatis secundum quid.*

127 *De eodem de quo num. 124. vt libris feudorum sit deferendum.*

In

128 *Inuestitura est necessaria, sed non est necessaria scriptura quae tamen prodest.*

129 *Defectus inuestiturae & seruitij nimium confert prò exclusione feudi.*

130 *Defertur obseruantia circa petitam, vel neglectam renouationem.*

131 *Prò regulanda vera, ac propria feudalitate attenditur qualitas* Domini.

VII.

132 ***De seruitio feudali, quale sit, & quomodo praestandum.***

133 ***Deficientia à praestatione seruitij an, & quando causet caducitatem.***

134 ***Vbi seruitium est reale, àn per eius praestationem cesset obligatio seruitij personalis.***

135 ***Quae & qualia sint seruitia, vel signa feudalitatis praestanda***

da, & cui ex pluribus Domi-nis seruiendum sit.

136 *Et an potius immediato, quã mediato, vel ècontrà.*

137 *Dominus tenetur protegere ac tueri feudatarium.*

138 *Si Dominus impensas facit prò recuperatione feudi, eas non recuperat à feudatario, & quid econuerso, an feudatarius recuperet à Domino.*

139 *Declaratur quando id procedat, & in qua specie Domini vel feudatarij respectiuè.*

VIII.

140 *Quomodo decidenda sit quæstio comprænhensionis, & quid in inuestitura feudali concessum sit necne.*

141 *Præsertim an sub concessione feudi veniant Regalia, & quæ ista sint.*

142 *Quod in feudis maioribus & Re-*

Regalibus veniant Regalia.

143 *Quid in feudis minoribus eorum qui Barones dicuntur.*

144 *In his regula est negatiua, vt Regalia non veniant, quæ tamen declaratur seu limitatur.*

145 *Magis autem dicta regula procedit in feudatarijs & Baronibus Regnorũ vtriusque Siciliæ.*

146 *Quando etiam Regalia competant Dominis seu Domicellis inferioribus.*

147 *In Statu Ecclesiastico non de facili datur casus obseruantiæ præscriptiuæ, & de ratione.*

148 *Adbuc tamen attenditur obseruantia interpratatiua.*

149 *An aliqua priuilegia particularia concessa vni feudatario censeantur repetita in altera concessione feudali.*

IX.

prohibita sunt sub decreto annullatiuo.

cant creditores hæredis cum assensu.

191 *An ille qui malè alienauit teneatur ad damna et interesse.*

192 *Assensus præstitus re non integra, & post reuocationem actus, non suffragatur.*

193 *Item debet viuere vterque contrahens, non autem vno defuncto.*

194 *An assensus certam habeat formam.*

195 *De surreptione, vel defectu intentionis.*

196 *Assensus non tollit ius agnatorum, eisque non præiudicat.*

197 *Quale præiudicium causet ipsimet Domino.*

198 *Quando assensus tollat ius agnatorum.*

199 *De assensu præsumpto ex lapsu longi, vel longissimi temporis.*

200 *Quod præmissa omnia procedãt attentis solis terminis iuris communi-*

munis feudalis.

201 *Tractari non poteſt benè de iuribus municipalibus, vel vſibus & ſtylis particularibus.*

202 *In Regno Neapolis aliqua deſuper habentur ſpecialia, quibus exceptis attenduntur dictæ regulæ generales iuris feudalis.*

203 *Tranſactio, & compromiſſum aliæque ſpecies alienationis in aliquibus caſibus de iure communi promiſſæ in hoc Regno indefinitè probibentur.*

204 *Etiam prò dote prohibita eſt alienatio quamuis de iure licita ſit.*

205 *Si tamen de facto feudum detur, vir facit fructus ſuos & de ratione.*

206 *Latior, ac facilior datur in hoc Regno pœnitendi ſeù retractandi facultas, etiam ipſimet alienanti, vel hæredi.*

207 *Et non datur actio ad damna & in-*

intereſſe.

208 *Data reuocatione, actus dicitur nullus ab initio, & fructus veniunt in reſtitutione, ſed debetur intereſſe pretij.*

209 *Neque admittitur diſtinctio inter feudum nouum, & antiquum.*

210 *De iure aſſenſus nõ requirit ſcripturam, vel ſolemnitatem.*

211 *Secus in dicto Regno vbi certa ſolemnitas requiritur.*

212 *De neceſſitate executoriationis aſſenſus conceſſi per ipſum Regem.*

213 *Vicarius generalis Domini an præſtet aſſenſum.*

214 *Quid in Inueſtituris abuſiuis vel præuentiuis de feudo pleno.*

215 *Quam ſpeciem aſſenſus Prorex Regni non præſtet.*

216 *In feudis non datur ſimulatio, ſed feudatarius dicitur ille ſub cuius nomine feudum cantat*

quam-

quamuis simulatè.

217 *De assensu generali fauore Neapolitanorum prò dote.*

218 *De præscriptione quando intret in feudis.*

X.

219 *De feudo merè hæreditario disponi potest per vltimam voluntatem.*

220 *Ea prohibitio quæ viget in alienatione feudi iuter viuos, facilius procedit per vltimam voluntatem.*

221 *Ideoque eadem distinctiones intrant.*

222 *Primus acquirens ex causa onerosa habet facultatem disponendi, quamuis feudum sit pacti & prouidentiæ.*

223 *Vbi successor tenetur habere qualitatem hæreditariam prædecessoris non grauatur in ipso feudo, sed benè in valorè.*

An

224 *An legato feudo debeatur æstimatio.*

225 *De distinctione inter dispositionem vniuersalem, & particularem.*

226 *De eodem de quo num. 223. & quod successor cogitur ad vendendum feudum vt soluat.*

XI.

227 *Inspectio successionis feudorum iuxta leges feudales procedit in feudis veris, & proprijs, non autem improprijs.*

228 *Etiam vbi habilitatæ sunt fœminæ, succedunt ordine præpostero & in defectum masculorum.*

229 *Intelligitur vbi tunc masculi existunt, secus si posteà veniat.*

230 *In feudis non datur suspensio sicuti in fideicommissis.*

231 *Quomodo reguletur successio in feudis diuiduis iuris Longobardarum.*

In

tatis debeat communicari.

241 *In an iquo, vel etiam feudo nouo gratuito adest obligatio vitæ militiæ & paragij.*

242 *Vita militia non transmittitur, & quando paragium.*

243 *De vtraque materia vitæ militiæ, & paragij remissiuè.*

244 *In feudo mixto quomodo succedatur de iure communi.*

245 *In Regnis vtriusque Siciliæ feuda regulariter sunt indiuidua.*

246 *Et in quo differant à reliquis feudis de iure communi circa præmissa.*

247 *Inuestituræ formula est communis vtrique Regno, sed diuersam accepit interpretationem.*

248 *In Regno Siciliæ vltrà importat formam pacti & prouidentiæ.*

249 *Secus in isto citrà, vt requiratur qualitas vltimi.*

250 *Ideoque succedens etiam contrà iudicium defuncti tenetur ad o.era.*

Quod

251 *Quod etiam in Regno Siciliæ citrà idem introduci cœperit quia ſic expediat.*

252 *In dictis Regnis per leges antiquas vtrique communes ſucceſſio collateralibus non excedit tertium gradum.*

253 *Conceditur tamen ſucceſſio fratrum in feudo nouo, quæ de iure negatur.*

254 *In Regno Siciliæ vltrà ſucceſſio ampliata eſt, in iſto autem citrà adhuc reſtrictio durat cum ſola ampliatione ad quartum gradum æqualem vel inferiorem.*

255 *Quid de ſucceſſione fratris vterini.*

256 *De quæſtionibus in ſucceſſione & concurſu collateralium.*

257 *In hoc Regno citrà linea vincit gradum extremum, & ætatem, vnde neptis ex primogenito vincit filium ſecundo genitum, in alte-*

Eta contributio, eaque inæqualiter fieri debet.

XII.

266 *De duplici specie refutationis.*

267 *An Domino inuito feudum refutari possit.*

268 *An refutatio facta Domino acceptari tollat in sagnatatorum.*

269 *Quid de refutatione facta vni ex vocatis sed proximè non successurus valeat.*

270 *Facta proximè successuro valet dummodo sit pura & non pactionata.*

271 *Vbi sit pactionata, àn pacta vitient, vel vitientur.*

272 *De fraude quæ ex refutatione resultat.*

273 *An & quod per refutationem præiudicentur creditoribus refutantis.*

274 *Mortuo refutatario an refutatio resoluatur, & refutans redeat*

XIII.

sit permissa.

289 *Subi feudatu agnoscit in auctorem subinfeudantem non primum Dominum.*

290 *Ad subinfeudantem fit deuolutio, & ab eo renouatio est petenda.*

291 *Secus vbi subinfeudatio ita fiat quod transeat in feudum in capite.*

292 *Quando sequi dicatur dismẽbratio vt subfeudũ fiat feudum in capite.*

293 *Subfeudum regulatur à feudo eiusque natura.*

294 *Deuoluto feudo àn durent subfeuda.*

XIV.

295 *Sequuta non culposa deuolutione feudi, si Dominus non vult retinere prò se debet renouare proximiori vel haeredi.*

296 *Idem in emphyteusi, ideoque ea quæ habentur in materia emphyteutica feudali etiam conueniunt.*

297 *De alia renouatione quæ infra annum & diem peti debet per nouum successorem.*

298 *Solet autem quandoque per inuestituram abbreuiari, & de restitutione in integrum vbi petita non sit in tempore.*

299 *Idem terminus procedit in alia specie renouationis de qua n.295. & quando duret annis triginta.*

300 *An dictus terminus possit per* Dominum *abbreuiari.*

301 *Petenda est à subinfeudante, ac* Domino *mediato, non autem immediato.*

302 *Sufficit sola petitio per se, vel procuratorem specialem.*

303 *Pro ea renouatione quæ in no-*

311 *In alienatione fructuum vel commoditatis dictus ius non intrat, & quod aliquando de æquitate intrat etiam vbi de iure non competit.*

312 De *quæstione euictionis inter Dominũ & feudatarium.*

313 *Debetur executio feudi emptitij, & quando etiam hoc casu cesset.*

314 *Vbi euictio debetur, quomodo, & de quibus corporibus præstetur.*

315 *Etiamsi debeatur, & promissa sit, non debetur prò oneribus feudo connaturalibus.*

316 *Euictio de natura rei præstatur, vbi sequatur ex facto culposo.*

XVI.

317 *An Papa in temporalibus concedat inuestituram preuentiuam de feudo pleno & quid de alijs Principibus.*

Quod

Quod

XVII.

XVIII.

341 *Distinguuntur species detractionum competentium cessato feudo.*

342 *In casu culposæ deuolutionis quæ detractio competat aduersus Dominum.*

343 *Et quid vbi agatur de non culposa, & naturali deuolutione ob lineam finitam.*

344 *Melioramẽterum separabiliũ detractio fit aduersus Dominum qui admittitur ad soluendam æstimationem.*

345 *Secus verò inseparabilium materialium.*

346 *Benè tamen fit detractio seu debetur refectio melioramentorum intellectualium.*

347 *Quænam sint ista melioramẽta intellectualia reficienda, puta extinctiones. emeriti; expensæ pro defensione, vel recu-*

cuperatione.

348 Dominus tenetur reficere omnia melioramenta feudatario qui ex ipsius Domini facto feudum amittit.

349 Quando istud factum sit excusabile, ut non dicatur culposum.

350 Quæ emelioramta debeant refici per successorem feudi prædecessori.

351 An resoluto iure feudatarij reuiuiscant census per ipsum redempti.

352 Cessant detractiones vbi constat de animo donandi.

353 De alijs speciebus detractionum remissiuè.

354 De imputatione feudi in legitimam.

XIX.

355 Distinguitur possessoris quæstio inter Dominum, & be-

redem feudatarij successori incapacem, vel inter istos, & agnatos.

sis

sis feudi.

XX.

363 *Quod in materia pleraque alia remanet dicenda, et quare non dicantur.*

364 De *ratione ob quam dominia allodialia cum iurisdictione & vasallis prius erant frequentia, hodiè autem rara, & de istorum dominiorum usu, & introductione.*

365 Domini *Castrorum & locorum allodialium cum iurisdictione, & vasallis dicuntur Barones, vel* Domicelli.

366 *Quod adhuc ista dominia retineant antiquam naturam allodialem, licet alterius subiectionem patiantur.*

367 *Ideò regulantur iure communi, non autem feudali, & in specie circa probabilitatem alienationis, & quid in Statu*

Ecclesiastico.

368 *An istis* Domicellis *congruant iura Regalia.*

369 Non *ea maiora quæ supremo dominio annexa sunt.*

370 *Obligatio seruitij, ac renouationis non incumbunt his dominijs.*

371 *Quale seruitium, vel fidelitas ab his* Baronibus *debeatur.*

XXI.

372 *Sub vocabulo Baronum ad effectum* Bullæ Baronum *qui veniant.*

373 *Nil refert an dominium iurisdictionale sit feudale, vel allodiale.*

374 Non *attenditur vocabulū, sed rei substantia ad effectum dicta* Bullæ.

375 Bulla *prædicta non intrat prò debitis contractis ante* Baroniam.

De

Fi-

qua-

Ba-

402 *Baronum nomine qui ve-
niant.*

403 *Non veniunt illi qui sint de
Statu Ecclesiæ mediato.*

404 *An eadem* Bulla *procedat in
ea parte mediata quæ ob de-
uolutionem effecta etiam
est immediata Status Eccle-
siastici.*

405 *An ex debito ex causa legato-
rum, & donationum.*

406 *Debitor ad euitandam sub-
bastationem faciendam àCō-
gregatione potest contrahere
debita.*

407 Non *tamen est licitum alie-
nare voluntariè ipsa Castra
& bona.*

408 *Si in bonis impleta est forma*
Bullæ *Archiuij, an suffrage-
tur in melioramentis anne-
xis ipsis bonis, si hæc non
sunt in Archiuio.*

409 *An* Bulla *procedat in censibus*

& lo-

& locis montium.

410 *An veniant bona quæ sint de directo dominio Ecclesiarũ.*

411 *Non complectitur iura Cameræ Apostolicæ.*

412 *Sola Congregatio priuatiuè ad omnes dat exequutionem Bullæ, sed excipiendo potest opponi coram quocumque.*

413 *De stylo Congregationis destinandi Commissarium, & subhastandi.*

414 *Pretium liberatur creditoribus iuxta eorum ordinem cum cautione.*

415 *Quando non potest præstari cautio, fit inuestimentum in loca montium.*

416 *Admittuntur quandoque ipsi creditores ad licitandum sine cedula ad effectum excomputandi secum.*

417 *Congregatio cognoscit etiam de iuribus creditorum, & re-*

reuocat libertates factas.

418 *Si Baro possideat plura fideicommissa, quomodo fiat diuisio.*

419 *Quam speciem fideicommissorum Bulla percutiat.*

420 *Bulla tollit ius tertij, sed de quo iure intelligatur.*

421 *Tollit hypothecas easque transfert in pretium.*

422 *Atque pretium succedit in omnibus loco bonorum.*

423 *Stylus est non liberandi pecuniam nisi cum cautione, vel inuestimento in loca montium vinculata.*

424 *Vinculum hoc minuit de pretio seù valore.*

425 *An hoc vinculũ sit damnabile, ac lædat ius creditorum.*

426 *De pacto seù cautela refectionis eius quod dictũ vinculum importat & an sibi præiudi- creditor qui adit Congre-*

ga-

PROE-

I.

PROEMIALIA.

De feudorum origine, seù introductione, eorumque diuisione, ac generibus.

FEudorum vſum, an Romanorum Imperium habuerit, non modica lis eſt; Aliquibus
1 in affirmatiua generaliter cõcordantibus, in vocabulo autem diſcordantibus; Eorum ſcilicet vna parte, id referente illi clientelæ, cuius in eorumdem Romanorum legibus & chronicis, frequens mentio habetur; Altera verò, militijs; Et Altera legi agrariæ; Alijs autem indefinitè id negantibus, ac referentibus longobardorum moribus; Et alijs, id pari-

pariter negantibus, ac tribu-
entibus Germanis, vel isto-
rum Imperio in Italia.

Super his autem, vt potè foro pa-
rum aptis, locum relinquen-
do veritati, soli Deo nota; Il-
2 lud certum est, feudorum vo-
cabulum, Romanorum legi-
bus, vel antiquis chronicis,
aut latinæ linguæ professori-
bus, ignotum esse; Illudque
barbarum potius, quam lati-
num, à fide, seù fidelitate de-
riuatum, idem importare, ac
beneficium, quod Dominus
vasallo præbeat, sub fidelita-
3 tis, ac militaris seruitij one-
re; Ideoque feudum militiā
importat, atque feudatarius,
Domini miles est.

Prout extra controuersiam est,
Romanorum, seù Longobar-
dorum leges, in hac feudali
materia nihil statuere, eamq;

regi

regi cum feudalibus consuetudinibus, quas paulatim, tacito
4 infeudantium, ac infeudatorum vsu inductas, in scripturam, *Gerardus*, & *Obertus* reduxerunt.

Non leui, apud canonistas præsertim (ciuilistis non exclusis) vigente quæstione, an vbique,
5 atque in omni foro, etiam ecclesiastico, legum obligantiũ vim habeant, personarum distinctione non admissa; Et quamuis non desint negantes, ex ea dubitandi ratione, quod priuata auctoritate collectæ, ac relatæ sint; Contrarium tamen vsus recepit, ideoque particulari, scripto, vel non scripto iure non refragrante, vbique, in feudis legum vim habent, eisque cessantibus, ius
6 cõmune ciuile, vel canonicũ sup-

supplet casus omissos A.

An autem feudum cõtineat meram gratiam, ac beneficium, vel potius contractum correspectiuum; Et an iste, bonæ fidei, vel stricti iuris censeri de-
7 beat, nimium certant scribentes; foro autem parum accomodatæ huiusmodi quæstiones videntur, Scholasticis, & Accademicis magis congrue; ideoque apud materiam ex professo tractantes videndum est.

Apud eosdem tractantes plures quoque habentur feudorum distinctiones, diuersaque genera, quæ tamen ab aula exu-
8 lasse videntur, siue in foro nimium rara, nempè, ligium; De cauena, seù camera; Soldatum; Aduocatiæ; Curtis; The-

A. *De his disc*. 1. & 54.

Thenasiæ; Cancellariæ; Commissariæ; Scutiferi, cum similibus, de quibus Thyronum partes erunt apud dictos tractantes perquirere, cum institutum sit, breui sub compen-
9 dio, ea recensere, quæ in foro agere occasio dedit, non autem totius materiæ formalem tractationem assumere.

Quatenus igitur pertinet ad ea, quæ in foro magis adaptata, & frequētia habemus, feudorū distinctiones ac genera sunt; Primò quod; Alia sunt diuidua, plurium personarum si-
10 multaneam successionem, ac pertinentiam, & concursum admictentia, Et quæ iuris Lōgobardorū appellantur; Alia verò sunt indiuidua, non nisi vni personæ congrua, pluriūque concursum excludentia,
11 Et quæ iuris francorum dicitur,

tur, cum ordine primogenituræ, ac prò lineæ prærogatiua, frequentius,ac regulariter deferenda.

Antiquiori autem tempore, inſpectaque primæua feudorum introductione, omnia erant
12 diuidua, quamuis eſſent Dignitatis, multò magis ſimplicia; Hodiè verò illa Dignitatis, generaliter, ac vbique de eorum natura, habitualiter indiuidua ſunt;Ex aliquarum tamen Regionum conſuetudine,præſertim verò Lombardiæ,datur eorum diuiſio, plu-
13 riumque concurſus in fruitione, ac iurium feudalium exercitio, ipſius feudi ſubſtãtia indiuiſa remanente penes omnes, eorumque ſingulos in ſolidum, ad inſtar eorum quæ in iure patronatus habentur.

tur B.

In vtriusque autem Siciliæ Regnis, in quibus (si Germaniā excipias), maior est feudo-
14 rum sedes, ac frequentia; siue ex consuetudine; siue ex peculiaribus eorum legibus, diuisionem, omnemque scissuram prohibentibus; Omnia feuda recta, & propria, (quæ
15 ibi *in capite*, seu *quaternata* dicuntur), sunt indiuidua, & iuris francorum, iure primogenituræ deferenda, aliquibus raris ac exiguis exceptis, quæ, in Aprutio, ac in
16 ea regione, quæ *Cilentum* dicitur, antiquam diuiduam, ac iuris Longobardorum naturam retinent C.

Al-

B De *his distinctionibus disc.*8.*& seq. &* 107.

C. *Eisdem disc.*8. *&* 107.

Altera eſt diſtinctio, inter feuda Regalia, (quæ idem ſonant, ac dignitatis) & ſimplicia, ſeù non Regalia, dignitatem
17 annexam non habentia;
Regalia, ſeù dignitatis, verè ac propriè ſunt ea, quæ Regis, Principis, Ducis, Marchio-
18 nis, vel Comitis, titulum annexum habent, cum ſupremi Imperij, ac Principatus iure, & cum quodam alto dominio, ac Regalibus, etiam maioribus, alium non recognoſcentes ſuperiorem, niſi ipſum magis ſupremum infeudantẽ, in concernẽtibus ius feudi, ac alijs quæ lex inueſtituræ, vel ditionis, ac Prouinciæ, ſcripta, vel non ſcripta lex diſponat, magis alto (quod alij, ad differentiam, altiſſimum dicunt), ac maiori ſuperioritate Domino reſeruatis.

Et quamuis in feudis, etiam non
Regalibus, dictum supremum
Imperium, vel iura Principis,
ac Regalia maiora non præseferentibus, sed potius om-
19 ninò dependentem, ac subordinatam Baroniam importantibus, adhuc, præfatę, Principum Ducum, Marchionum,
& Comitum, Dignitates, vel
tituli, in nimium fræquenti
vsu habeantur; Attamen
impropriæ, ac abusiuæ sunt
Dignitates, non autem veræ,
quandam solam imaginem
veræ Dignitatis habentes D.
Adhuc tamen, id feudorum distinctionem causat, inter titulata scilicet, & non titulata;
Tum ad præfatum indiuiduitatis effectum in præcedenti
20 distinctione enunciatum, in
hac

D. *De his distinctionibus disc.63.*

hac etiam specie cadentem ; Tum etiã quia pleraque Magistratibus competunt in feudis simplicibus, quæ in titulatis denegantur, siue circa præeminentias, ac alia E.

Tertia est distinctio, inter feuda recta, & vera, seù propria, quæ iuxta feudalem naturam,
21 ac feudales consuetudines, conceduntur, sub onere seruitij militaris, ac fidelitatis ; Et impropria, seù abusiua, quæ sub aliqua prestatione reali, seù alias, præter feudalem naturam, & consuetam formulã conceduntur ; Istaque in solo nomine, seu vocabulo, feuda-
22 litatem habentia, in reliquis, allodialium, ac indifferentiũ bonorum iure censentur.

Non omnis tamen consuetæ na-

E. *disc.* 106.

turæ feudorum alteratio, feu-
dalem qualitatem corrumpit,
atque diuerſam allodialem
imprimit; ſed quando eſt cir-
ca eſſentialia, vel talia natu-
23 ralia, quod ſine eis feudum
non detur; Vt ſunt præſertim,
ſeruitium, vel ſeruitij, ac fide-
litatis obligatio; Si enim alte-
ratio ſit circa aliqua acciden-
talia, ſuper quibus diſpenſari
ſoleat, puta, circa habilitatio-
nem fœminarum, vel clerico-
rum, cum ſimilibus, erit qui-
dem feudum in hac parte
alteratum, ac deuians à pro-
pria natura, non per hoc ta-
men in reliquis deſinit eſſe
tale F.

In aliquibus regionibus, vel Di-
tionibus, iſti termini feudi
proprij, & improprij, ſub di-

uerſis vocabulis, vel terminis explicari ſolent; præſertim verò in vlterioris Siciliæ Re-
25 gno (quod apud antiquiores *Apuliæ*, apud moderniores verò *Neapolitanum* appellatur); Diſtinguuntur feuda vera & propria ab improprijs, quod ea de prima ſpecie dicuntur feuda *in capite*, & *quaternata*, vtpotè directè, ac in capite conceſſa per Regem in conſueta forma feudali, atque deſcripta in ipſius Regis codicibus ſeu libris, qui de more regionis *quinterniones* appellantur.

Ea verò de altera ſpecie, vtpotè à feudatarijs, & Baronibus concedi ſolita, in prædijs, ac ſimilibus rebus, non autem in Ciuitatibus, Oppidis, & Caſtris, vt plurimum conſi-
26 ſtentia, neque in dictis quin-

ternionibus descripta, appellantur *plana, & de tabula*, quæ vbi sine Regis interuentu cōceduntur, neque in dictis quinternionibus descripta sunt, plana, & de tabula simpliciter dicuntur, iure allodialium, ac indifferentium bonorum regulanda, non autem iure feudali.

Quandoque tamen, tam à Rege, quam à Barone conceduntur, eorumque descriptio in quinternionibus habetur, atque tunc dicuntur plana, & de ta-
27 bula secundum quid, de vna, vel respectiuè altera, feudali, ac respectiuè allodiali qualitate participantia, iuxta circumstantias, ac distinctiones, de quibus in sua sede.

In idem verò coincidit distinctio, inter feuda nobilia, & rustica, seù franca, & non fran-

franca, non attenta verborum
28 formula, sed substantia veritatis, ipsiusque rei concessæ natura, & pactis, feudalem veram naturam corrumpentibus necnè, cum sæpius verba, ad honorificos, ac præeminentiales effectus, atque vt ab antiquis formulis non deuietur, adijci soleant.

Quarta est distinctio, inter feuda ex pacto & prouidentia pura, pacti item & prouidentię mix-
29 ta, & merè hæreditaria; De prima specie sunt, ea quæ prò filijs, & descendentibus, vel successoribus sanguinis tantum conceduntur, alia qualitate hæreditaria non admixta: De secunda verò ea in quibus, restricta concessione ad eos-

G. *de his terminis, ac distinctionibus, disc. 7.*

dem successores sanguinis, hæ-
reditaria etiam qualitas ad-
mixta est, vt vtraque simul re-
quiratur, vt infrà in successio-
num Rubrica; Et de tertia
sunt ea quæ prò quibuscum-
que hæredibus rei familiaris
quantumuis extraneis conces-
sa sunt; Istaque species vix,
30 veris, ac proprijs feudis nobi-
libus congruit, magis autem
improprijs, allodium sapienti-
bus H.

Quinta est distinctio, inter feu-
da antiqua, & noua; Antiqua
solent etiam *auita*, seù *paterna*
dici; Istaque sunt ea, quæ, non
31 ab ipso possessore, sed à pa-
tre, vel alijs maioribus quæsi-
ta sunt; Cadente quæstione,
àn eamdem retineant natu-
ram, si iure nouæ concessionis
(ca-

H. *disc.9.* 10. 12. 23. *&* 17.

(caducitate remiſſa) idem poſ-
32 ſeſſor obtineat feudum quod
alias amittere debuiſſet, ad
plures effectus de quibus in
ſuis reſpectiuè Rubricis infrà.
Noua autem ſunt, quæ ab ipſo
feudi poſſeſſore quæſita ſunt,
eaque ſubdiſtinctionem reci-
piunt à cauſa, vel modo ac-
33 quiſitionis; Vbi enim obti-
nentur ex concedentis muni-
ficentia, ſine correſpectiua re-
compenſa, dicuntur noua ti-
tulo lucratiuo; Vbi verò,
pretio, vel alia recompenſa
mediante, dicuntur titulo one-
roſo, vel emptitia, ad plures
effectus, præſertim illum fa-
cultatis alienandi, vt infrà in
ſuis ſedibus.
Cadente quæſtione, vbi conceſ-
ſio ſequatur ob primi conceſ-
ſionarij merita; Idque recipit
deciſionem à meritorum qua-

34 litate, àn scilicet talia sint, quæ ex obligatione iustitiæ, illud præmium de condigno postulent, vt tunc dicatur acquisitio ex titulo oneroso; Secus autem vbi ex sola obligatione antidorali, & ex munificentia concedentis à solo impulsu congruentiæ regulata.
Ac etiam altera quæstione, vbi recompensa non adæquet feudi valorem, adeò vt gratia,
35 & iustitia admixtæ sint, vt tunc actio à præponderanti sequi dicatur, ad instar eorum, quæ in materia iurispatronatus frequentius habentur.
Quia verò frequentiores inuestiturarum formulæ continent clausulam, vt quamuis noua concessio sit, attamen tanquā, de feudo auito, seù antiquo fa-
36 cta cēseatur; Hinc altera cadit
quæ.

quæſtio, an id veritatem alteret, atque ad omnes effectus feudum antiquum reddat, vt plerique putant; Verior autem eſt contraria opinio, vt veritas attendi debeat, non autem hæc fictio, quæ non omninò inanis eſt, ſed operatiua ad plures effectus honorificos, ac præeminentiales, illum præſertim nobilitatis, quam antiquum feudum inducit, nouum autem non, cum ſimilibus; Natura feudi quoad ſucceſſionem, vel diſponendi facultatem, ac ſimilia, iuxta naturalem veritatem attendenda, & non immutata I.

Sexta eſt diſtinctio inter feuda, & ſubfeuda, quæ tamen plures recipit ſubdiſtinctiones, prò

I. *De his eiſdem locis proximè ſupra.*

37 prò effectuum diuersitate ca-
dentes, vt infrà in propria
subfeudorum Rubrica.

Pluresque aliæ habentur distin-
ctiones, quas operis progres-
sus, prò effectuum qualitate
docebit; Vt est præsertim il-
38 la, feudi masculini, & fœmi-
nini; Siue illa ecclesiastici, &
laicalis, cum similibus foro
non adeò adaptatis.

II.

An in dubio præſumatur feudum, vel allodium, & cuinam incumbat onus, vnam, vel alteram qualitatem probandi.

CVm feudum importet ſeruitutem non præſumendam; Hinc regula, libertati, ſeù allodialitati aſſiſtit, non acce-
39 dente contraria probatione, quam tamen expreſſam eſſe, non oportet, cum præſumptiua, ſiue adminiculatiua quoque ſufficiat.

Qualia verò ſint adminicula ad id ſufficientia, certa, & determinata regula, non de fa-
40 cili datur, cum huiuſmodi, facti potius, quàm iuris quæ-

ſtio-

ſtiones, à facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantijs prò iudicis prudenti arbitrio recipiant deciſionem, quæ prò locorum, perſonarum, temporum, ac frequentioris vſus qualitate, diuerſa eſt, vt quandoque minora adminicula ſufficiant, quãdoque autem, eadem, ac longè maiora inefficacia ſint, iuxta coniecturalium, ac adminiculatiuorum generalem naturam.

Ad benè autem præfatum arbitrium regulandum, tollendumque æquiuocorũ lapſum, ob diuerſorum caſuum confuſionem, (in Iuriſtis præſertim pragmaticis, frequentem, ac facilem), plures caſus diſtinguere oportet.

Primus igitur caſus eſt, vbi feudalitatis quæſtio ſit, inter

pro-

prouinciæ,seù Ditionis Princi-
41 pem, qui vniuersale Impe-
rium in vniuersa prouincia,
vel Ditione habeat; ac infe-
riorem Dominum, & posses-
sorem Ciuitatis, Oppidi, vel
Castri, cum Imperio, & iu-
risdictione in vasallos, intra
ipsius prouinciæ seù Ditionis
limites, super ipsius particu-
laris dominij natura in vni-
uersum, an scilicet ipsa Ciui-
tas, vel Oppidum, seu Ca-
strum, iure feudi, vel allodij
possideatur; Atque tunc, ex
magis communi, receptoque
sensu, regula seù præsumptio
resistit illi veræ ac propriæ
feudalitati, quæ iuxta feudales
regulas importat formalē ser-
uitutem, ideoque pro allodia-
litate potius respondendum
est, ad effectus successionis, ac
trans-

transmissionis,& facultatis disponēdi,ac obligationis seruitij, vel renouationis aliosque similes.

Eadem verò præsumptio vel regula, è conuersò resistit illi allodialitati, per quam, vt potè omnimodam indepētiam præseferentem, alter non
42 recognoscitur superior, nisi Deus; Ideoque regula, seù præsumptio assistit illi remotæ, ac impropriæ feudalitati, quæ Principis altum dominium, ac superioritatem, & Regalia maiora præseruet, ipsumque priuatum dominium, ex ipsius Principis concessione originatum esse denotet; Non tamen exclusa contraria probatione cui semper iuris regula, seù præsumptio cedit; Adeò vt in huiusmodi paruis,
43 ac subordinatis dominijs, verum

rum Principatum, cum ſupremo Imperio, non præſeferentibus, quoddam mixtum, de allodio, ac de feudo (vtroque in parte alterato, vel corrupto) adeſſe videatur.

In vtriuſque autem Siciliæ Regnis, ac præſertim in citeriori; Regula ſeù præſumptio eſt in oppoſitum, vt ſcilicet, Ciuitates, Oppida, Caſtra, & loca, cum Vaſallis, Imperio, ac iuriſdictione, in priuatis perſonis feudalia præſumantur, ſecus autē in Eccleſijs, niſi vtroque reſpectiuè caſu, de cōtrario conſtet.

Alter controuerſiæ caſus eſt, inter loci Baronem, ſeù feudatarium, ac vaſallos, alioſque priuatos intra feudi fines
45 prædia, ac bona poſſidentes, an ſcilicet ea, libera, & allodialia, vel potius feuda-

dalia, seù feudi redditiția cēseantur; Magisque de plano, libertati, seù allodialitati, infeudalis seruitutis exclusionem, regula assistit, nisi diuersa natura maioris partis adiacentium bonorum, siue aliæ præsumptiones, & adminicula, pro facti qualitate, diuersimodè suadeant.

Tertius demum est casus, in quo eadem controuersia cadat, super bonis, ac prædijs intra ipsius feudi fines ab ipso feuda-
46 tario possessis, inter ipsius hæredes, ac Dominum facto casu deuolutionis; Vel inter agnatos feudi tantum non autem allodij successores, ac dictos hæredes; Atque in hoc, pariter libertati, siue allodialitati assistit regula, seù præsumptio, contraria probatione expressa, vel etiam præsumptiua

ptiua elidibilis, quia ſcilicet conſtet, penes infeudantem, vel feudatarium prædeceſſorem, iure feudi fuiſſe; Siue quod, conſtito etiam de priuato, ac allodiali ſtatu, &
47 acquiſitionis initio, conſtet quoque de acquirentis animo, à priori, vel poſteriori comprobato, ea incorporandi, ac addendi feudo, cuius proindè naturam aſſumpſerint per ſpeciem alluuionis.
Recipienda verò eſt hæc præſumptio, quæ allodialitati aſſiſtit, in illis prædijs, ac bonis, quæ in primæuo naturæ ſtatu non continuantia, humanam ſupponunt induſtriã,
48 ex qua priuati dominij argumentum reſultet; Secus autem in ijs, quæ in præfato naturæ primæuo ſtatu perſeuerent, atque talia ſint, quod iuxta

iuxta magis communem vsum, publici potius, quàm priuati iuris esse soleant; Siue aliquam annexam habent] iurisdictionem, vel praeeminentiam, priuato dominio regulariter incongruam, frequentius autem possessori, tanquam feudatario, seù]Domino conuenientem, iuxta facti qualitatem, singulorumque casuum particulares circumstantias, ex quibus, facti potius, quàm iuris quaestio, determinationem recipit L.

L. *De his circa praesumptionem vel probationem feudalitatis disc. 2. 3. 6. 34. 35. 56. 60.*

In

III.

In quibus rebus ſeudum conſi-ſtere valeat, qualeue ſit feudi ſubiectum habile.

IN rebus, quæ verè, ac per
naturam, abſque legis fi-
ctione ſint immobiles, vtpo-
te ſoli, concors eſt ſententia,
49 vt feudum rectè cadat, quam-
uis priuata bona ſint, nullam-
que annexam habeant iuriſ-
dictionem, vel Imperium in
vaſallos; Neque dubium eſt
in his etiam rebus verum, ac
rectum feudum dari poſſe.
Communis tamen ferè vſus, di-
ſtinguit feuda nobilia, ab
ignobilibus, vel ruſticis; Vt
vbi agatur de Ciuitatibus,
Oppidis, Caſtris, vel locis
50 inhabitatis, vel quæ talis
fue-

rint, habitu iurisdictionem, vel ius vasallorum retinentia, vera, & propria feuda frequentius iudicentur; Vbi verò de bonis, priuatæ magis, quàm Baronali fortunæ, seu qualitati congruis, vt sunt ea feuda rustica, quæ alicubi dicuntur *plana*, & *de tabula*, & hæc allodij iure ac tanquam feuda impropria potius censenda veniant, dicta tamen possibilitate non negata.

In iuribus etiam incorporalibus, quæ, ex legis fictione, prò immobilibus habentur, seù tertiam constituunt speciem, de illa immobilium
51 magis participantem, putà in annuis redditibus, vel pensionibus, specierum, vel quãtitatis; Siue in iuribus, & actionibus, quæ ad rem immobilem competunt, idem

quod

quod de immobilibus ſoli dictum eſt, recipiendum quoque venit.

Idemque in iuriſdictione, & Imperio, ac iuribus Regalibus,
52 ſiuè Regalium ſpeciem habētibus; Cadente poteſtatis quæſtione, circa ea Regalia maiora, quæ Coronæ, ſeù
53 Principatui annexa, ab eo abſque notabili ſciſſura, vel deturpatione auelli non poſſunt; Quoties non agatur de feudo Regali, ac veræ Dignitatis, quod eadem iura Regalia quamuis maiora ſecum trahat,

Neque implicat, vt in eodem caſtro vel loco, duorum feudorum cōcurſus detur; Vnius ſcilicet in ipſo caſtro; Et al-
54 terius in iuriſdictione, & Imperio, ſiue in eadem, ſiue in diuerſa perſona; Ac ſiue ab

eodem, siue à diuerso infeudante; Quinimo, vt ex his,
55 vnum obtineatur infeudum, & alterum in allodium.
In pecunia verò, vel mobilibus, feudum non datur, nisi aga-
56 tur de pecunia Principis, quod praxis vnquam, seù nimium rarò admittit; Cadente frequenti quæstione in ea pecunia, quæ ex feudi alienatione proueniat, eiusque pretium sit, àn eamdem feudalem
57 retineat naturam, iureque feudi, ad effectum deuolutionis, aliosque effectus regulari debeat; Idque decisionem recipit ex facti qualitate, & circumstantijs, veram subrogationem redolentibus, præsertim, vbi ex facto Principis, vel Magistratus ad id potestatem habentis, hæc subrogatio sequatur, vt in sua sede;
Re-

Regula verò in dubio negatiua est, vt feudi pretium, feudale non sit M.

Eadem cadit quæstio in iuribus, & actionibus ad feudum, àn
58 iure feudi censeri debeant; Et quamuis in istis, regula esse videatur affirmatiua, adhuc tamen prò facti qualitate limitationem recipit, vt in sua sede.

Affirmant feudistæ, etiam rem alienam in feudum dari posse, quod tamen recipiendum est; Vel rei Domino assentiente, ratumque habente; Vel in
59 Principe, cui potestas tributa sit, aliena bona, quamuis libera, & allodialia concedendi, absque eo quod molestiæ haberi valeant à domino, cui

M. *disc.* 42. & 48. & *sub tit. de emphyteus. disc.* 36.

60 actio aduersus ipsum [conce-
dentem prò æquiualentia tri-
buatur.

Hanc autem feudi speciem, ra-
rò, atque non nisi publica
causa impellente, praxis do-
cet; Frequentius verò con-
cessiones Ciuitatum, seu loco-
61 rũ quæ ex conuentione cum
Principe etiam ex causa one-
rosa libertatis vel demanij
obtineant priuilegiũ, cui dero-
gari solet, ac potest à Princi-
pe supremo, potestatẽ tollẽdi
ius tertij habente quamuis nõ
debeat, neque congruat N.

Ipsius autem infeudati propria,
quamuis libera, & allodialia
bona, per ipsum, ratione
protectionis, ac defensionis,
vel ex alio motiuo, seù etiam
62 libera voluntate, ac sine cau-
sa,

N. *sub tit. de Regal. disc.* 148.

ſa, in feudum verum, ac proprium, poſſe ab alio recipi vel recognoſci, extrà controuerſiam eſt, vbi liberè de bonis diſponendi, defectus poteſtatis in eo non vrgeat; Ità occultato donationis contractu, per quem infeudatus, infeudanti bona propria tribuat, atque incontinenti, ab eodem in feudum recipiat O. Pluribus alijs apud feudiſtas cadentibus quæſtionibus, ſuper rebus in quibus feudum dari valeat, putà in fructibus pen-
63 dentibus, alijſque acceſſionibus, quæ tamen in foro nullæ, vel nimium raræ ſunt, ideoque de ijs in ſua ſede, ac apud tractantes ex profeſſo materiam videri poteſt.

O. *diſc. 56.*

IV.
Qui possint infeudare.

QVamuis regula generalis, apud feudistas, ac alios habeatur, vt omnis liberam
64 habens eius bonorum administrationem, infeudare valeat, qui expressè in iure prohibitus non reperiatur; Attamen, Scholis, & Academijs, huiusmodi relinquendo generalitates, pluresque illationes ex eis resultantes, foro parum congruas, attentoque magis communi practico vsu, distinctio est quod.

Aut agitur de feudis Regalibus, ac Dignitatis, & certum est hanc facultatem non competere nisi, Papæ, ac Impera-
65 tori, illisque Regibus, ac primi

mi ordinis Principibus, qui, antiqua Romani Imperij superioritate præscripta, tanti sunt in suo Regno, vel dominio, quantus est Imperator in Imperio.

Cadente potestatis quæstione, vbi agatur de tali infeudatione, quæ notabilem Regni, seù Coronę, vel dominij scissuram vel deturpationem causet,
66 potissimè verò vbi Regnum vel dominium hæreditarium non sit; super quo tamen, raró Iuristis conceditur in foro, per iuris tramites id examinare, ac decidere, cũ potius ea quę summa ratio rerũ dicitur, illudque anagramma purum, quod ex eisdẽ litteris componitur ex quibus componitur etiam ius (vnius litteræ ordine mutato) huiusmodi quæstiones decidat.

Alii verò, qui iure feudi, vel allodij Regna, vel dominia, cũ aliqua subiectione ab alio reco-
67 gnoscunt, quamuis iura Principatus, ac supremi Imperij obtineant, possunt quidem concedere feuda, cum iurisdictione, & Imperio subordinato, in Baronum, non autem Principũ figura, ideoq; non in feudũ Regale, ac verę dignitatis, cum neme sibi æqualem facere valeat, nisi accedat assensus alterius supremi, cuius auctoritate potius id fieri dicitur.

Benè tamen, ex recepto vsu, etiã huiusmodi inferioribus, atque subordinatis feudis, isti Principes alium superiorem habẽ-
68 tes, adijciunt Dignitates, abusiuas tamen, ac improprias, pro aliquibus potius honorificè effectibus, non tamen il-

las

las veras, quæ feudum Regale faciant, iuxta ſupra inſinuatam feudorum diuiſionẽ P.

Licet verò Papa ſit omniũ Principum primus, nullumque in ijs, quæ iuri Diuino expreſſè non aduerſentur, ſentiat defectum poteſtatis; Attamen antiqua ſedes, ſibi ipſi per a-
69 liquos canones, quoddam iniecit impedimentum, à ſe ipſa tamen ſoluibile, ſeù diſpenſabile Q.

Idemque moderna ſedes facit, per nouas Conſtitutiones, infeudationum prohibitiuas, à ſe ipſa pariter diſpenſabiles, cum exceptis, vt inſinuatum eſt, ijs quæ Diuino iuri expreſ-
70 sè aduerſantur, non detur primæ ſedis ligamen, quod ab

P. *de his diſc.* 1.
Q. *diſc.* 4.

eadem solui non possit; Quamuis de congruo, voluntas in huius potestatis vsu, difficilis, ac rara sit, præsertim derogando posteriori moderno ligamini.

Eeodem tamen vinculo non soluto, sed vigente, adhuc pro-
71 hibitum non est, vt perseueret, atque effectum habeat, id quod, antè talis viculi iniectionem concessum sit, & cōpetat.

Cadente etiam quæstione, an impediat eas concessiones,
72 vel alienationes, quæ veram infeudationem nō importent, minusque locorum prohibitorum substantiā percutiant, sed solum fructus, vel comoditatem, aliaque iura, & bona à feudo separabilia, in sua sede R. In-

R. *disc.* 1. 4. & 61.

Inferioribus verò, quamuis Dignitatem, vel Prælaturam habentibus, quibus publicum bellum licitè indicendi, facultas non ſit, neque Regalia maiora cum iure Principatus, ac Imperio competant, vix
73 proprium, ac verum feudum nobile concedere poſſe praxis docet, cum præcipuum, veri, ac proprij feudi nobilis requiſitum ſit, militare ſeruitium, ideoque abuſiua, & impropria frequentius iſta feuda eſſe dignoſcuntur, ſubrealis preſtationis onere concedi ſolita, vt infrà in rubrica diſtinguente feuda propria ab improprijs; (Quamuis & iſtis nil prohibeat, quin veri, ac proprij feudi leges, & conditiones, adijci valeant, circa
74 deuolutionem, ac ſucceſſionem, & alia) Ideoque multo

magis in merè priuatis, priuata, & indifferentia bona concedentibus, id afferendum eſt, vt improprium feudum ſit.

In Prælatis verò, aliiſque Eccleſiarum Rectoribus, ac adminiſtratoribus, qui Papa inferiores exiſtunt, poteſtas à ſa-
75 cris Canonibus, & Apoſtolicis decretis nimium coarctata eſt, vbi copulatiuè, cauſa, & ſolennitas non accedant, niſi generalis, vel particularis conſuetudo, aut Apoſtolicæ Sedis indultum aliter concedat; Quod tamē, potius prohibitæ alienationis in genere, quam feudorum peculiarem materiam percutit.

Quid autem ſit de poteſtate faciendi abuſiuas, ſeu præuen-
76 tiuas infeudationes de feudo adhuc pleno; ſiue de poteſta-

te ſubinfeudandi , habetur in vtraque particulari, abuſiuæ inueſtituræ, ac ſubfeudorum Rubrica.

V.

Qui poſsint infeudari, atque feudorum aſſequutionis, vel retentionis capaces exiſtant.

EAdem regula generali, quæ, vt ſupra, traditur in iure actiuo, datur etiam in paſſiuo, vt ſcilicet, (exceptis caſibus qui in iure prohibiti ſunt) omnes feudi capaces
77 exiſtant; Nimium autem vaga eſt hæc generalitas, ideoq; ſtrictius diſtinguendam eſt, feudum rectum, ac proprium, ab improprio; Huius etenim ſe-

secundi generis feudi improprij omnes capaces existunt, dictaque regula generalis benè procedit, quoniam cum
78 hæc feuda personale seruitiũ annexum non habeant, atque allodialium potius, quam feudalium iure censenda sint, vt in proximè sequenti Rubrica;Hinc personarum differentia, vel inhabilitas attendenda non venit.

Secus autem, vbi de vero, ac proprio feudo agatur, cum istud connaturale habeat personale seruitium militare, saltim subsidiarium, atque in extraordi-
79 narijs Domini occurrentijs, quamuis prò seruitio currenti aliqua annua realis præstatio ex consuetudine soluatur, vt præsertim in enunciatis vtriusque Siciliæ Regnis practicatur, vbi talis præstatio, sub

Adhuc

Adboa barbaro vocabulo explicatur, ideoq; inhabiles ad hoc seruitium incapaces feudi existunt.

Hinc proindè clerici, tam seculares, quam Regulares, vt potè tali seruitio inhabiles, per feudales consuetudines generales, fortius verò per dictorum Regnorum leges parti-
80 culares, inhabilitati sunt ad feudorum essequutionem, vel retentionem.

Adeò vt si seculares in sacris ordinibus existant, Regulares autem professionem irretractabilem emiserint, nè dum
81 ad feudum delatum assequẽdum inhabiles existant, verũ etiam assequutum illicò amictant, illudque proximiori agnato, vel isto non existente, Domino, tanquam per mortis speciem aperiatur.

Qua-

Quatenus verò, seculares in minoribus, Regulares autem in statu nouitiorum existant, feudum in statu habili, & capaci iam assequutum non a-
82 mittunt, nisi prò status mutatione moniti, contumaces reddantur; Assequendi autem adhuc incapaces reputantur, iuxta magis rigorosam opinionem, quamuis eo statu dimisso, sæcularèm assumere prompti sint; Verior autem, magisque recepta opinio èst in contrarium, vbi intrà competentem terminum prò iùdicis arbitrio, seù locorum consuetudine taxatum, vel taxandum, animum declarent; Quinimò eidem adhuc in determinato, àn priorem statum retinere, vel alterum diuersũ assumere velit, aliquis competens terminus assignari solet.

Ces-

Cessat hæc inhabilitas, ex particulari prouinciarum, vel feudorum consuetudine; Itemq;
83 ex ipsius Domini dispẽsatione, quæ tamen in citerioris Siciliæ Regno concedi non solet, nisi per speciem tenutæ, seù administrationis, de consensu legitimi, & capacis successoris, qui inter feudatarios descriptus perseuerat.

Siue vbi agatur de feudis Papæ, de Ecclesiæ Romanæ tem-
84 porali Ditione, vbi clerici & in sacris, & Episcopi sunt capaces; Ac generaliter de illis aliarum Ecclesiarum, quarum consuetudo, vel statutum non obstet.

Quamuis autem aliqui opinetur Cardinalitiam dignitatem in hoc priuilegiatam esse; Er-
85 ronea tamen opinatio est, cũ originaria traditio, quæ Cardi-

dinalium fauore habetur, proueniat ab insinuata circumstantia, vt de feudo Status ecclesiastici agatur, quod commune est omnibus clericis sæcularibus; Quinimò non desunt volentes, vt Regulares etiam, ad Episcopalem dignitatem assumpti, capaces quoque existant S.

Et quamuis plurium canonistarum sit sensus (quibus etiam
86 aliqui feudistæ adhærent), vt huiusmodi leges, clericorum, & ecclesiasticorum inhabilitatiuæ, vtpotè ecclesiasticæ libertati contrariæ, prò cassis acirritis habendæ sint; Verior tamen, passimque reecepta est con-

S. *de his omnibus circa Clericorum capacitatem vel incapacitatem & habilitatem disc.* 17. & 18. 43. & 53.

contrarit opinio, cum prohibbendus non veniat Dominus rei suæ, quam alteri concedit, sibi benè visam legem adijcere, probabilis etiam rationis fomento non destitutam, vt nempè sibi subditos habeat milites, ac feudatarios, eos nō inhabilitando ob clericatum, tanquam pænæ inductiuum, sed desiderando in eius vasallis statum laicalem, tanquam conditionem, seu qualitatem, sine qua eius intentio non sit concedendi T.

In militiarum verò ecclesiasticarum professoribus, aliqua
87 non improbabilis dubitandi ratio cadit, quod istis benè congruat status militaris, ob quem, seruitium feudo proprio connaturale, præstari valeat;

T. *d. disc. 54. & in alijs proximè.*

leat ; Atque in ijs militijs ; quæ, licet ecclesiasticæ, ac Apostòlicæ sedis auctoritatæ erectæ , verum tamen , regularem , seù religiosum statum, non inducunt , magis receptus vsus, inhabilitationem nō inducit, nisi particularis, scripta, vel non scripta lex aliter statuat; In ijs verò militijs in quibus iam solenniter , ac validè professi , verum religiosum statum assumunt, ideoque sub clericorum nomine veniunt, vt præsertim, milites Hyerosolimani censentur, regula est negatiua , in plerisq; tamen ditionibus, vel Prouincijs , de consuetudine limitata .

De facili, tamen per Principem, seù Dominum , habilitari solent , eo modo quo cernimus
88 frequenter habilitari ad sæcu-

cu-

cularia officia quæ iurisditionem ac administrationem cônexam habeant, vel ad munera militaria Principum sæcularium, ad quæ non itá de facili clerici seculares, vel regulares claustrales habilitantur.

Extrà controuersiam verò est, vt hic status militaris, absque solemni irretractabili professione, atque in statu nouitiatus, talem inhabilitatem non inducat V.

Adhuc tamen frequens praxis docet, Prælatos, aliosque ecclesiasticos, Principum sęcularium feudatarios esse,
90 ratione feudi, quod Ecclesiæ per eos administratæ concessum sit; Atque vbi de feudali qualitate constat, omnis quæstio

V. *disc.* 16.

ſtio ceſſat, cadere ſolita in ambiguo, an ſcilicet caſtrum à Principe laico conceſſum, de
91 de cuius titulo non conſtet, iure feudi, vel allodij cenſendum ſit, allodialitatis præſumptione aſſiſtente, etiam vbi in priuatis, in contrarium ſit regula; Et quatenus iure allodij, an iſtud, verum, & propriū ſit, quod ipſius Principis laici ſuperioritatem, ac altum dominium excludat, de quo in ſua ſede X.

Siue autem ex particulari Domini indulgentia, & diſpenſatione; ſiue ratione Prælaturæ, ac adminiſtrationis Eccleſiæ, cũi feudum competat, clericus, vel eccleſiaſticus
92 feudum poſſideat, in ijs quæ ad ipſum pertinent feudum, eiuſ-

X· *diſc.60, & in alijs proximè.*

eiusque annexa, non autem in alijs, fori clericalis exemptione, ac priuilegio non obstantibus, Domino quamuis laico, subditus est, eiusque foro sistitur.

Hinc proinde, in Papa non leuis est quæstio, an ista capacitas detur, obtinendi feudum ab alio; Aliquibus affirmati-
93 uam indubiè tenētibus, quasi quod Pontificia dignitas tollere non debeat illam capacitatem, quam quilibet priuatus obtinet; Alijs autem id negantibus, eo quia incompatibile sit, summum Pontificem, ac primam Apostolicam Sedem, omniū Principatuum Supremam, eius subdito, ac inferiori vasallaggium, ac seruitium debere, quodque proptereà, castra, & loca per alios Principes Romanæ Eccle-

siæ,

fiæ, vel Apoſtolicæ Sedi conceſſa, pleni allodij naturam aſſumant, nilque in concedente remaneat, vt in conceſſionibus, quæ inferioribus Eccleſijs fiant, remanere compatibile eſt; De his autem in ſua ſede, cum id non de facili certam recipiat determinationem, ſub compendio explicabilem Y.

Fœminæ item, ad feudi, recti, ac proprij aſſequutionem, vel retentionem, inhabilitatæ ſunt,
94 omneſque ab eis, tanquam ex infecta radice deſcendentes, cum feudales communes conſuetudines, maſculos agnatos tantum, regulariter feudorum habiles præſupponant; Niſi regionis, vel Principatus peculiaris, ſcripta lex,

Y. *eod. diſc.* 60.

lex, aut inuestituræ formula, aliter non disponat; vt præsertim in dictis vtriusque Regni feudis, aliarumque Italiæ Ditionibus frequentior vsus docet.

Isto autem accedente, fœminarum, vel ab eis descendentiũ vocatio, subsidiaria est, in ma-
95 sculini scilicet sexus defectũ, spectato tamen tempore apertæ successionis, vndè propterea, masculorum superueniẽtia, ius fœminę iam quæsitũ, imò legitimè delatum, quamuis non agnitum, non tollit, cum feuda tanquam species beneficiorum ecclesiasticorũ
96 administrationem annexam habentia, vacare, atque in suspenso stare nõ valeant, quãuis futuræ existentiæ prius vocati spes duret; Quæ tamen suspensio datur in allodialium

fideicommissis, ac primogeniturис, & maioratibus, non tamen in illis Hispaniæ, vbi, denegata suspensione, idem quod in feudis, ac beneficijs, receptum est.

Attentaque feudalium consuetudinum generalium dispositione, sexus fœmininus, alijque ab eo originem trahentes, masculino agnatitio existenti in feudis veris & proprijs locum cedunt, quãuis remotiori, non curatis lineæ, gradus, vel ætatis prærogatiuis.

In præfatorum autem vtriusque Siciliæ Regnorum feudis (vt præmissum est) indiuiduis, cũ ordine primogeneturæ, seù iure franchorum regulandis, secus est, quoniam iuxta primogeniorum ordinẽ seù naturã, linea primã occupet locũ, eiq;

cc-

cedunt, nè dum gradus, vel ætas, ſed quod fortius eſt, etiam ſexus; Ideoque magis
99 receptũ eſt, vt neptis ex primogenito prædefũcto quãuis ſexus, gradus, ac ætatis diſparis, ac inferioris conditionis, adhuc tamen, ex prærogatiua lineæ per eius parentem, ſaltẽ habitualiter tranſmiſſæ, vincat filium ſecundo genitum, ac patruum reſpectiuè, vt infrà in ſucceſſionum Rubrica Z.

Illegitimorum natalium defectu laborãtes, qui in eo ſtatu perſeuerent, eorumque deſcen-
100 dentes, quamuis legitimè procreati, vt potè ex infecta radice, inhabiles reputantur;

Z. *de fœminarum, vel ex eis deſcendentium concurſu diſc.* 11. 13. 53.

Nisi macula abluta sit per subsequens matrimoniū, quod data habilitate de tempore procreationis, eius consuetū
101 effectum retrotractiuum operetur, cum tunc etiam ad effectum successionis feudorū, à verè in constantia legitimi matrimonij procreatis, ità legitimati non differant, nisi lex inuestituræ, vel mos regionis, procreationem in constantia matrimonij expresse exigat. A.

Vbi verò legitimatio sequatur ex priuilegio; Distinctio est
102 inter eam, quæ directè, ac immediatè concedatur à supremo Principe, qui derogādi legibus, atque tollendi ius al-

A. *disc.* 15.

alterius, potestatem habeat, ipseque sit etiam feudi Dominus; Vel feudum sub eius Principatu ac Imperio existens, cōcedatur ab eo qui sibi omninò subordinatus est, ac subditus in omnibus; Et illam quæ concedatur ab inferiori Magistratu, legitimandi facultatem ab eodem Principe habente.

In prima enim specie, quoties natalium restitutio, generalis ac indefinita sit, nullam habens conditionem, vel restrictionem, eaque obuenit re integra, & ante factum casum successionis, (nisi agatur de concursu filiorum vel aliorũ eiusdem gradus, qui verè legitimi, & naturales ex matrimonio procreati sint), iure legitimorum habendi vidētur, etiam ad hunc effectum, nisi

regionis vel ipsius inuestituræ, scripta, vel non scripta lex aliud disponat.
Cadente quæstione, vbi re non integra, & post factum casum
103 successionis, vel delationis, ea concedatur, adeò vt, ius quæsitum, vel delatum remotiori agnato legitimo tollat; Aliquibus opinantibus, potestatis etiam defectum in Principe, isto casu concurrere; Cōtrariū verò, quoad ea quæ forum externum concernunt, verius est, vbi clara sit voluntas, in dubio excludenda, cum in ijs quæ à lege positiua manant, Princeps plenam habeat potestatem; Quod generaliter in alijs impedimentis, vel
104 inhabilitatibus, ratione clericatus, vel sexus, aut infirmitatis, ac similium procedit,

dit,

dit, cum eadem sit ratio B.
In altera verò specie legitimationis ab alio inferiori concessæ, cuius facultas aliquam non habeat restrictionem, ad
105 cuius limites operatiua tãtum est, etiam in rebus indifferentibus; Distinctio est, an agatur de feudo merè hæreditario, ac improprio, vt supra iure allodij regulando, & recipienda veniunt ea quæ in rebus indifferentibus in iure communi Romanorum, vel alio municipali statuta sunt; ea præsertim attenta circumstantia, an legitimatio, de voluntate eius, de cuius iure hæreditario, ac liberæ dispositionis agitur, sequuta sit, iuxta ea, quæ intestatæ, vel intestatæ, aut fideicom-

B. *sub tit. de regal. disc.* 148.

missariæ successionis mate riã percutiunt, ac determinat a funt; In veris autem, ac proprijs feudis formam pacti, & prouidentię, vel mixtam habentibus, verius est hanc inferioris legitimationem non sufficere.

Ea quoque specialitate in hac feudali materia accedente, vt quãuis supremi Principis, vel alterius, vera, plenaque natalium restitutio sufficiat, etiam pro indifferentibus bonis extrà legitimãtis Ditionem, vel potestatem non existentibus, non tamen in feudis veris pacti, & prouidẽtiæ, vel mixtis, quæ non sint, sub legitimantis imperio, ac Ditione, sufficiat.

Quinimò plurium sensus est, atque aliquarum Ditionum praxis docet, vt neque suffi-

ciat

ciat illa Domini directi, ma-
107 gisque supremi, in ea Di-
tione, quæ iure feudi Regalis,
cum Supremo Imperio, ac iu-
re Principatus, omnibusque
maioribus Regalibus posside-
atur; Super quo tamen veri-
tati integer locus relinquitur,
qualis qualis illa sit; Ex loco-
rum tamen legibus, vel recep-
tis moribus, frequentius de-
terminationem recipiens;
Surdus, & Mutus, in feudo vero,
ac proprio, inhabilitati sunt;
108 Pluresque aliæ per feudistas
recensentur inhabilitates in
foro minus frequentes, vt pu-
tà ratione amentiæ, censura-
rum, banni, reatus lesæ maie-
statis, Diuinæ, vel humanæ,
cum similibus.
Satis peregrina quæstione cadē-
te in feudis indiuiduis, vni tā-
tum, iuxta prærogatiuam li-

neæ, atque in ea deferendis,
109 iuxta prærogatiuam gradus vel in istius æqualitate, ex prærogatiua sexus; An existentia surdi & muti, vel clerici, seù aliàs inhabilis habentis prærogatiuam, quæ potioritatem concedat, impediat feudum deferri alteri de diuersa linea, qui sit eo ætate minor, maior autem alijs capacibus de linea impediti, vt in sua sede C.

Omnes huiusmodi inhabilitates cessant, accedẽte explicito vel implicito dispensatiuo consẽsu Domini, quatenus de pri-
110 ma concessione, seù aliàs de ipsius dispẽsantis præiudicio agatur; Quęstione cadente, vbi ter-

C. *disc.13. & in decis. Sicil. in eodem casu.*

tertij præiudicium accedat, quod determinationem recipit à superius insinuata distinctione, an sit supremus, vel inferior D.

Putarunt aliqui, vt huiusmodi dispensationes, vel habilitationes feudi substantiã corrũ-
111 pant, illudque in diuersam transire faciant naturam bonorum allodialium, ac indifferentium, quorum iure censendum sit; Quod tamen minus verum est, vbi alia, recti, ac proprij feudi requisita concurrant, cum ità dicatur feudum in ea parte impropriatum, in reliquis autem suam retinens naturam, vt alibi etiam aduertitur E.

D. *d. disc.* 148. *de Regal.*
E. *disc.* 11.

VI.

Quando dicatur feudum rectum & proprium, & de illius constitutione, & probatione, alijsque necessarijs requisitis; Vel potius dicatur improprium, & corruptum.

NImium refert, naturam feudi perscrutari, & an sit rectum, ac proprium, vel potius improprium, seù corruptum; Primo etenim casu, iuxta leges, vel consuetudines feudales est regulandum, at-
112 que verum feudum dicitur, illis exceptis partibus, in quibus corruptum, vel alteratum sit, secus autem in

in ſecundo, in quo bona, ſolam feudi nuncupationem, ſeù vocabulum habendo, in ſubſtantia, potius allodialia cenſenda ſunt, ideoque iure communi tanquam de rebus indifferentibus, ac allodialibus, non autem feudali regulanda ſunt.

Ad vnam autem, vel alteram ſpeciem, ſeù naturam dignoſcendam, feudiſtæ (magis ve-
113 rò, iuris communis potius quàm feudalis profeſſores, ac periti) nimium ſe inuoluiſſe videntur; Aliqui enim, iuridicè ſupponentes, vt perſonale ſeruitium, ſit feudi eſſentiale requiſitum, opinati ſunt, eò ipſo, feudum improprium, & corruptū eſſe, quod nullam inueſtitura contineat obligationem ſeruitij, quod proindè remiſsū cenſeatur, vel

quod

quod de certa reali prętatione cautum ſit.

Verùm erronea opinatio eſt, quoties expreſſa remiſſio, vel prędiſa, ac taxatiua reſtrictio ad reale onus non accedat, cum
114 etiam abſque expreſſione ſeruitij, iſtius obligatio, de ipſius feudi natura ſubintelligenda de iure veniat, atq; fidelitati inſit.

Alij verò, ſeruitij remiſſionem deſumunt, ex illa inueſtituræ clauſula, quod concedatur
115 *franchum*, vel *nobile* (quod *francho* æquipollere plurium ſententia eſt); Sed pariter claro æquiuoco hæc opinio laborat, cum huiuſmodi clauſulæ, vel ſimiles, ex antiquis inueſtiturarum formulis, prò regionum ſtylis, ac moribus diuerſis, emanent honorificentiæ, vel alicuius præeminen.

nentiæ gratia, ad differentiam illius antiquæ (hodie saltē in Italia oblitatæ) feudorum speciei, quę ignobile, ac ser. uile mecchanicum onus annexum habebat.

Creduntalij, fœminarum, vel clericorum, siue extraneorum hæredum habilitationē,
116 aut alienandi facultatem, singulariter, ac discretiuè, hanc impropriationem inducere; Sed clarius est æquiuocū eorū, qui vt supra iuris cōmunis potius, quam feudalis peritiam habent, cum nimium frequens, receptaque praxis doceat, etiam in maioribus, ac Regalibus feudis Dignitatis, in quibus, de vera, ac propria feudalitate nefas est dubitare, aliquam ex huiusmodi impropriationibus accedere, præsertim il-

lam,

lam, coæqualis, vel subsidiariæ fœminarum habilitationis, quæ frequens est, ac penè connaturalis hodiè reddita videtur; Vt etiam habilitatio clericorum, prò Ditionum, seù regionum qualitate, ac moribus; Atque altera prò illa alienandi facultate, quam ob feudorum frequentiam, ex iusto commercij motiuo, consuetudo induxit.

Ità enim, ex his, vel similibus alteratiuis qualitatibus resul-
117 tat, vt sit quidem feudum, in aliquo, à recti, ac proprij feudi natura denians, in parte tamen alterata, in reliquis verò suam retineat naturam.

Prout erronea est opinio volentium, vt feudum, quod non gratuitò, sed pecùnia, vel alia æquiualenti recompensa

me-

118 mediante, concessum sit (quod emptitium appellari solet), omninò improprium sit, allodij naturam habens, cum nimium frequentem habeamus vsum illorum feudorum, quæ extrà controuersiã talia sunt, ità quæsita, vel concessa.

Magisque erronea est altera opinio, vt causa meritorum, (po-
119 tissimè verò, vbi hæc ad speciem deducta sunt), hunc effectum producat, cum meritorum remunerationem, feudorum matrem, vel causam eorum vsus, ac introductionis fuisse, certum sit; Emeritis etenim ac fidelibus, non autem demerentibus, ac ignauis, vel ignotis, huiusmodi concessiones congruunt.

Neglectum quoque fidelitatis iuramentum, hanc impro-

pria.

priationem causare aliqui
120 opinati sunt, sed etiam malè, cum hoc, sit quidem non leue feudalitatis argumentum, non tamen adeò necessarium, vt eius omissio, feudi substantiam corrumpat.

Rusticitatem item feudi, seù carentiam iurisdictionis, & Imperij, idem operari, aliquo-
121 rum opinio est; Sed pariter erronea, cum iurisdictio, vel ciuilitas, non sit feudi essentiale, seù necessarium requisitum; Dari enim potest etiam in eadem concessio castri in feudum & illa iurisdictionis in allodium.

E conuerso autem, ex iurisdictione, ac Imperio, siue ex iuramento fidelitatis, aut aliqua seruitij, vel subiectionis
122 præstatione, veram ac propriam feudalitatem resultare;

Ali-

Aliqui arbitrati sunt, adhuc tamen erroneè, cum hæc, aliquam impropriam, ac remotam feudalitatem percutere, videantur, prò Principis, vel alterius superioris alto dominio, ac superioritate denotanda; in veri ac proprij independentis allodij exclusionẽ, corrupta in reliquis propria feudali natura, illaque allodij potius attendenda.

Compertum igitur est, hanc, facti potius, quàm iuris quæ-
123 stionẽ esse, ideoq; certam, ac determinatã iuris regulã, seù theoricam non recipere, sed prò singulorum casuum qualitate, ac circumstantijs, præsertim verò prò Ditionum, seù regionum legibus, vel moribus, determinandam esse; Prædictis, ac similibus adminiculis, vel argumentis,

prò

prò vna, vel respectiuè altera natura, seù qualitate attendendis, prò eorum numero & qualitate, ac præponderantia F.

Cessant verò huiusmodi ambiguitates, & quæstiones, in illis Ditionibus, vel regionibus, in quibus feudorum co-
124 dices, seù libri diligenter tenti habentur, vt præsertim praxis docet pluries enunciati Regni Siciliæ citrà, seù Neapolitani, in quo, feudorum libri, seù codices diligentissimè tenentur, *Quaterniones* ibi appellati, vndè *quaternatorum*, & *non quaternatorum* feudoruim termini proderunt.

Vbi etenim in quinternionibus de-

F. *de hac materia feudi proprij & improprij eod. disc.* 11.

descripta sunt,(vndè *quaternata* dicuntur), sunt feuda vera, & propria, quæ ibi dicuntur
125 *in capite*; Vbi verò non sunt descripta, impropria sunt, ibi nuncupata *plana*, *&* *de tabula*, allodialium iure censenda; Datur tamen quædam mixta qualitas, explicari solita sub nomine *feudi quaternati secundum quid*, quia nempè feudum obtinea-
126 tur à feudatario,de consensu tamen Regis, vndè propterea non sit propriè feudum directè obtentum à Rege, quod dicitur *in capite*, sed ratione assensus describatur in quinternionibus, istoque casu, de vtraque participat qualitate, atque iuxta quæstionum diuersas species, vno vel altero iure est regulandum,

dum, vt in sua sede G.
Atque generaliter, Domini libris, in quibus feuda describi solent, nimium deferen-
127 dum esse, prò affirmatiua, vel negatiua, receptum est, quãuis istud vehemẽs quidem adminiculum sit, non tamen necessarium requisitum, cuius defectus feudi substantiam corrumpat.
Inuestitura, feudi veri connaturale requisitum est, non tamen scripturæ necessitas vrget, cũ propriè inuestitura, in ipso
128 actu traditionis ipsius feudi, vel signi vsitati, putà ensis, vel anuli, seù loricæ, vel baculi, consistere dicatur; **Nimium tamen refert, scripturam adesse, in consueta forma priuilegij, vel instrumenti,**

G. *disc. 7:*

ti, ad certiorem, ac faciliorem probationem.

Vbi autem copulatiuus defectus
129 accedit, inuestituræ, ac seruitij, magna resultare videtur probatio feudalis qualitatis exclusiua, contrariam tamen non excludens meliorem probationem. Atque ad affirmatiuam, vel negatiuam, nimium quoque confert obseruantia, circa peti-
130 tam, vel neglectam eam renouationem, quæ per nouũ feudi successorem de iure feudali petenda est, vt in renouationis Rubrica; Non exclusis alijs argumentis, ac probationum speciebus, pro facti qualitate.

Ad veri tamen, ac proprij feudi nobilis qualitatem desumendam, potissimum attendenda est Domini qualitas, & an in-
di-

dicendi belli ius habeat, in quo verificabile sit personale, ac militare seruitium, quod videtur feudi veri, ac proprij essentiale requisitum, vt supra quoque aduertitur H.

VII.

De oneribus, & seruitijs, ad quæ feudatarius tenetur ergà Dominum, & èconuerso de oneribu, & obligationibus Domini erga feudatarium.

VBi ex lege vniuersali, scripta seù non scripta, omnium feudorum eiusdem dominij, vel regionis, vel ex par-

H. *disc.* 52.

particulari lege inueſtituræ,
132 certum ſeruitium præſcriptum eſt, illud extrà controuerſiam præſtandum eſt, quod prò ferè communi vſu, vbi præſertim agitur de Domino qui frequẽtius eius Principatum, vel dominium pacificum habet, ad aliquam realem præſtationem annuam, loco ſeruitij, vel homagij ſubrogatam redactum eſt, vt præſertim contingit in dicto citerioris Siciliæ, ſeù Neapolitano Regno, vbi loco ſeruitij, annua quædam præſtatio ſoluitur, ſub *adhoa* vocabulo ibi explicata; Quæſtione cadente, àn, & quando huiuſmodi præſtationis neglecta ſolutio
133 caducitatẽ cauſet, & àn moræ æquitatiua purgatio concedenda ſit, quod prò varijs prouinciarum, vel dominio-

rum legibus, vel ſtylis, diuerſam recipit determinationẽ, vt infrà in propria, deuolutionis, vel caducitatis Rubrica I.

Per huiuſmodi autem realis prẹſtationis obligationem, ac ſolutionem, (poſito feudo verò,
134 ac proprio), non ceſſat obligatio fidelitatis, ac reuerentiæ, minuſq; altera ſeruitii perſonalis; vbi prẹſtari poteſt, vel per ſubſtitutum, in bello, alijſque Domini vrgentibus neceſſitatibus, & occurrentijs, quod tamen, certam, ac determinatam regulam generalem non recipit, cum dominiorum, ſeù regionum leges, vel mores, in hoc totum faciant.

Qualia verò ſint ea ſeruitia, vel ob-

I. *diſt.* 5.

obsequia, seù fidelitatis argumenta, quæ feudatarius Domino præstare tenetur, &
135 quando ab eis reddatur excusabilis, præsertim verò, vbi idem sit plurium Dominorum feudatarius, seù vasallus, cui potius seruire, & obedire, ac fidelitatem seruare teneatur, quodque naturali, & originario seù ei in cuius ditione maior pars feudorum habeatur, agitur in sua sede.

Et quid concursu vtriusque mediati, ac immediati Domini, vt immediato potius, quàm mediato teneatur, habetur
136 infrà in dicta deuolutionis, & caducitatis Rubrica, vbi de fellonia alijsque caducitatis causis.

Quemadmodum autem feudatarius Domino seruire, obedire, ac fidelis, & obsequens

137 esse tenetur, ità è conuersò, ex correlatiuorum natura, Dominus tenetur feudatarium protegere, ac tueri.

Hinc proindè si Dñs prò recuperatione feudi, quod citrà feudatarij culpã, ab eius inimicis, vel aliàs occupatũ sit, seù prò defẽsione, ac tuitione,
138 ne occupetur, expensas faciat, aliaque damna patiatur, non petit à feudatario refectionem, quæ èconuerso competit feudatario, si de proprio eas magnas, ac notabiles faciat prò huiusmodi recuperatione, vel tuitione expensas, ad quas Dominus tenebatur L; Quod tamen prò communi vsu, neque certam, ac generalem regulam recipit, sed prò domi-

L. *disc.* 57. & 58.

miniorum, ac regionum mo. ribus, vel feudorũ qualitate, deciditur, vbi.s.feuda inferiora sint, sub Domini omnimoda subiectione, ac obedientia, & seruitio, ex quibus de consequenti tutelæ, ac protectionis onus in Domino resultat.

Secus autem vbi agatur de feudis Regalibus, ac veræ Dignitatis, cum omnimodò Imperio, & Regalibus, iureque Principatus, ac belli indicen-
139 di, solum alto, seù altissimo dominio, ac homagij recognitione reseruatis, absque alia seruitij, ac obedientiæ, & subiectionis obligatione, cum tunc ipse feudatarius se ipsum tueri teneatur.

Quia verò forus, rarò, vel vnquã audit has quæstiones, quæ nõ per Iuristarum regulas, sed

per ea instrumenta, in quibus vltima ratio rerum consistit, decidi solent (Iuristarum traditionibus, ac opinionibus ad colorem, seu prætextum frequentius deseruientibus); Hinc proindè, parum congruum, ac adaptatum est, desuper sub compendio iuris regulas, vel theoricas, ac propositiones statuere, sed in sua sede videndum, dum ex iam insinuatis, eorum quæ in foro agere occasio dedit, aliquem gustũ sub compendio præbere solum animus est.

VIII.

Quid veniat sub concessione feudi; Et præsertim an, & quæ Regalia, aliaque iura concessa, vel reseruata censeantur.

Et de Imperio, iurisdictione, iuribus, ac præeminentijs feudatarij in feudo, & in Vasallos, istorumque obligatione; Et è conuerso de eiusdem feudatarij obligatione ergà Vasallos.

INuestituræ lex vbi habetur, per scripturam in forma priuilegij, vel instrumenti, illa seruari, ac attendi debet, vbi

 est

140 eſt clara ; ſi verò ambigua, tunc obſeruantiæ, tanquam optimæ interpreti nimium deferendum eſt ; Atque vbi vna, vel altera, vel vtraque particularis deſit, adeò vt non valeat ità quæſtio decidi, tũc leges, vel mores generales Principatus, vel regionis attendi debent.

Potiſſimè autem attendenda eſt feudi qualitas, vel natura, an ſcilicet ei congruant nec nè Regalia præſertim maiora, ſeu etiam inferiora; Vt putà, ius
141 belli ; Cuſſio monetarum, Poteſtas condendi leges, eiſque derogandi, vel diſpenſandi ; Ius vectigalium, ac pedagiorum, & tributorum; Fodinæ auri, & argenti, aliorumque metallorum, & mineralium & ſalinarum; Ius fiſci pęnalis, vel ſucceſſorij in bonis va-

vacantibus, & similia, quæ Regalia, vel supremo Principi reseruata esse solent; Vt etiam pro regionum qualitate censeri solent, magni venationum ac piscationum redditus, & similia.

Vbi etenim de feudo Regali, ac veræ Dignitatis agitur, quod omnimodum Imperium, acius Principatis redoleat, tunc regula est, vt (excepto alto seù
142 altissimo dominio, quadamque maiori superioritate), omnia hæc veniant, nisi lex inuestituræ, vel consuetudo, aut Domini generalis lex (ad cuius normam infeudatio indubio facta censetur) aliter statuat; Ideoq; rarò forus huiusmodi quęstiones audit, quas per iuris tramites in forma iudiciali decidere oporteat. Eis frequenter cadentibus, in il-

inferioribus feudatarijs, Domino magis ſubordinatis, ac omnimodam obedientiam,
143 & ſubiectionem profitentibus, qui ad differentiam feudatariorum veræ Dignitatis, Principum nuncupationē habentium, ac figuram facientium, Baronum, ac Domicellorum nuncupationē habent, ac figuram faciunt, quamuis alicuius abuſiuæ Dignitatis titulo decorati ſint, vt præſertim ſunt in Italia, Barones, & feudatarij Regnorum vtriuſque Siciliæ,& Status Eccleſiaſtici immediati,ac ſimiles;An ſcilicet iſtis hæc iura Regalia, præſertim verò ea quæ media, vel minora dicuntur, à ſupremo Principatu, eiuſque Corona congruè ſeparabilia veniant, atque conceſſa dicantur, ſeù alias competant.

Re-

Regula verò in dubio negatiua est, ex iuris præsumptione deducta, contraria probatio-
144 ne, quamuis adminiculatiua, elidibili, adeòut, facti potius, quàm iuris quæstio videatur; Nimium autem refert (vt praxis docet) inspicere, an agatur de vero ac proprio feudatario, qui ex Domini munificentia, vel titulo, etiam oneroso, feudum, ità inferioris ordinis, vel subordinatũ iuxta eius propriam, ac regularem naturam receperit; Vel de illo Ciuitatum, Oppidorum, vel Castrorum Domino, & possessore libero in purum allodium cum totali imperio, omnibusque Regalibus absque certo dominii, vel possessionis initio, vt frequens erat proximè decursis sæculis, præsertim in Italia Domicel-

lorum vsus.

Postmodum verò ius, vel aliud verbum ex eisdem litteris (vna locum alteri cedente) compositum, eum impulerit ad recognoscendũ in Dominum supremum illum Principem, quem ratione adiacentię, vel opportunæ protectionis, aut prioris dominii reliquias, vel argumenta, recognoscere iudicauerit, per homagii præstationem, ac fidelitatis iuramentum.

Primo casu, vt sunt feudatarij, ac Barones vtriusq; Sicilię Regnorum (quorum vt iam insinuatũ est, vniformis est subfeudorum natura, seù qualitas) Re-
145 galia, tam primi, quàm vlterioris ordinis Regi reseruata censentur, neque sub feudali inuestitura veniunt, nisi peculiare priuilegium, vel imme-

memorabilis consuetudo, quæ priuilegii, vel alterius tituli melioris vim habet, aliquod ius Regale (ex illis tamen inferioris ordinis) concedat, vt putà in iure collectandi, & in iure priuatiuo, seù prohibendi, & similibus.

In altero autem casu, (exceptis Regalibus maioribus, quæ à supremo Domino abesse non
146 debent nec possunt, nè sibi æqualem habeat quod in iure dãnatur) in reliquis dictã implicantiam non habentibus, nil suadere, seù prohibere videtur, cur id quod anteà obtinebatur, continuari non debeat; Semper tamen obseruantiæ nimium deferendo M.

Quam-

M. *de hac materia Regalium disc.63. & 64.*

Quamuis enim in Ditione temporali, Ecclesię præsertim, vix obseruantiæ præscriptiuæ ca-
147 sus detur, ob decretum irritans in Apostolicis Constitutionibus adijci solitum, quod quamcumque inficit possessionē, sine qua præscriptionis initium impediri dicitur; Vbi tamen ita res ambigua sit, quod interpretationis capax existat, eidem obseruantiæ tanquam interpræti obsta-
148 culum non obest; Ac etiā quia esset violare legem, ac fidem, sub qua, ille qui saltem de facto non erat subditus, talem se fecit N.

Quia verò aliquibus nimium benemeritis, Dominus aliquas insolitas, ac maiores prærogatiuas concedere solet,

N. *d. disc.63. ac etiam disc.71.*

let, vt præsertim in dicto
149 Neapolitano Regno praxis docet, circa secundæ, ac etiã tertiæ instantiæ competentiã; Siue circa derogationem priuilegij electionis, ac variationis fori, cum similibus; Hinc dubitari solet, àn deuoluto feudo, eoque postmodum alteri concesso absque alia expressione, idem priuilegium tanquam reale, ac feudo iam annexum, repetitum quoque censeatur, quod ab inuestituræ clausulis, ac verbis, vel ab identitate rationis, ob consimilem benemerentiam, vel ex eo quod constet priuilegium concessum fuisse in forma reali potiùs quàm personali, alijsque ex circumstantijs, hanc voluntatem verisimiliter suadentibus, decisionem recipit prò facti qualitate;

te; Regula in dubio existen-
150 te negatiua; Eademque Regula, ac respectiuè limitatio in Dignitate, vel titulo procedit.

In ijs autem bonis quæ iure allodij intra feudi fines per feudatarium possessa, ratione publicationis, vel aliàs, cum feudo ad Dominum deuoluta
151 sunt; Quæstio cadere solet, àn feudo annexa, & incorporata censeantur, adeò vt in feudo quod simpliciter alteri postmodum concessum est, veniant necnè, quod facti potius, ac voluntatis quæstionem continet, quàm iuris; Vel quia ex facti circumstantijs constet, ab ipsomet primo possessore, b na feudo annexa esse, ideoque feudalem naturam assumpsisse; Vel quia inuestituræ verba, seù aliàs de-

desumpta Domini voluntas
idem suadeat O.

Magno resultante argumento à
pretij quantitate voluntatem
regulante, vel satis arguente,
quando emptitia, vel aliàs
correspectiua sit concessio.

Iurisdictio, ac Imperium, feudo
pernecessè annexa non sunt;
Stantque simul, feudum esse
penes vnum, iurisdictionem
152 autem penes Dominum, vel
penes alterum; Siue vtrum-
que penes eumdem diuerso
iure, vnum scilicet in feudum,
& alterum in allodium, vel
eiusdem naturæ, sed à diuer-
sis fontibus P.

Eiusdem autem iurisdictionis
maioris, vel minoris annexio
à prouinciarum, vel regio-
num

O. *disc.3.*
P. *disc.62.*

num legibus, vel moribus deriuat, ideoque certam regulam non habet.

In Italia etenim vt plurimum (cum rarò contrario exemplo diuerso), iurisdictio annexa est feudo, vel Baroniæ, cum
153 aliqua maiori, vel respectiuè minori subordinatione Domino, eiusque Magistratibus, iuxta singulorum Principatuum leges, ac mores; In Germania verò longè maior est feudatariorum iurisdictio, ac potestas; Et in Hispania, & Gallia (vt fertur), vel nulla, vel satis modica est, quandam honorificam præeminentiam redolens, quoties alicuius Regij muneris robur adiunctum non sit, quamuis titulus, vel Dignitas adsit; Licet præsertim in Hispania, feudorum proprius vsus haberi

beri

beri non videatur, sed totum sub illorum maioratuum, ac primogeniorum nomine possideatur; Illis maioratibus ac primogenijs titulo decoratis ibi facientibus eam figuram, quam in Italia, & Germania faciunt feuda.

Qualis autem sit iurisdictio feudatarij, vel Baronis, & quomodo exerceri debeat, & quantum se extendat; Siue an sit cumulatiua, vel priuatiua cum Principe, seu Domino, & quæ delicta sint de reseruatis Principi, ad feudalem materiam non pertinet, sed potius iurisdictionalem, ideoque ibidem tanquam in propria sede videndum; Ac etiã in alia sede Regalium super iure concedendi abolitiones, & gratias, ac securitates, quæ sub salui conductus nomine explicantur. In

In ordine verò ad feudi incolas, feudatarij prærogatiuæ diuersæ sunt, prò regionum, seù
155 Ditionum legibus, ac moribus, ipsorumque feudorum vsibus, tam circa primi ciuis præeminentias in pascuis, alijsque ciuicis vsibus, & commoditatibus, quàm circa alias ciuicas præeminentias; Ac etiam prò diuersis regionum moribus, in dicto præsertim citerioris Siciliæ Regno, prò coactione vnius vasalli, ad ei seruiendum in munere œconomico seù administratorio fructuum feudi, sub *Aerarij* vocabulo explicari solito, quàm circa quoddam adiutorium prò filia maritanda, vel in primogeniti susceptione, aut alia contingentia, per vasallos Domino prestandum; Siue circa munera

nera

nera, quę certis anni solemnitatibus, ex beneuolentia vsitata, in necessitatem transierunt;

Cadente quæstione, an deuoluto feudo, hæc munera, vel alia seruitia, quæ de iure de-
156 bita non sunt, sed beneuolentiæ, seù facultatis initium habent, cum feudo ad Dominum deuoluantur; Regula verò est negatiua, nisi facti qualitas limitationem, suadeat.

Frequentes item esse solent, clamores, vel recursus Vasallorũ aduersus Barones; Vel super dicto immoderato ciuico vsu pascui, quandò illud comuna-
157 le sit; Vel circa nimis restrictum ipsorum Vasallorum ciuicum vsum, quando territorium sit Baronis; Vel circa seruitiorum, & angariarum, ac perangariarum exactionem, & coa-

& coactionem; Aut ius cogendi, vel prohibendi, seù aliud ius, quod Regalium materiam potius concernit, ideoque sub eorum propria sede agitur, atque de facili collectum habetur, apud eos, qui de Vasallorum grauaminibus agere professi sunt.

E' conuersò autem, Baronis, vel feudatarij onera erga Vasallos, ac feudi incolas versantur, circa protectionem, ac defensionem, cum vasallorum pater dicatur; Ac etiam circa iustitiæ administrationem, & officialium deputationem; Et quod magis controuersijs ansam præbet, circa permissionem vsus, in pascuis, lignis, aquis, cultura, & alijs, sine quibus aliàs inermem vitam ducere cogerētur, pro locorū, ac populorum qualitate, re-

gio-

gionumque legibus, ac moribus, ideoque non de facili certa, & determinata regula desuper statui potest, atque sub dicta Regalium tractatione potius, quàm sub ista feudali huiusmodi quæstiones cadunt. R

R de his hoc tit. disc. 65. & subtit. de Regal. disc. 145. & 146. & sub tit. de seruitut. disc. 36. & 42.

De

IX.

De alienatione, vel obligatione feudi, aliaque dispositione inter vivos; Ac etiam de præscriptione. Et de alienatione, vel obligatione, aliaque dispositione fructuum, vel cõmoditatis; Et de materia assensus.

CAdit hæc inspectio, in veris, ac proprijs feudis, que iure feudali regulantur, non autem in improprijs, & corruptis, quæ (solo feudi vocabulo
159 retento) iure cõmuni, ad instar indifferentium allodialiũ bonorum recensentur, ijs excep-

ceptis, quæ ex particulari lege conceſſionis, vel ex regionis moribus, aut legibus, peculiariter ſtatuta ſint; Ideoque in illis bonis iuriſdictionalibus, quæ vel nullam habent feudalem naturam, vel habent eam (pluries inſinuatam) remotam, ac impropriã feudalitatem, quæ prò ſuperioritate, ac iuriſdictione Principis, in cuius ditione ſita ſunt, conſiderari ſolet, vt præſertim ditionis temporalis Eccleſiæ praxis docet, illæ alienandi prohibitiones, quæ à iure feudali manant, locum
160 non habent; Solumque vigent illæ, quæ à iure municipali proueniunt, vt in eadem Eccleſiæ Romanæ temporali ditione ex Apoſtolicis Conſtitutionibus viget, vt infra in particulari Rubrica domi-

nij allodialis Ciuitatum, & Castrorum habetur S.

Aliaque in huiusmodi corruptis, ac impropriis feudis alienandi prohibitio habetur ex iuris communis dispositione manans, eo modo quo, in emphyteuticis, vel fideicom-
161 missariis, ob ius successorum proprio iure ex inuestitura venientium, vel ob interesse Domini, ac legem ab eo præscriptam.

Id autem feudalem prohibitionē verè non percutit, quàmuis huic prohibitioni, terminos feudales Iuristæ quoque adhibeant tanquam à simili, quoties peculiaris differentiæ ratio nõ vrgeat; Istamque prohibitionem affirmatiuam, vel negatiuam potius percutere videntur aliquarum Ec-
S à disc. 66. ad 69.

cle.

cleſiarũ cõſuetudines quę cõtra inueſtituræ formam hanc alienandi prohibitionem ſeù licentiam inducunt.

In peculiaribus igitur terminis feudalibus, ipſum feudale ius,
16 à quibuſdam receptis Imperialibus Conſtitutionibus ſtrictius, quàm à primæuis conſuetudinibus deriuatum, generiçè prohibet quãcumque alienationem, aliumque actũ, qui feudi diuiſionem, diſmẽbrationem, vel diuiſionem, aut aliud reale onus redoleat; ſub decreto annullatiuo, adeò vt inualidus remaneat alienationis actus.

Multiplicem tamen inſpectionẽ habet hæc alienationis, vel obligationis, aut alterius diſpoſitionis inter viuos Rubrica. Prima nempè, quænam alienationis, vel diſpoſitionis

163 species sub hac prohibitione cadant, & præsertim quid de transactione, dote, permutatione, & hypoteca; Secundò cuinam inualidam alienationem impugnandi, vel retractandi facultas cõpetat; Tertiò pœnarum illicitè alienanti inflictarum; Quartò aliorũ effectuum ex licita, vel respectiuè illicita alienatione resultantium; Quinto super Domini assensu alienationi præstito, eiusque effectibus; Et sexto, quid iuris communis feudorum dispositioni, vel prohibitioni addant leges particulares Regnorũ vtriusque Siciliæ, in quibus (si Germaniam excipias,) maior est, quàm alibi feudorum copia, feudalisque materiæ frequentior tractatio, ac successiuè notitia, præsertim verò in eo

ci-

citerioris, quod magis cum reliquis Europæ partibus cõmunicat.
Quoad primum, sub prohibitæ alienationis genere, veniunt omnes contractus, ius reale ab vno abdicantes, atque in
164 alium transferentes, siue sit alienatio vera, & propria, quę importet omnimodam abdicationē dominij, ac possessionis ab vno, & in alium transferat, vt sunt, emptio, & venditio, datio in solutum, donatio, & similes.
Itidemque alij contractus qui eandem inducant dominij, & possessionis actualem abdica-
165 tionem, & translationem respectiuè, non tamen omnimodam, quia nempè sit concessio dominij vtilis, directo retento, vt est concessio in emphyteusim, seù liuellum, vel
 cen.

censum, cum similibus.
Cadente quæstione in locatione, quæ tamen, vbi est longum tempus, sub eadem prohibitione cadit, cum per eam
166 quoddam quasi dominium, vel ius reale conductori quæri dicatur; Quale verò dicatur ad hunc effectum longum tẽpus, apud antiquiores controuersum fuit; Hodiè autem in hac materia receptum est, illud dici, quod decennij metam non excedat, capiendo annos regulatiter pro cursu solari, nisi bonorum pecnliaris qualitas aliter suadeat, quia nempè bona fructus diuerso ordine producant, cum tunc quęlibet fructuum recollectio annum constituat, iuxta generales terminos aliarum prohibitionum.
Eodemque iure censentur actus, im-

impropriam alienationem importantes, per quos ipsa
167 bona non abdicentur, vel respectiuè transferantur, aliquod tamen ius in eis, vel ad ea quęratur, vt sunt, impositio seruitutis, vel alterius oneris, quod feudi substantiam percutiat, vndè diuisionem, vel diminutionem, seù aliud reale praeiudicium importent, & sub quorum actuum generè, impositio censuum, aliarumque praestationum, ac reseruatio vsusfructus, (prout iuris est), aliaque similia veniunt T.

In diuisione inter plures legitimos feudi possessores, vel successores in inuestitura cōpręhen-

T. *tit. de alienat. & contrat. disc. 1. & in alÿs ibidem quæ conferunt.*

168 hesos, vel in cessione propriæ portionis alteri possessori, aliqua est quæstio, quam tamen in nostra Italia rarò forus audit, cum ea feuda, quæ veram ac propriam feudi naturam retinent, nimium rarò sint diuidua, quæ iuris Longobardorum dicuntur, vtpotè ferè omnia indiuidua ratione veræ Dignitatis, Regalisque naturæ feudi, vel quia ad formam indiuiduam iuris Francorum redacta sint.

Prout rarò vel vnquam ad praxim deduci posse videtur, ea quæ feudistæ adstruunt, circa permutationem, quam ali-
169 qui putant ob vtilitatem sine assensu fieri posse, cum præsertim in præfatis vtriusque Siciliæ Regnis, in quibus maior est feudorum sedes, ac frequentia, ob illius le-

leges, extrà controuersiam, sit, id fieri non posse, vt etiã attento iure communi est probabilius, magisque receptum.

In transactione item, vel compromisso, cadit quæstio, cum
170 distinctione, bonæ, vel malæ fidei, siue àn vtile negotium geratur, neque Domino præiudiciũ generetur probabilius decidenda, quamuis non desint contradicentes V.

Super hypotheca verò duplex cadit quæstio; Vna scilicet comprehensionis feudorum, sub hypotheca generali om-
171 nium bonorum, atq; verior est negatiua, nisi verba, aliæque facti circumstantiæ aliter suadeant; Altera verò comprehensione posita, quia nẽpe

H 5 sit

V. *hoc tit. disc*. 49.

ſit ſpecialis) vnde ſola ſit quęſtio poteſtatis, & àn veniat ſub generica alienationis prohibitione.

Quamuis autem aliqua deſuper pugna ſcribentium adſit; Verior tamen quoad pœnarum incurſum eſt negatiua; Et econuersò quoad ius reale creditori acquirendum, illudque hypothecæ exercitium per quod ad alienationem deueniri poſſit, verior eſt affirmatiua X.

In alienatione autem ex cauſa dotis, ipſo iure communi inſpecto, generalis di-
172 ſtinctio eſt, an res detur æſtimata vel inæſtimata, vt primo caſu indefinitè prohibita

X. *eod. tit. de alienat. & contrat. diſc. 1. & in alijs ibidem*

bita sit, vtpotè venditionis potius speciē redolens; Idemque, si detur inæstimata, cum pacto lucri, quod alienationem vel scissuram importet; Si verò absque hoc pacto, inæstimata detur per ipsammet mulierem feudatariam, licite fieri potest; Non tamen licet patri, vel fratri prò filia vel sorore dotanda, feudum dare, nisi eadem dotanda sit feudalis successionis capax, proximèque successura, adeò ut assignatio in dotem, potius refutationis, vel præuentiuæ successionis habeat speciem; Verùm, & in eis casibus in quibus hic dotationis actus licitus reputatur aliqua cadit difficultas, vbi ex viri qualitate, præiudicium notabile Domino parari potest.

Et quamuis aliquorum opinio

fit (ducto argumento ab ijs
quæ in bonis ſideicommiſſo
ſubiectis in iure diſpoſita,
173 ſunt), vt in ſubſidium alio-
rum allodialium, ad feudalia
competat actio prò dote fi-
liæ, vel alteri deſcendenti
conſtituenda; Contrarium,
tamen verius eſt, cum feuda,
iure proprio feudali, non au-
tem communi ciuili regulen-
tur, ideoque aliud fœminis
non conceditur, niſi quod
ſuper earum paragio diſpoſi-
tum eſt, vel quod ex aliqua-
rum regionum legibus, vel
moribus eis conceditur, vt in
ſucceſſionis, ac ſucceſſo-
ris onerum Rubrica, habe-
tur.

An autem feudataria ſimplici-
ter nubente, feudum cenſea-
tur datum in dotem, eiuſque
174 vir efficiatur feudatarius,

ac Baro in dotali materia actum habetur Y.

A præfata verò prohibitione, excepta eſt illa alienatio, quæ feudi ſubſtantiam non tangat,
175 nullumque ius in eo, vel ad illud tribuat, ſed ad ſolam commoditatem ſeù fructuum perceptionem (vt facti eſt) reſtricta ſit, cum tunc, nulla feudi, vel iuris feudalis alienatio fieri dicatur, ſed actus importet ſimplex mandatum, per quod ille in quem alienatio facta eſt, tanquam feudatarij mandatarius, eiuſque vice ac nomine fructus percipiat, eoſque à feudo ſeparatos, ac effectos allodiales, ſibi ipſi applicet; Eo modo quo, etiam

Y. *de his in materia dotis hoc tit. diſc. 20. & ſub tit. de dote diſc. 146.*

etiam in beneficijs, ac pensionibus ecclesiasticis, quæ minus in commercio existunt, alijsque prohibitis, receptum est fieri posse, ac praxis docet Z.

Pretium item feudi, ex magis recepta sententia, feudale non est, ideoque tanquam allodij naturam habens, sub
176 hac prohibitione non cadit; Nisi de iudicis mandato, pretij omnimoda subrogatio accedat loco feudi, quod non existat, vel omninò liberatum sit à iure Domini, ac aliorum, atque in ipsum pretium translatum sit A.

Et

Z. *hoc tit. disc.*47. 61. *&* 110. *& sub tit. de pensi on. & sub tit. de emphyteusi disc.*44.

A. *hoc tit. disc.*42. 48. 98. *& sæpè & sub tit. de empyhteusi disc.* 36. *&* 58.

Et è cõuersò eadẽ alienãdi prohibitio quæ ipsi feudo inest, actioni cõpetenti in feudo, vel
177 feudũ inesse quoq; dicitur, cũ actio ad feudũ, feudalis dicatur, eodemque iure metienda sit, quoties ipsius feudi corpus, vel substantiam tangat, seù ius reale tribuat, aut rei persecutorium.

Posita verò inualida alienatione, vtpotè sine Domini assensu facta, subintrat secunda superius distincta inspectio, cui nam scilicet facultas compe-
178 tat, eam retractandi vel impugnandi; Atque iuris communis feudorum dispositione attenta, verius est, Domino id absque dubio competere; Vel ad effectum sibi ipsi ob caducitatis pœnam applicandi; Vel quia sua intersit feudum poni extrà sibi non gra-

tam

tam personam in quam alienatio facta sit, sed ad vocatos ab inuestitura redire.

Secus autem ipsimet alienanti, vel eius hæredibus, qui non nisi ob hæreditariam qualitatem in feudo ius habeāt, quia nempè hæreditarium sit; Vbi
179 verò sit pacti, & prouidentiæ, adeout filijs, vel agnatis per inuestituram vocatis, ius competat in feudi successione ab ipso alienante independēs tunc distinctio est, an feudatarius qui alienauit viuat, vel obierit; Eo etenim viuente, nullum ius est ab eis exercibile, nisi illud retractus, quod feudistæ dicunt *protbomiseos*, de quo infrà in eius particulari Rubrica; Vel nisi lex inuestituræ, aut primi acquirentis titulo oneroso dispositio inducat in alienante speciem mor-

mortis ciuilis, quæ naturalis ad instar, successori proximo locum aperiat.

Defuncto autem alienante, seù aliàs eius iure resoluto, adeò vt proximè successuro feudũ
180 apertum sit; Vbi alienantis hæres non sit neque idem alienans primus acquirens titulo oneroso esset, extrà controuersiam est, vt Domini etiã assensu accedente, descendens, vel agnatus, nullo refuso pretio, feudum vindicet ab eo, in quem alienatio facta sit; Quamuis in ipsummet
181 Dominum facta esset, cum durante inuestitura, iure cuiuslibet tertij cẽsendus veniat.

Nisi particularis consuetudo facultatem alienandi præ-
182 beat cum solo Domini assensu, quamuis ille agnatorum non accedat, vt in ali-

aliquibus partibus viget.
Si verò proximè succeffurus,
alienantis quoque allodia-
lis hæres exiftat, aut quod
agatur de feudo mixto,
quod vtramque fanguinis, ac
rei familiaris hæreditariam
qualitatem exigat, tunc fi be-
neficio inuentarij munitus nõ
183 eft, idem patitur obftacu-
lum, quod ipfemet defunctus.
Si autem dicto beneficio po-
titur, atque agitur de feudo
pacti & prouidentiæ antiquò,
vel etiam nouo gratuito, fiue
mixto in quo non agatur de
primo acquirente, fed de vl-
teriori poffeffore qui aliena-
uerit & tunc quatenus vires
hæreditari fęuppetant, habere
debet ratum factum auctoris,
etiam in ijs quæ iure proprio
competunt, nifi talis accedat
particularis circumftantia,

quod licitam reddat impugnationem actus in specie, reficiendo id quod interest, iuxta ea quæ generaliter in fieeicommissaria, vel simili materia habentur; Inuentarij beneficio suffragante, vt feudum antiquum, vel etiam
184 nouum gratuitò concessum, ab hæreditate præcipuum separari valeat, illudque in calculo virium hæreditariarum non veniat.

Atque si proximè successurus, alienationi consensum præstiterit, ipse quoque prohibitus est eam impugnare, nisi facti circumstantiæ ostendant, con-
185 sensum præstitum fuisse prò sola validitate actus, excusandaq; caducitate prò tempore durationis iuris alienantis, non autem, vt futurum speratum ius successionis per mor-

tem

tem remitteretur, quod ex facti qualitate pendet, ideoque certam vniformem determinationem non recipit; Neque exindè vlteriori agnato ius competit, durante vita proximioris consentientis,
186 nisi consensus alienationi æquipollens, mortem ciuilem, ex peculiari dispositione induceret, ideoque locum vlteriori nõ consentienti aperiret.

De tertio autem superius distincto puncto pœnarum ex alienatione sine assensu facta re-
187 sultantium habetur infrà in deuolutionis, vel caducitatis peculiari Rubrica.

Effectus autem ex licita, vel respectiuè illicita alienatione resultantes, sunt plures, ille
188 præsertim nullitatis actus illicitè initi, quodque propterea,

reà, ius reale in feudo, vel ad illud non quæratur ei, cui malè alienatio facta est.

Et consequenter, si postmodum validè cum assensu, ab eodem alienante, vel eius successore, alteri feudum alienetur, vel obligetur; istius posterioris potior erit conditio, cum prioritas, vel potioritas, non ex tempore alienationis, vel obligationis desumenda sit, sed ex tempore assensus, qui perficit, ac informat actum; Atque ità in hac materia posteriores vincunt priores, quamuis isti quoque assensum
189 deindè obtineant, cum non detur istius retrotractio in præiudicium eius, cui medio tempore ius quæsitum est B.

Idque adeò verum, vt beneficio se-

B. *eisdem locis proximè citatis.*

separationis bonorum non
suffragante creditores cum
assensu hæredis, vincāt creditores
absque assensu defuncti in istius feudo, iuxta vnam
fortè probabiliorem magisque
receptam opinionem,
contradictoribus tamen non
carentem, neque probabilitate C.

Cadente quæstione, ân ei in
quem inualidè fine assensu
alienatio facta est, actio personalis
contra alienantem
competat ad id quod interest;

191 Atque regula est affirmatiua,
nisi diuersa conuentio,
vel consuetudo, siue scientia
in eo cum quo actus geritur,
hanc obligationem, seù actionem
cessare faciat, quod ex
fa-

C. *dist. 106. & 109. ac etiam locis citat. proximè supra.*

facti qualitate determinationem recipit D.

Assensus autem Domini, per quem actus perficitur, seù reualidatur, re integra accedere debet, priusquam pœnitentia ex vnius contrahen-
192 tium parte declarata sit; Cadente quæstione, àn expressa, & iudicialis pœnitentiæ declaratio necessaria sit, vel quouis modo declarata sufficiat quamuis tacita seù implicita, atq; hæc posterior pars probabilior videtur E.

Desideratur etiam vt de tempore quo idem actus perficiens sequitur, vtrumque extremum habile existat, vt scilicet vi-
193 uat vterque contrahens; Vno

D. *disc.30. & 31. & sub tit. de dote disc.54.*
E. *disc.66.*

Vno etenim defuncto, nouus hæredis consensus necessarius est, à iudice quandoque supplendus, vbi denegari non potest F.

Super dicti autem assensus præstatione, certa forma præscripta de iure communi non est, sed sufficit per quamlibet spe. ciem probationis illum veri-
194 ficari, dummodo validè accedat, quia nempè subreptionis, vel intẽtionis defectu non laboret, aut in concedente potestatis defectus non cadat, vt contingere solet in eo assensu, qui non ab ipso Domino, sed à Vicario, alioque Magistratu concedatur, determinationem huiusmodi quæstionibus hodiè à regionum, seù Ditionum legi-

F. *disc.* 109.

gibus, vel vsibus magis recipientibus G.

Quæstio autem surreptionis, vel defectus intentionis, determinationem recipit à qualitate, & circumstantijs facti, cuius, ac voluntatis potius,
195 quàm iuris quæstio est, ex ipsius Domini stylo potissimum decidenda, cum exindè voluntas arguatur.

Non tamen Domini assensus, quamuis validus, ac solemnis, ius agnatorum tollit, solumque actus validitatem,
196 durante iure alienantis, istiusque præseruationem à pœnis causat.

Quandoque tamen assensus, ipsius met Domini præiudicium causat, vt in casu deuolutionis, feudum adhuc affectum re-

G. *dist.*106.

remaneat nexibus, ac obli-
197 gationibus cum eius aſſen-
ſu iniunctis, niſi clauſulę præ-
ſeruatiuæ accedant, vt in de-
uolutionis Rubrica aduerti-
tur.

Vel niſi conſtet, Dominum, in quo poteſtas tollendi ius ter-
198 tij vigeat, voluiſſe ius agna-
torum etiam tollere.

Præſumptiuam probationem aſ-
ſenſus, iuxta aliarum extrin-
ſecarum ſolemnitatum gene-
rales terminos, ac regulas,
199 ius commune feudorum
non excludit, ideoque ex lon-
giſſimi temporis (trigenario non minoris) decurſu, iuncto tamen cum obſeruantia, vera, continua, pacifica, & vniuoca, eius præſumptio reſultat, contraria tamen vera proba-
tione, vel fortioribus præſum-
ptionibus adhuc elidibilis,

putà

putà ob negatiuam resultantem à reuolutione regestrorum, vel quia ex ipsius actus qualitate, expressus assensus adesse non possit, cum fictio non possit excedere veritatem H.

Procedunt hæc omnia, alienationis præsentem Rubricam, seù materiam concernentia, iuris communis feudorum di-
200 spositione attenta, vel etiam iuris communis Romanorum, (quod in feudis etiam, cessante speciali iure feudali vim habet, siue prò iuris feudalis interpretatione attendendum est;) Secus autem vbi ius particulare, scriptum, vel non scriptum, contrarium di-

H. *disc.* 49. *& sub tit. de alienat. disc.* 1. *& sub tit. de dote disc.* 143.

sponat, cum semper lex generalis, contrariæ particulari, quæ legitimè inducta sit, locum cedere debeat.

Facile autem non est, singularum regionum, seù Ditionum, particulares leges, vel mores, ac stylos recensere,
201 cum in hoc earum respectiuè peritis deferendum sit; Vndè contingit, quod aliarum desuper se ingerentium, magna, & frequentia fiut æquiuoca; Ideoque agendo solum de patrijs legibus ac moribus de quibus congruum est, Nationalem agere.

In dicto Siciliæ citrà, aliàs Apuliæ, seù Neapolitano Regno, infrascripta habentur specialia, à præmissis deuiantia,
202 quibus exceptis, in reliquis, vtriusque dicti iuris communis, generales regulæ, seù pro-

propositiones firmæ remanent.

Primò siquidem, transactio, vel compromissum, aliæque species alienationis, quæ in aliquibus casibus de iure communi permissæ sunt, ob strictiorem prohibitionem ab il-
203 lis legibus resultantem, sub eadem prohibitionem cadunt I.

Idemque de dote, quæ etiam in casu, vt supra permisso de iure communi, per easdẽ leges particulares prohibita est; Ali
204 qua cadente inter eos scribentes quæstione, àn potius ex vna, quàm altera lege talis prohibitio manet, & an matrimonij libertas hanc prohibitionem irritet, veriorque est negatiua.

I. *d. disc.49.*

deſuper habentur, inter feudum nouum, vel antiquum, ſiue inter hæreditarium, vel purè pactionatum; Aut inter primũ acquirentem titulo lucratiuo, vel oneroſo; Quoniam quidquid ipſius feudi ſubſtantiam tangit, vel afficit, abſque Regio aſſenſu, indefinitè inualidum eſt, atque pro non ſcripto habetur, præfatis diſtinctionibus ad alios effectus attendendis, vt in ſequentibus Rubricis.

Tertiò circa aſſenſus formam, vel ſolemnitatem; Ad cuiuſlibet etenim gratiæ, vel præſtationis aſſenſus validitatem, vel ſubſtantiam, de iure ſcriptura requiſita non eſt, cum ſolo verbo perficiatur, ipſa ſcriptura ad meliorem, ac faciliorem probationem adhiberi ſolita, niſi lex particu-

cularis ſcripta, vel non ſcripta aliter ſuadeat; In hoc autem Regno neque ſufficit ſupplicatio à Rege, vel eius Prorege aliiſque Magiſtrati-
211 bus ſignata, niſi ſolemne inſtrumentum, ſeù priuilegium, in forma (vt ibi dicitur) Regiæ Cancellariæ deſuper expediatur.

Quinimò, vbi contingat, vel ob defectum poteſtatis Proregis, vel ob maiorem cautelam, illud in forma ſolemnis priuilegij concedi per ipſum Re-
212 gem; Adhuc tamen, in eo ſupremo Conſilio, quod Proregi aſſiſtit, atque Regiam Cancellariam regit, (quod Collaterale dicitur, eiuſque Conſiliarij Regentes) infrà annum vt ibi dicitur executoriari debet, ſin minus inua-

Vno etenim defuncto, nouus hæredis conſenſus neceſſarius eſt, à iudice quandoque ſupplendus, vbi denegari non potest F.

Super dicti autem aſſenſus præſtatione, certa forma præſcripta de iure communi non eſt, ſed ſufficit per quamlibet ſpeciem probationis illum veri-
194 ficari, dummodo validè accedat, quia nempè ſubreptionis, vel intẽtionis defectu non laboret, aut in concedente poteſtatis defectus non cadat, vt contingere ſolet in eo aſſenſu, qui non ab ipſo Domino, ſed à Vicario, alioque Magiſtratu concedatur, determinationem huiuſmodi quæſtionibus hodiè à regionum, ſeu Ditionum legi-

F. *diſc.* 109.

gibus, vel vsibus magis recipientibus G.

Quæstio autem surreptionis, vel defectus intentionis, determinationem recipit à qualitate, & circumstantijs facti, cuius, ac voluntatis potius,
195 quàm iuris quæstio est, ex ipsius Domini stylo potissimum decidenda, cum exindè voluntas arguatur.

Non tamen Domini assensus, quamuis validus, ac solemnis, ius agnatorum tollit, solumque actus validitatem,
196 durante iure alienantis, istiusque præseruationem à pœnis causat.

Quandoque tamen assensus, ipsius met Domini præiudicium causat, vt in casu deuolutionis, feudum adhuc affectum

I re-

G. *dist.106.*

remaneat nexibus, ac obli-
197 gationibus cum eius assen-
su iniunctis, nisi clausulę præ-
seruatiuæ accedant, vt in de-
uolutionis Rubrica aduerti-
tur.

Vel nisi constet, Dominum, in
quo potestas tollendi ius ter-
198 tij vigeat, voluisse ius agna-
torum etiam tollere.

Præsumptiuam probationem as-
sensus, iuxta aliarum extrin-
secarum solemnitatum gene-
rales terminos, ac regulas,
199 ius commune feudorum
non excludit, ideoque ex lon-
gissimi temporis (trigenario
non minoris) decursu, iuncto
tamen cum obseruantia, vera,
continua, pacifica, & vniuo-
ca, eius præsumptio resultat,
contraria tamen vera proba-
tione, vel fortioribus præsum-
ptionibus adhuc elidibilis,
putà

putà ob negatiuam resultantem à reuolutione regestrorum, vel quia ex ipsius actus qualitate, expressus assensus adesse non possit, cum fictiò non possit excedere veritatem H.

Procedunt hæc omnia, alienationis præsentem Rubricam, seù materiam concernentia, iuris communis feudorum di-
200 spositione attenta, vel etiam iuris communis Romanorum, (quod in feudis etiam, cessante speciali iure feudali vim habet, siue prò iuris feudalis interpretatione attendendum est;) Secus autem vbi ius particulare, scriptum, vel non scriptum, contrarium di-

I 2 spo-

H. *disc.* 49. *& sub tit. de alienat. disc.* 1. *& sub tit. de dote disc.* 143.

ſponat, cum ſemper lex generalis, contrariæ particulari; quæ legitimè inducta ſit, locum cedere debeat.

Facile autem non eſt, ſingularum regionum, ſeù Ditionum, particulares leges, vel mores, ac ſtylos recenſere,
201 cum in hoc earum reſpectiuè peritis deferendum ſit; Vndè contingit, quod aliarum deſuper ſe ingerentium, magna, & frequentia ſiat æquiuoca; Ideoque agendo ſolum de patrijs legibus ac moribus de quibus congruum eſt, Nationalem agere.

In dicto Siciliæ citrà, aliàs Apuliæ, ſeù Neapolitano Regno, infraſcripta habentur ſpecialia, à præmiſſis deuiantia,
202 quibus exceptis, in reliquis, vtriuſque dicti iuris communis, generales regulæ, ſeù pro-

propositiones firmæ remanent.

Primò siquidem, transactio, vel compromissum, aliæque species alienationis, quæ in aliquibus casibus de iure communi permissæ sunt, ob strictiorem prohibitionem ab il-
203 lis legibus resultantem, sub eadem prohibitionem cadunt I.

Idemque de dote, quæ etiam in casu, vt supra permisso de iure communi, per easdẽ leges particulares prohibita est; Ali
204 qua cadente inter eos scribentes quæstione, àn potius ex vna, quàm altera lege talis prohibitio manet, & an matrimonij libertas hanc prohibitionem irritet, veriorque est negatiua.

I 3 Vbi

I. *d. dist.* 49.

Vbi verò actus dationis in dotem, ex quocumque iure, sit inualidus, de facto tamen vir cõstante matrimonio seu
205 dum possederit, ac fructus perceperit, eos facit suos loco damnorum, vel vsurarũ, æstimationis in qua dos constituta censetur L.

Secundò circa magis liberam pœnitendi, seù reuocandi facultatem, cuilibet ipsorum met principalium contrahentium, eorumque hæredibus
206 competentem, re tamen integra, & ante assensũ in forma solemni obtentum; Eoque etiam obtento, ante alias litteras, quæ assecurationis vasallorum ibi dicuntur; Idque absque

L. *ide bis in materia dotis hoc tit. disc.* 20. *& sub tit. de dote disc.* 146.

absque aliqua damnorum, &
207 interesse refectione,vel obligationem, quæ aliàs de iure communi intraret M.

Quinimò cum retrotractione ad suum initium, adeò vt fructuum restitutio debita sit alienanti, qui obligatus remanet, ei in quem alienatio
208 facta est, reficere interesse pretij obtenti, vel alterius recompensæ commodum intermedium; Cadente quæstione, àn hoc interesse, ipsorum fructuum metam excedere valeat, probabiliorque videtur negatiua N.

Minusque super huiusmodi pœnitendi, seù reuocandi libertate, cadunt distinctiones,
209 quæ iure communi attento

M. *disc.30. & 31.*
N. *d. disc.31.*

desuper habentur, inter feudum nouum, vel antiquum, siue inter hæreditarium, vel purè pactionatum; Aut inter primũ acquirentem titulo lucratiuo, vel oneroso; Quoniam quidquid ipsius feudi substantiam tangit, vel afficit, absque Regio assensu, indefinitè inualidum est, atque pro non scripto habetur, præfatis distinctionibus ad alios effectus attendendis, vt in sequentibus Rubricis.

Tertiò circa assensus formam, vel solemnitatem; Ad cuiuslibet etenim gratiæ, vel præstationis assensus validitatem,
210 vel substantiam, de iure scriptura requisita non est, cum solo verbo perficiatur, ipsa scriptura ad meliorem, ac faciliorem probationem adhiberi solita, nisi lex parti-

cu-

cularis ſcripta, vel non ſcri-
pta aliter ſuadeat; In hoc
autem Regno neque ſufficit
ſupplicatio à Rege, vel eius
Prorege alijſque Magiſtrati-
211 bus ſignata, niſi ſolemne
inſtrumentum, seù priuile-
gium, in forma (vt ibi dici-
tur) Regiæ Cancellariæ deſu-
per expediatur.

Quinimò, vbi contingat, vel ob
defectum poteſtatis Proregis,
vel ob maiorem cautelam, il-
lud in forma ſolemnis priui-
legij concedi per ipſum Re-
212 gem; Adhuc tamen, in eo
ſupremo Conſilio, quod Pro-
regi aſſiſtit, atque Regiam
Cancellariam regit, (quod
Collaterale dicitur, eiuſque
Conſiliarij Regentes) infrà
annum vt ibi dicitur execu-
toriari debet, ſin minus in-

ualidum eſt O.

Quarto, quod iuris communis feudorum diſpoſitione attenta, ſiue ex magis recepto ſcribentium ſenſu, Vicarius Generalis Domini, vbi præſer-
213 tim cum omnimoda, & Proconſulari poteſtate deputatus eſt, etiam cũ Regalibus maioribus, & cũ poteſtate legibus derogandi, vel diſpenſandi, hunc aſſenſum in feudis ſibi commiſſæ prouinciæ, vel Ditionis præſtare poteſt, niſi particularis reſtrictio accedat; Aliqua dubitandi ratione cadente in illis inueſtituris, quæ abuſiuæ, ſeu præuen-
214 tiuæ dicuntur, de feudo pleno, quoties præſertim conſuetum non ſit eas concedi.

In hoc autem Regno, per eius par-

O. *diſc.* 106. & 109.

particulares leges (non tamē semper firmas, cum earum variationem casus frequenter
215 dederit), Proregis potestas coarctata est, super forensium capacitate acquirendi feuda, necnon super aliquorum feudorum Dignitatis, seù Titulatorum alienatione P.
Vndè propterea, frequens praxis docet, quod exteri cum propria pecunia emunt feuda ad proprium commodum, sub alicujus nationalis nomine
216 simulato, à quo eiusdem feudi tenuta; seù administratio ad propriam omnimodam vtilitatem conceditur; Adhuc tamen feudum verè in ipsa simulata persona residere dicitur, ipseque est feudatarius, cum in feudis non ad-

P. *de disc* 106.

mittatur iuris communis Romanorum regula, vt veritas potius, quàm simulatio attendi debeat; Quod etiam vbique in officijs receptum est Q

Et secundo (inter cætera quæ memoria non suggerit), quod de iure communi feudorum, dos priuilegiata non est, ne-
217 que prò ea constituta soluenda, vel restituenda, actio ad feudum, sine Domini assensu competit, reiecta sententia volentium, vt fideicommissorum ad instar, subsidiarium beneficium competat; In dicto autem Regno, ex gratia, seù assensu generali Neapolitanis concesso, secus est, vt in dotalibus instrumentis, vel tabulis, assensus inesse cen-

Q *disc.* 24. 30. & 106.

censeatur; Cum pluribus tamen declarationibus, ac restrictionibus, in propria sede videndis, vtpotè sub compendio minus adaptatè cadentibus R.

Alienationi autem æquiualet præscriptio, quæ cum eisdem terminis regulari solet, quo-
218 niam qui expressè alienando, successori, vel Domino præiudicare non potest, ita minus idem præiudicium, negligendo causat; Ideòque successori iure proprio veniēti quodcumque longissimum tempus non obstat, cum antè sui iuris competentiam, præscriptionis initium, & cursus non dentur; Nisi immemorabilis, vel centenariæ possessionis qualitas, non constito de ini-

R. *disc.26.*

initio vitioso,ad quod pateat, possessionem restrictam esse, possibilitatem causet, quemcumque titulum meliorem allegandi,vndè propterea Principis derogatio, vel similis iuris successorum, & inuestituræ destructiuus, allegari valeat.

Præscriptionis etiã quęstio cadere solet, inter possessorem, & Dominum, super ipsa feudali qualitate, quam neget possessor, bonorum libertati inhærens; Vix autem hoc præsidium verificabile est in ipso feudatario, qui iure inuestituræ feudum, eiusque annexa possederit, cum ea durante nulla detur aduersus Dominum præscriptio; Secus autemsi, ea negata, aliam allegetpossidendi causam, vel ti-

ſulum; Raras autem in foro iſtas quæſtiones eſſe praxis docet S.

X.

De diſpoſitione feudi per ultimam voluntatem; Et quatenus non valeat de ipſo corpore feudi, àn debeatur æſtimatio, vel in ea ſubſtineatur.

IN feudis merè hæreditarijs, quæ abſque reſtrictione ad certum genus, ad quoſcunque tranſmiſibilia ſunt, nulla
219 cadit ratio dubitandi, niſi accidentale vinculum adiectum ſit, eo modò quo in omni-

S. *diſc.3.* 70. *&* 107.

bus indifferentibus bonis; Ista verò species, corruptum, siue improprium feudum frequentius redolet, iure allodialium, ac indifferentium bonorum, vt supra, potius recensendum, nisi Domini, particularis prohibitio accedat.

In ijs autem, quæ sub alienandi prohibitione, iuxta proximè præcedentem Rubricam cadunt; Idem de alienatione per vltimam voluntatē clarius
220 procedit, quàm de illa inter viuos dictum est, cum facilius illa, quàm ista in hac materia quandoque permittatur.

Ideoque distinctiones ibidem traditæ, inter feuda noua, & antiqua, siue inter primum acquirentem ex causa onerosa, & lucratiua, huic etiam
221 disponendi generi congruunt,

gruunt, cum eadem distin-
ctione, inter ius commune
feudorum, ac particulare di-
cti Regni Neapolitani, vbi in-
definitè nulla datur disposi-
tio, quæ feudi corpus, vel
substantiam tangat, absque
Regis assensu, quamuis de
feudo nouo ex causa onerosa
quæsito agatur, nisi specialis
facultas accedat, quandoque
in ipsa acquisitione concedi
solita.

Generaliter verò, iuris commu-
nis dispositione attenta, vbi
etiam inuestitura ad certum
genus hæredum sanguinis re-
stricta sit, primi acquirentis
212 ex causa onerosa potestas
est, intrà ipsius generis perso-
nas disponendi, atque succes-
sionis ordinem interuerten-
do, aliquibus gratificari T.

Qua-

T. *disc*.9, 10. & 12.

Quatenus verò feudum talis naturæ sit, quod successor, quamuis à lege inuestituræ vocatus, hæreditariam qualitatem disponentis habere debeat,
223 tunc licet ipsum corpus feudi sub prohibitione cadat; Non tamen eius valor, qui in morientis hæreditate esse dicitur, ideoq; In eo grauari potest, ac etiam in actione personali cogi, vt vendat feudũ, & de pretio soluat vt infrà.
Siue quod feudo indefinitè cadẽre sub prohibitione, successor, ob alterius rei familiaris hæreditariã qualitatem, proprij auctoris factum implere
224 teneatur; Tunc etenim, quæstio cadit, àn facta dispositione feudi ad fauorem incapacis, in quo dispositio in ipsa specie effectum sortiri non valeat, intret obligatio præstandi

di æstimationem; Atque licet nimia scribentium varietas in ista quæstione dignosci videatur; Verius tamen est, eam esse facti, ac voluntatis quæstionem potius quàm iuris, ex facti qualitate, & circumstantijs disponentis voluntatem suadentibus, decidendam.

Quamuis etenim distinctio adhiberi soleat, àn de vniuersali, vel de particulari dispositione
225 agatur, vt primo casu æstimationis obligatio nõ intret, secus autem secundo; Præsumptio tamen, vel argumentum est quod ex hac distinctione resultat, non autem necessaria probatio, vel iuris dispositio, ideoque regula, vno vel altero casu, contrariæ disponentis expressę, vel coniecturatæ voluntati cedit,

cum

Cum posita potestate, omnes iuris regulæ, quas in ambiguis morientium voluntatibus habemus, contrariæ disponentis voluntati perpetuò cedant V.

Ipsa enim voluntate accedente, quamuis moriens feudi legitimum successorem à lege inuestituræ vocatum ipso corpore feudi priuare non va-
226 leat, eum tamen vsque ad integrum valorem grauare potest, adeò vt feudi successor, vt suprà aduertitur, actione personali cogi valeat ad vendendum feudum, vt ex pretio satisfaciat, vt in dicto Neapolitano Regno receptū est, quamuis contrà defuncti iudicium succedatur, quod tamen asperum atq; in puncto iuris communis improbabile est X.

V. *disc.* 18.
X. *disc.* 21.

De

XI.

De successione ab intestato feudali; Et de oneribus, quæ feudi successori incumbunt, præsertim de vita militia, vel participatione pretij erga secundo genitos; Et de contributione ad debita.

RVbricæ huius inspectio est; eo præsupposito retento, quod de veris, ac proprijs feudis agatur, iuxta feudales leges regulandis, non autem
227 de improprijs, & corruptis, quæ iuxta distinctiones initio traditas, feudali nuncupatione solum retenta, in reliquis

allo-

allodialium,ac indifferentium bonorum iure censenda sunt; Quoties tamen talis est alteratio, quod feudi substantiam omninò corrumpat, secus autem vbi in aliqua parte, firma in reliquis feudi natura manente, vt præsertim in Rubrica capacitatis, vel incapacitatis aduertitur Y.

Præsuppositis igitur, tam vera, & propria feudi natura, itaut iure feudali successio regulanda sit, quàm etiam capacitate personarum, adeò vt de solo successionis ordine, vel concursu quæstio sit; Duplex est inspectio; Vna generalis iuxta feudales leges, vel consuetudines, quas communes dicimus; Et altera iuxta præfatos vtriusque Siciliæ Re-

Y. *disc.*11:

Regnorum leges; Vel mores. Primo iure inſpecto, vbi etiam fœminarum capacitas adſit, verius eſt, ſexum vincere, li-
228 neam, gradum, & ætatem (cuius contrarium eſt attento dicto iure particulari, vt infrà); Ideoque agnati maſculi, quamuis remotiores à primo acquirente deſcendentes, excludunt fœminas proximiores; Quatenus tamen de tempore apertæ ſucceſſionis maſculi capaces exiſtãt, vt etiam ſupra in capacitatis, vel incapacitatis Rubrica aduertitur Z.

Secus autem ſi eis non extantibus, fœminæ, vel cognato ſucceſſio delata ſit, quoniam ſu-
229 perueniens maſculus eam non excludit, quamuis agnitio,

Z, *eodem diſc.* 12. & 53.

tio, vel possessio adhuc sequu-
ta non sit, nisi particularis
lex, vel acquirentis disposi-
tio aliter disponat, cum in
feudis non detur ea suspensio,
quæ durante spe, seù potentia
proximioris, vel prius voca-
ti, datur in fideicommissis, &
primogenijs, iure communi
230 regulandis, quidquid se-
cus sit in illis Hispaniarum,
vt etiam in proximè insinuata
Rubrica A.

Vbi verò æqualis est contenden-
tium capacitas, tunc decisio
pendet à qualitate seù natura
231 feudi, ân diuiduum sit, quod
iuris Longobardorum dici-
tur, successorum pluralitatem
admittens, vel indiuiduum
ordi-

A. *sub tit. de fideicommiss. disc. 7. & seqq. præsertim disc. 11. & 13.*

ordine primogenituræ vni tã. tum deferendum, quod dicitur iuris Franchorum; Primò enim casu, ille intestatæ, vel fideicommissariæ successionis ordo, qui de iure communi in bonis indifferentibus, iuxta gradus proximitatem præscriptus est, & cum eadem regula metiendi proximitatem ab vltimo moriente, non autem à primo acquirente, in hac feudali successione attendendus quoque venit, cum nil diuersum desuper in iure feudorum statutum sit.

In feudo autem indiuiduo quod personarum pluralitatem excludit; Cum attendatur ordo primogenituræ, hinc proin-
232 de, linea primum occupat locum, atque vincit gradum, ac ætatem, non autem sexum; Ideoque quidquid antiquio-

res diſputauerint, verius eſt, ac extrà controuerſiam, vt
233 nepos ex filio primogenito prædefuncto, quamuis ætate, & gradu inferior, vincat patruum, ex beneficio repræſentationis, vel transmiſſionis prærogatiuæ lineæ, quæ à primogenito fiat in eius filium, in quo eadem qualitas ſexus quoque concurrat, & non alias.

Quæſtione cadente, àn eadem transmiſſio prærogatiuæ lineæ detur in tranſuerſalibus,
234 atque probabilior eſt affirmatiua, quamuis plures habeat contradictores.

Quia verò ex aliquarum regionum conſuetudine, præſertim verò Lombardiæ, etiam feuda Dignitatis de ſui natura indi-
235 uidua, admittunt diuiſionem, pluriumque poſſeſſo-

rum

rum concurſum, ſi non in ſubſtãtia (quę habitualiter remanet indiuidua), attamen in fructu, ſeù exercitio & cõmoditate; Hinc probabilius eſt, vt vna linea, ſeù portione defecta, aliorum linearum, vel perſonatũ poſſidentium alias portiones, æqualis eſſe debeat ſucceſſio, prò modo portionum, non autem prò numero perſonarum; Minuſque in ratione proximitatis gradus, quoniã non per ius ſucceſſorium, ſed potius per illud accreſcendi, ſeù verius non deſcreſcendi, portiones ſuperſtites, defectam portionem ad ſe attrahant, cum totum ius habituale penes omnes eſſe dicatur.

Aliqua remanente quæſtione, vbi aliæ lineæ non poſſideant portionem aliquam, ſed aga-

236 tur de concursu ad nouam successionem, quo casu magis receptum videtur, vt proximitas gradus præualere debeat, vbi repræsentationis, vel subingressionis beneficium non intret, per quod, iuxta generales terminos iuris cõmunis, etiam in rebus indifferentibus, remotior fiat proximiori æqualis B.

Protrahitur in infinitum successio descendentium per lineam rectam de vno in alium; Vbi
237 autem contingat possessorẽ feudi absque prole decedere, adeòut Collateralibus aperiatur successio, tunc in feudis nouis, nulla est eorum, vel parentum successio, sed fit locus deuolutioni, nisi lex inuestituræ, vel alia lex particu-

la-

B. *de his disc.*8. *&* 13. *& in alijs.*

laris diuersimodè disponat; In antiquis autem, quidquid aliqui variauerint, ad septimum, vel decimum gradum, successionem restringentes; Verius est, iure communi feudorum attento, in infinitum pariter protrahi successionem eorum, qui descendunt à primo acquirente, qui sit omnium stipes, eorum autẽ qui hanc descensiuam qualitatem non habent, nulla est succedendi causa.

Rara verò est successio parentum, qui à primo acquirente descendant, nisi in casu quo
238 possessor, ex eorumdem refutatione obtinuerit, de quo aduertitur infrà in refutationum Rubrica.

Quando autem feudum indiuiduum iuris Franchorum, est pacti, & prouidentiæ purum,

 adeò

adeò vt solus primogenitus succedat, tūc si est nouū, quæsitum ex causa verè onerosa,
239 & correspectiua, pretio mediante, illud esse dicitur in hæreditate allodiali, ac propterea primogenitus feudi successor tenetur ad debita, & onera defuncti, eisque non existentibus, adhuc secundogenitis eius fratribus pretium communicare tenetur, nisi pater hoc onus remiserit, quo casu voluntas attendendenda est; Quatenus tamen, eodē pretio calculato in asse, consultum sit in alijs bonis legitimæ filiorum, iuxta generales, ac indifferentes terminos iuris communis;
240 Cadente quæstione àn pretium tituli seù Dignitatis debeat communicari, & probabilior est negatiua, cum Digni-

gnitas causet maius onus in possessore.

Si verò est antiquum, vel etiam nouum gratuitum, non intrat hæc obligatio communicandi pretium, neque aliqua ob-

241 ligatio erga defuncti creditores, vel legatarios; Benè tamen obligatio præstandi secundogenitis masculis vitam militiam prò alimentis, ad vitam duraturum, ideoque non transmissibilem; Fœminis verò dotem de paragio transmissibilem, quatenus, per carnalis, vel spiritualis matri-

242 monij effectuationem, dos suam acquirat essentiam, atque ità fiat de ipsius dotatæ bonis liberis transmissibilibus, sin minus nil est transmissibile C.

K 4 Plu-

C. *disc.*108.

Pluribus circa vtrumque vitæ militiæ, ac paragij onus intrantibus quæstionibus, tam circa taxam, quàm circa productionem intereſſe, ac alia, non de facili ſub compendio
243 citrà notabilem euagationem cadentibus, ideoque in ſua ſede videndum eſt.

Mixturæ autem qualitate accedente, ſiue ſit diuiduum, ſiue indiuiduum; In feudo nouo
244 ex cauſa onerosa, vtraque hæreditaria qualitas, ſanguinis, ac rei familiaris copulatiuè neceſſaria eſt, neque inuentarij beneficium prò feudi præcipua deductione ſuffragatur; Si verò eſt antiquum, vel nouum gratuitum, tunc requiritur vtraque qualitas proximè acquirentis, non autem (ex probabiliori ſententia) vltimi morientis; Atque

ſiue

ſiue vnius, ſiue alterius reſpectu, inuentarij beneficium ſuffragatur prò feudi præcipua deductione, ſufficitque per eum non ſtare, quominus dictam aliam rei familiaris hæreditariam qualitatem nō habeat.

In præfatis autem vtriuſque Siciliæ Regnis, in quibus (paucis, ac obſcuris exceptis)
245 omnia feuda ſunt indiuidua ad formā iuris Franchorum, cum ordine primogenituræ deferenda; Atque in feudis nouis ex cauſa oneroſa quæſitis pretio mediante, idē
246 quod, vt ſupra, circa pretij communicationem, vel onera in pretio, tanquam exiſtente in hæreditate allodiali, in omnibus procedit; In antiquis autem, pariter idem circa vitam militiam, ac pa-

ragium fauore secundogenitorum, ac fœminarum respectiuè, aliquibus legibus, fœminarum causam circa paragium magis clarè consouentibus.

Respectu verò creditorum, seu legatariorum, aut aliàs à feudatario defuncto causam ha-
247 bentium, quamuis inuestituræ formula *prò te, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, vtrique Regno sit communis, diuersimodè tamen intellecta fuit; In Regno enim vltrà pharum, quod antiquum Siciliæ vocabulum adhuc retinet, ad limites iu-
248 ris communis, magis congruam accepit interpretationem, eo modo quo in feudis mixtis dictum est supra, vt primi, non autem vltimi hære-

ditaria qualitas necessariaà sit D.

In altero autem citeriori (quod Neapolitanum dicimus), diuersimodè receptum est, vt scilicet, cum qualitate sanguinis, altera hæredis rei fa-
249 miliaris etiam vltimi, concurrat, absque eo quod inuentarij beneficium suffragetur, quantum feudi importat, integer valor, qui in morientis hæreditate esse dicitur, tam respectu creditorum ex causa onerosa, quàm etiam legatariorum, vel aliorum, quorum fauore feudatarius moriens disposuerit.

Adeòut ex supra insinuatis, iuxta magis receptam opinionem (contradictoribus tamen non carentem) successor,

K 6 quam-

D. *disc.* 13.

250 quamuis non ex defuncti iudicio, sed contrà illud ex inuestitura veniens, iudicium defuncti impugnando, vsque ad integrum feudi valorem grauari valeat, quod nimis asperum est, ac improbabile; Cadente, vt suprà insinuatum est, quæstione voluntatis magis, quàm potestatis E.

Istumque viuendi modum, prò commercij facilitate, ac libertate fortè magis proficuũ,
251 à recenti tempore, introducere quoque cœperũt Siculi vltrà pharum, vndè proptereà duplex ibi habetur feudorum species, vna antiqua in forma pacti & prouidentiæ, vel mixta respectu primi acquirentis tantum, quæ *in forma stricta* dicitur, alte-

E. *disc.* 13.

altera verò in hac *forma larga*.

Super gradibus autem, vel repræsentatione, aliqua inter hæc Regna dignoſcitur diffe-
252 rentia; Per antiquas etenim leges vtrique cõmunes, vtpotè editas de tempore, quo vtrumque pro vnico habeatur, vſque ad tertium gradum ciuilem collateralium ſucceſſio reſtricta eſt, quamuis à primo acquirente deſcendentium, ac in feudo antiquo, quod nimiam reſtrictionem præſeferre videtur; licet fratribus
253 in feudis nouis concedatur ea ſucceſſio quæ à iure communi negatur.

Sequuta verò eorum diuiſione, in eo vltrà pharum ſucceſſio latius patet; In iſto autem citrà, firmæ remanent dictæ
254 antiquæ reſtrictæ leges, per

qua.

quasdam gratias ampliatæ ad vnicum vlteriorem cuilem gradum lineæ æqualis, vel inferioris, non autem superioris; Adhuc dubia, & sub quæstione remanente gratia ha-
255 bilitante fratres vterinos, vndè propterea concordia huiusmodi controuersiarum speciebus finem dare consueuit.

Pluribus cadentibus quæstionibus concursus inter ipsos col-
256 terales, quas peragere occasio non dedit, ideoque videndum est apud eos vtriusque feudi scriptores qui peculiarè hanc successionis materiam ad illarum legum præscriptum, peragere professi sunt.

Aliqua etiam differentia militante circa sexũ; In hoc etenim

citeriori Regno, linea vincit,
257 gradum, ſexum, & ætatem, adeò vt, (quamuis barbarè & contrà omnem rationē) neptis ex filio primogenito prædefuncto ſuperſtes, excludat filium ſecundogenitum eius patruum, quamuis, ætatis, ſexus, & gradus prærogatiua ſit maior; In eo autem Regno, ob aliquas leges, agnationi magis rationabiliter proſpicientes, contrarium fortè verius eſt, vel ſaltem eſt ſub maiori controuerſia, vt in ſua ſede; Vbi etiam de prærogatiua agnationis probabilius vincente alteram ætatis, quamuis æqualitas gradus concurreret.

Alijs multis cadentibus quæſtionibus, circa repræſentationē, vel

vel transmissionem prærogati-
258 uæ linearis, an scilicet quod
in descendentibus dicitur, in
collateralibus quoque proce-
dat, vt in sua sede.
Inter fœminas autem æqualis
gradus, in his Regnis, præser-
tim isto citeriori, ex eorum
legibus particularibus, quali-
tas innuptæ, atque vt dicitur
in capillo, præualet lineæ,
ideoque secundogenita in
capillo prefertur primogeni-
tæ nuptæ, & dotatæ consen-
tienti dotatori, cum plerisq;
declarationibus, de quibus in
sua sede.
De illegitimorum verò, & cle-
259 ricorum, aut militiæ Eccle-
siasticæ professorum capaci-
260 tate succedendi, & quid vbi
de tempore delatæ succesio-
nis, ille qui in statu incapaci
reperitur, eum immutare po-
test,

teſt, atque capax effici, habetur ſuprà in propria, capaciũ Rubrica.

Et de oneribus cum feudo deuoluto tranſeuntibus, etiam ad
261 Dominum, habetur infrà in propria deuolutionis, vel caducitatis Rubrica.

Cum autem duplicem habeat diuerſam hæredem feudatarius moriens, feudalem ſcilicet, ac allodialem, seù bur-
262 genſem, iuxta diuerſam patrimoniorum ſpeciem, quorum quodlibet hæreditatis vniuerſitatem diſtinctam conſtituit; Hinc frequentes in dicto Regno citeriori forus audit quæſtiones, ſuper vtriuſq; hæredis, vel patrimonij contributione ad debita, aliaque onera defuncti.

Recepta verò diſtinctio eſt, vt ad me-

merè realia,ipsis bonis infixa, vel eorum causa contracta, non intret contributio, sed quilibet suum ferat onus; In personalibus autem, vel indifferentibus, vterque hæres,
263 prò viribus, ac rata bonorum, atque vt dicitur, per æs, & libram, habita ratione valoris in sorte principali cōtribuit, siue debita contracta sint cum Regio assensu, vel sine; Minusque attento, an vna, vel altera bonorum species magis obligata, vel subiugata sit; Quod in debitis contractis per plurium maioratuum vel fideicommissorum possessorem, quando per istius mor-
264 tem, eorundem maioratuū vel fideicommissorum diuisionem sequi contingat, quoque procedere aliàs decisum est; nisi diuersa accedat expressa,
vel

vel coniecturalis ipsius mo-
rientis voluntas quæ seruanda est, vbi ratione legitimæ,
265 potestatis defectus accedat H.

XII.

De Refutatione.

DVpliciter de refutatonis validitate, vel effectibus agi solet; Primo scilicet vbi ipsi Domino fiat; Et secundò
266 vbi filio, vel alteri proximè successuro, vel alias sub inuestitura comprehenso, cum in extraneis, non refutationis, sed alienationis terminus cadat.

In prima specie refutationis feudi, quæ Domino fiat, duplex pariter quæstio intrat; Prima nem-

H *Disc.*21.& 22.& 89.

nempe, an Dominus inuitus
367 eam recipere teneatur, quãuis eius voluntas diuersa sit; Alijs simpliciter affirmãtibus; Alijs è conuersò simpliciter negãtibus; Et alijs probabilius distinguẽtibus, an recusãdi iusta accedat causa necnè, vt nõ teneatur si eius interest refutationem non fieri. I.
Et secundo, quatenus Dominus velit, & acceptet, an ea tollat ius agnatorum, ac aliorum
368 ab inuestitura vocatorum? Atque vbi in refutante, disponendi, vel alienandi facultas non adsit, probabilior est negatiua, cum inuestitura durante, Dominus iure extranei censeatur, in quem alienatio facta sit, ideoque non extinctiuo iure deuolutionis, vel con-

I. *disc.* 71.

consolidationis feudum obtinere dicitur, sed iure translatiuæ cessionis, durante iure cedentis, ipsa dominicali qualitate suffragante pro duplicita præstatione assensus sibi ipsi, nè alias ipsimet refutanti pęnitendi, vel reuocandi competat ea facultas, quæ facta alteri cessione, vel alienatione competeret, & nè agnatis detur illa retrahendi seù vindicandi actio, quæ ad huc durante iure alienantis, quandoque competit.

In altera verò specie refutationis factæ agnato, qui non sit proximè successurus (posita
269 alienandi vel disponendi prohibitione,) idem dicendũ est, vt prohibitæ, ac inualidæ alienationis speciem habeat; Vbi autem fiat in proximè successurum, tunc valida est,

etiam

etiam sine Domini assensu, quoniam non est alienatio, sed præuentiua successio; Duobus tamen concurrentibus; Primò vt elegãs nomen cõtractus habeat; Et secundò vt sit pura, non autem pactionata, præsertim circa reseruationem vsus fructus fauore refutantis, cum
270 id feudi diuisionem, vel seruitutem prohibitam importet; Secus autem vbi fiat ea reseruatio fructuum seù commoditatis vt nudi facti est, quæ in feudis etiam licitè fieri potest, cum feudi substantiam non tangat, vt suprà in alienationum Rubrica.

Dũmodò talis reseruatio sic amplè concepta non sit, quod in effectu refutatio verbalis dici valeat, ac fraudem redoleat, quod ex facti qualitate pendet, ideoque certam, ac de-

determinatam regulam generalem non recipit.

Quatenus verò pactionata sit, tunc non modica est inter feudistas quæstio, an pacta vitiēt refutationem, vel potius eis viciatis, aut ad licitam speciem redactis, ea firma ma-
271 neat; Tribus desuper vigentibus opinionibus; Vna quæ minores habet sequaces, vt reseruatio vsusfructus resoluatur in dictam licitam, fructuū, vel cōmoditatis vt facti est; Altera quæ aliquam habet maiorem probabilitatem, vt pacta vitientur, non autem ipsa refutatio: Et tertia probabilior, magisque per feudistas recepta, vt ob voluntatis indiuiduum, totus actus corruat, ipsaque refutatio viciata maneat, nisi facti circumstantiæ dictam præsumptam indiui-

uiduitatem voluntatis cessare faciant, atque suadeant, refutantis intentionem fuisse, vt ipsa pacta potius vitientur, cũ semper præsumptio cedat veritati.

Cadente etiam quæstione fraudis, quæ dupliciter cadere potest; Vel scilicet Domino super laudemio, vel releuio,
272 quod ex facti qualitate, & circumstantijs decisionem recipit; Vel creditoribus refutantis, quibus vtique præiudicatum non remanet, durante tempore, quo ius refutantis duraret, si refutatio facta non
273 esset, iuxta ea quæ de refutatione facta ipso domino desuper habentur, cum possit quidem debitor nolle quærere, iusque sibi delatum, nolle agnoscere, in creditorum præiudicium, non autem ius, iam agni-

agnitum, & quæsitum remittere.

An autem refutatario præmoriente intret resolutio actus, adeò vt, refutans, iure primæuo, feudum occupet, vel potius ius successorium iuxta ordinem proximi-
274 tatis refutatarij morientis intret, sub quæstione est, in qua, data valida refutatione pura, verius videtur, successorium edictum intrare.

Prout àn successionis ordo, quoad personã refutantis, attendi debeat de tempore refutationis, vel eius mortis naturalis, adeò vt hæc præuentiua
275 successio, apta sit tollere, nec nè, ius ei, cuius, de tempore mortis magis proxima esset causã succedendi, sub quæstione est, de qua in sua sede M. L De M. d. disc. 13.

XIII.
De subfeudis, ac potestate subinfeudandi.

SVbinfeudandi potestas, àn
feudatario sine Domini as-
sensu competat, & àn subin-
feudatio prohibitam redo-
276 leat alienationem, necnè,
apud antiquiores nimium
certatum est; Hodiè verò,
ex magis communi, recepto-
que feudistarum sensu, inspe-
cta iuris communis feudorum
dispositione, verior videtur
opinio, quæ subinfeudandi
potestati assistit.

Tribus tamen requisitis copu-
latiuè concurrentibus; Pri-
mo nempe, vt fiat cum eisdem
legibus & pactis; Secundò
277 vt in persona æqualis condi-
tio-

tionis, vndè propterea Domino non præiudicetur; Et tertiò, vt fiat sincerè, ac sine fraude N.

Æquiuocum autem est aliquorum scribentium, in quacumque subinfeudatione, huiusmodi requisitorum concur-
278 sum, indefinitè desideran iū cum (tertio excepto quod cuicumque speciei adaptabile est, & congruit), reliqua duo, vni, non autem speciei conueniant.

Triplex igitur est subinfeudationis species; Vna est quæ fiat de aliquibus inferioribus, modicique momenti feudi
279 membris, vel accessorijs concedi solitis, & quæ sub excadentiarum vocabulo feudistæ explicare solent, atque

ſub fructuum feudi nomine veniunt; Et hæc alienationem non redolet, ſed potius fructuum perceptionem, dummodo abſit fraus, ità maturè percipiendi hunc fructum prò tempore non ſuo.

Nil autem refert, àn ille cui fit ſubinfeudatio, ſit diſparis con-
280 ditionis, idque pretio, vel alia recompenſa mediante ſequatur, dummodo ſolitum non alteretur, iuxta eam generalem limitationem, quæ in bonis regulariter alienari prohibitis, tradi ſolet in ijs, quæ iam alienabilia, vel concedi ſolita effecta ſint, cũ hæc ſubfeuda, (quæ alicubi ſub feudi plani & de tabula puri vocabulo explicari ſolent), allodialium potius, quàm feudalium iure cenſenda ſint, iure communi ciuili magis,

quàm

quàm feudali regulanda.

Altera eſt ſubinfeudationis ſpecies, quæ de toto feudo fiat, nihilo retento prò ſubinfeudante, atque in hac ſpecie verè propriè dicta requiſita
281 deſiderantur, cum tunc ſubinfeudatus obtinere dicatur à primo infeudante, ac Domino, cuius ſit vaſallus immediatus, ſubinfeudans verò, organi ſeù inſtrumenti partes gerit, ideoque facta ſubinfeudatione, iſtius perſona de ſcena exit, neque aliud ius ei remanet, minuſque onus ſeruitij ac fidelitatis, vel deuolutionis, ad inſtar ementis prò perſona nominanda poſtquam nominationem fecit, ſuamque facultatem ad exercitium deduxit.

Tertia eſt demum ſpecies, quæ fiat de feudo, vel eius parti-

bus, aliquibus partibus, vel iuribus, prò ipso subinfeudante retentis, vel reseruatis;
282 Et hæc pariter subdistinguitur, in eam subinfeudationem, quæ totius feudi, omniumque eius iurium, etiã Regalium fiat, aliqua superioritate, ac intellectuali alto dominio reseruatis, adeò vt, subinfeudatus, totum id obtineat, quod feudatarius immediatus, etiam feudi Regalis, ac Dignitatis obtinet, dicta intellectuali reseruatione solum excepta; Et hanc subfeudi speciem verius est, absque speciali facultate per infeudantem concessa, exercibilem non esse.

Quandoque tamen, nè dum prò facultate, sed etiam pro ne-
283 cessitate id iniungi praxis docuit.

Al-

Altera verò eſt ſubinfeudatio, quæ tertiam conſtituit ſpeciem, inter proximam de toto, & primam, ſimplicium
284 membrorum ſeù excadentiarum, quia nempè de aliquibus Oppidis, vel Caſtris, aut feudi membris, per quæ ipſius feudi Vniuerſitas, vel corpus, notabilem ſciſſuram, vel deturpationem non patiatur; Quinimò nullam ſciſſuram, vel diuiſionem, quoad ius habituale, ac Imperium, & Regalia ſentiat, ſed in ſola fruitione, ac merè ſubordinato Imperio, tanquam per ſpeciem commiſſæ iuriſd.ctionis, ac adminiſtrationis, ſub omnimoda ſubinfeudantis ſuperioritate, qualia sũt ea ſubfeuda, quæ ſimplices Barones, non autem veros Dignitatis feudatarios conſtituunt.

Hæc autem ſpecies (non data ſpeciali prohibitione,) exercibilis eſt, vbi qualitas feudi
285 ità exigat, vt feudatarius, feudi Regalis, ac Dignitatis, cum iure Principatus, ita nobiles, & qualificatos milites, ac vaſallos ſibi conſtituat, vel ità benè merentibus præmia diſtribuat; Cum ea tamen moderatione, ac proportione ad feudi qualitatem, & circumſtantias, vt fraudem vel Domini notabile præiudiciū non redoleat; Itaque ſubfeudorū ſpecies in feudis Regalibus, ac Dignitatis frequens eſt in praxi.
In hac verò ſpecie, erroneum eſt, ſupe ius recenſita tria requiſita deſiderare, cum illud
286 æqualis conditionis, potius interdictum ſit, dum non paribus, ſed inferioribus, ac

ſub-

ſubditis, hæc ſubfeuda congruunt; Minuſque alterum, vt gratis, ac ſub eiſdem legibus conceſſio fiat, cum pretio mediante, magiſque limitatè huiuſmodi ſubinfeudationes fieri, recepta praxis, præſertim Italiæ doceat.

Ideoque ſolum requiſitum, fraudis excluſiuum, deſiderandū eſt, prò ea ſcilicet fraude, quæ in feudatario caſtè nato, ſeù de ſucceſſore deſperato,
287 aut aliàs deuolutione imminente conſideratur, quamuis conſilij non ſit, ſed ſolius præiudicij, eodem modo quo de iure diſpoſitum eſt in alia ſubfeudorum ſpecie, quæ fructuum, ſeù excadentiarum ſpeciem redolet, quia nempè perceptionem fructuum, vel ſui iuris exercitium in tempus non ſuum ſubinfeudans

protrahat, reiecta opinione volentium, vt vbi expressè facultas concessa est, hæc restrictio non intret, vt aliquid concessioni legis addat illa hominis O.

In præfatis autem vtriusque Siciliæ Regnis, ob eorum peculiares leges, strictiorem alienandi prohibitionem continentes, (excepto dicto casu
288 excadentiarum, quæ consueti fructus speciem habent, atque concedi solent), receptum est, hanc etiam subinfeudationem prohibitam esse, illamque sub alienationis vocabulo venire.

Posita legitima subinfeudatione, subinfeudatus ipsum subinfeudantem, ac immediatū
289 auctorem, in Dominum agno-

O. *d. disc.* 1. 7. & 53.

agnoſcere debet, eique fidelitatem, ac ſeruitium præſtare, non autem mediatum;
290 Atque ad immediatum deuolutio pertinet; Prout ab eo redouatio petenda eſt P; Niſi cum conſenſu Domini directi,
291 eiuſque noua inueſtitura, ità ſubinfeudatio ſequi dicatur, quod ſpeciem diſmem-
292 brationis à feudo, ac erectionem noui feudi directi, & in capite importet.

Ad regulandam verò ſubfeudi naturam, vbi inueſtituræ lex ambigua ſit, illa ipſius feudi
293 attendenda eſt, cum ſubfeudum eius cenſeatur naturæ, cuius eſt feudum.

Non leui apud feudiſtas cadente quæſtione, àn deuoluto feudo, ſubfeudum duret, at-

P. d. diſc. 7. & 59.

que Dominus, cui deuolutio
294 facta est, subfeudatarium ei
seruire volentem, recipere
teneatur; Magisque proba-
bilis, ac recepta est affirma-
tiua, vbi sinceritas accedat,
neque fraudem subinfeudatio
redoleat; Alia verò in foro pa-
rum frequentia hanc subfeu-
dorum materiam concernen-
tia, in propria sede videndà
sunt Q.

Q. d. disc. 1.

De

XIV.

De Renouatione inuestituræ feudalis, ac laudemio, & releuio; Et iure tappeti.

DVplex renouationis est spe-
cies; Vna quæ non culpo-
sè deuoluto feudo, termina-
taque inuestitura, ex æquita-
295 te, per Dominum, nolen-
tem prò se retinere, sed alios
inuestire, debita est feuda-
tarij defuncti proximiori san-
guinis, vbi de feudo pacti, &
prouidentiæ agatur, quod iu-
re sanguinis, durante inuesti-
tura deferatur; Vbi verò
sit purè hæreditarium, rei fa-
miliaris hæredi; Denegatur
autem in casu deuolutionis
culposæ. Id,

Id autem feudorum speciale non est, cum emphyteusi quoque sit commune, ideoque ea quæ
296 frequentius in ea materia habentur, feudis quoque regulariter cougruunt, nisi peculiaris regionis, scripta, vel non scripta lex aliter statuat R.

Altera verò est à iure feudali specialiter manans, ad cuius instar, in emphyteusi quoque ex quodam recepto vsu, idem inductum est; Itaque per nouum feudi successorem, sub
297 caducitatis pœna, infrà annum, Et diem petenda est, nisi consuetudo hanc obligationem cessare faciat, dictusque terminus, quandoque
298 que terminus, quandoque per inuestituræ legem particu-

R. *disc. 52. & sub tit. de emphyteusi pluries.*

cularem breuior esse solet, vt in citerioris Siciliæ seù Neapolitano Regno statutum est, vt infrà sex menses renouatio petenda sit; Pluribus cadentibus quæstionibus circa iustas excusationis, vel restitutionis in integrum causas, ex facti qualitate, ac circumstantijs prò impedimentorũ, vel excusationum probabilitate decidendas S.

Idemque terminus anni & diei, qui in hac specie renouationis per feudales præscriptus
299 est, ex recepto vsu extensus fuit ad aliam speciem de qua supra, nisi Dominus alteri concesserit, cum tunc longissimi temporis decursum requiri, vt huic iuri præiudicatum censeatur, totus recepisse

S. *d. disc.*59.

pisse videatur.

A Domino autem, vbi potestatem non habeat legibus derogandi, nouasque condendi verius est, dictum terminum anni, & mensis abbreuiari
300 non posse, benè tamen absq; dubio extendi potest, quoties alieni præiudicij, vel interesse mixtura aliud non suadeat T.

Illaque per subinfeudatum, non à primo, ac mediato, sed à secundo, eiusque immediato Domino, ac subinfeudante,
301 petenda est; Huic remanente obligatione, quando nouus est successor, suam renouationem à primo Domino petendi, solaque petitio infrà terminum ab ipso suc-
302 cessore, seù legitimo procura-

ra-

T. d. disc. 52.

ratore, qui specialis esse debet, sufficit, licèt concessiò differatur.

Prò huiusmodi renouationis cōcessione, quæ per nouum successorem pernecesse petenda est, iure feudali statutum non est aliquid Domino
303 soluendum esse, cum ea pars fructuum, quæ eidem Domino à dicto iure defertur illius anni in quo feudatarij mortem sequi contingat, sufficere debeat, nisi peculiaris lex scripta, vel non scripta diuersimodè disponat V.

In præfatis autem vtriusquè Siciliæ Regnis, & prælertim, in hoc citeriori; Siue sit prò
304 dicta fructuum parte, quam ius feudale Domino defert anni vacationis feudi; Siue ob Do-

V. *eod. dist.*59.

Domini recognitionem, per leges, vel consuetudines particulares Regi debita est medietas feudi fructuum dicti anni vacationis, sponte soluenda infra annum sub releuij vocabulo, cum fideli eorumdem fructuum notula, & sub pœna duplicatæ exactationis faciendæ ex eiusdem feudi fructibus, qui affecti sunt X.

Si verò contingat, eodem anno, duplicem, vel multiplicem vacationem sequi, vnicum releuium soluendum esse verius videtur; Pluribus cadentibus quæstionibus in hac releuij materia, quæ speciales habet tractantes, super deductionibus onerum, ac super fraudibus, quæ illi, occa-

305

sio-

X. *disc.*28.

ſione refutationis, fieri ſolent, cum alijs de quibus in ſua ſede, vtporè compendio parum congruis.

Adeſt quoque in dicto citeriori Regno, ac fortè etiam in vlteriori alia ſolutionis ſpecies, quæ ſub nomine tappeti explicari ſolet, originem tra-
306 hens, ab eo tappeti vſu, qui per nouum feudi ſucceſſorem habebatur, dum fidelitatis iuramentum Domino præſtabat, eumque recognoſcebat, cuius cęremoniæ, ac renouationis loco dictæ ſolutiones, ac etiam quarumdam litterararum expeditiones ſucceſſerunt Y.

Y. *eodem diſc.* 29.

De

XV.
De iure prothomiseos ; Et de feudi Euictione.

RAræ sunt in foro quæstiones, illius iuris prothomiseos, quod ex æquitate, ius feuda-
307 le concedit agnato successu-
ro, vendicandi, seù retrahendi feudum alteri alienatum, oblato pretio, quamuis adhuc ius alienantis duret, neque suum apertum sit, cum frequentius magis expediat, casum successionis expectare, atque ità, nullo soluto pretio, feudum vendicare ; Adhuc tamen aliquando praxis docet id expedire, ideoque tale ius exerceri.

Id autem procedit in feudo antiquo pacti, & prouidentiæ,

non

non autem hæreditario, vel
308 etiam in nouo, quamuis
pacti, & prouidentiæ formam
habeat, vbi alienatio fiat per
primum acquirentem titulo
oneroſo; Secus autem vbi ex
cauſá lucratiua, cum iſtud iure antiqui reguletur Z.

Non leui militante quæſtione, inter Neapolitanos feudiſtas, àn hoc ius competat in illis
309 feudis antiquis, mixtam qualitatem habentibus, in quibus quodam iure ſpeciali, vt nèdum primi acquirentis, ſed etiam vltimi morientis, nulla facta deductione ſeudi, vel eius valoris, hæreditariã qualitatem habere oportet; Adhuc tamen, ex quodam recepto ſtylo potius, quàm ex ſtricta iuris cenſura, recepta

Z. *diſc.* 36. 37. 38. & 110.

pta est affirmatiua opinio in volũtarijs alienationibus; Nõ improbabili dubietate caden-
310 te, vbi iudicis auctoritate publica subhasta alienationẽ fieri contingat A.

Vbi verò, non ipsum feudum, vel ius in eo, vendi contingat, sed solos fructus, vel eorum
311 commoditatem, verius est dictum ius non competere B; Nisi facti circumstantię quandam non scriptam æquitatem producant, quæ dicti iuris competentiam congruè suadeat, etiam in casibus in quibus de stricta iuris censura illud veniat denegandum, vt quandoque habetur etiam in bonis iurisdictionalibus non feudalibus C; Quia verò, vt di-

A. *eodem disc.37.*
B. *d. disc.110.*

dictum est, rarò forus aliàs quæstiones desuper cadentes audit, hinc proindè ad propriam sedem relatio sufficiat.

Raræ quoque videntur euictionis quæstiones, inter infeudantem, & infeudatum, quo-
312 ties non pecunia, vel alia recompensa mediante, sed iuxta propriam, ac regularem feudorum concessionem gratis, & tanquam speciem beneficij feudum concedatur; Cum tunc regula sit negatiua, in aliquibus casibus limitari solita, vt in sua sede, cum inspectio parum congrua foro videatur.

Emptitij autem feudi, seù aliàs ex onerosa causa correspectiua concessi, vel dati, siue à
313 Domino, siue ab altero feudatario id sequatur, euictio præstanda est; Nisi de illa aga-

agatur, quæ ex rei natura ſequuta ſit; Vel quia ſcientia imminentis, aut formidatæ euictionis hanc actionem excludat, quoties diuerſa conuentio, vel feudalis qualitatis ignorantia, ſiue diuerſa venditoris aſſertio, eamdem actionem aliàs denegandam non concedant; Ideoque facti, ac voluntatis potius quàm iuris quæſtio eſſe videtur, prò facti qualitate decidenda D. Quatenus verò euictio præſtanda ſit, vt frequentius inter feudatarium alteri de conſenſu Domini vendentem feudum, quàm inter Dominum,
314 & feudatarium quæſtiones eſſe ſolent, ipſius feudi in vniuerſum euictio præſtanda eſt, vel eius quotæ, non autem ſin-

D. *diſc*. 44. & 65.

singulorum membrorum, vel bonorum, per quorum euictionem, eadem vniuersitas adhuc duret, nisi specifica aliquorum bonorum expressio, vel pretij quantitas, aut alia argumenta, diuersam probent voluntatem, quodque de illis quoque in pretio habita sit ratio E.

Verùm vbi etiam de omnibus euictio promissa sit, cum libertatis assertione; Adhuc tamen, euictionis, vel quantò minoris actio, non intrat prò
315 illis oneribus, ac seruitutibus, quæ feudo connaturalia sunt, eique insunt, vt est præsertim naturalis vasallo-
316 rum vsus, nisi aliàs cautum sit F.

M Prout

E. *disc.32. & 65.*
F. *d. disc.65.*

Prout euictio de natura rei, quæ regulariter præstanda non est, intrat vbi ex facto culposo venditoris deuolutio sequatur, atque ità ius emptoris cesset G.

G. tit. de pension. disc. 69. & tit. de dote disc. 146.

De

XVI.

De Inuestitura abusiua de feudo pleno; Et de concessione loci, in quo adsit priuilegium, vel pactum non infeudandi.

IN Papa quoad ea quæ temporalem Principatum concernunt, alijsque licèt supremis, ac primi ordinis Principibus electiuis, seù aliàs Principatum cum hæreditaria qualitate non transmittentibus; Aliqui feudistæ, præsertim vltra-
317 montani, hanc inuestituræ speciem faciendi potestatem negarunt, quasi quod, etsi in supremo non vrgeat ea ratio voti captandæ mortis,

quam inferioribus obstare creditur; Attamen vrgeat altera supplantandi successorem, atque conferendi eius potestatis exercitium in tempus inhabile, quo suum ius iam annihilatum est.

Omninò autem hac sententia reprobata, in Papa etiam in temporalibus, alijsque supremis, qui positiuæ legis non sentiant subiectionem, contraria verior est, clarius verò de consensu possessoris, eiusq; iure præseruato H.

Quinimò & absque dicto consensu, quem Supremus supplere potest, dum receptum est, vt etiam ius quæsitum, ac
318 de præsenti, ex causa, &

quan-

H. *tit. de Regal. disc.* 3. & 148. *tit. de emphyteusi disc.* 1.

318 quandoque etiam fine, tollendi potestatē habeat; Adeò vt forus, frequenter quidem voluntatis, nunquam tamen, vel nimium rarò, potestatis quæstiones audiat I.

In Prælatis autem, vel inferioribus, ac subordinatis feudatarijs; ac Magistratibus, qui-
319 bus suprema potestas derogandi legibus, vel tollendi ius tertij non competat; Vnà opinio indefinitè negat, ex triplici ratione, voti scilicet captandæ mortis, supplantationis successionis, & præiudicij possessoris, post cuius cessatum ius concessio facta esset.

Quidquid autem de prima ratione sit, iure communi Romanorum attento, in emphyteusi, vel officijs, alijsque vi-

M 3 ta-

I. *d. disc.*148. *de Regal.*

talitijs rebus, dicto iure metiendis, de quo in suis, em-
320 phyteusis, ac officiorum sedibus; In feudis tamen, iuxta proprias feudales leges, vel consuetudines regulandis, hæc ratio negligitur; Ideoq; duabus alijs cessantibus, quæ solum inferioribus obstant, probabilius est, hanc inuestituræ speciem practicabilem esse, quia nempè, possessoris accedat consensus, vel cum omnimoda sui iuris præserua-
321 tiua fiat (quod etiam non expressum subintelligendum est)

Ideoque si casus aperturæ contingat, adhuc durante iure, vel potestate eius qui talem abusiuam inuestituram concessit, de illa non est dubitandum, dumcità cessat altera præiudicij, vel supplantatio-

nis

nis successoris ratio; Exindè-
322 que resultat, vt actus esse dicatur in implicito validitatis statu, quatenus re integra casus sequatur; Resolutioni tamen subiectum, quatenus ipsius infeudantis ius pendente conditione resoluatur.

Verùm, & in casibus, in quibus, ratione supremæ potestatis infeudantis, vel ex dictis rationibus cessantis præiudicij possessoris, ac successoris, actus
323 valeat, adhuc tamen ille non impedit, quin possessor suum ius in alterum transferre valeat, ipseque Dominus assentiri; Isteque posterior actus præcedenti præualet, neque ille cui hæc abusiua concessio facta est, conqueri poterit, cum hanc implicitam conditionem eius infeudatio sub se continere dicatur; Nisi specia-

lis valida conuentio, vel aliæ facti circumstantiæ, seù legitima consuetudo, aliter suadeant.

Vicario autem Domini, hæc potestas, absque speciali nota, demandata non censetur, nisi
324 vbi actuum frequentia, vel obseruantia, siue aliæ facti circumstantiæ, Domini voluntatem redolere videantur; Rara verò præsertim in Italię in feudis est huiusmodi inuestituræ praxis L.

Prout etiam rara est altera quæstio feudalis concessionis, quæ de eodem feudo duobus fiat,
325 illaque, ex facto potius, quàm ex iure decisionem recipit; Quamuis enim re inte-

L. *de his dicto tit. de emphyteusi disc. 1. & 2. & dicta disc. 3. de Regal.*

tegra, quia nemini traditio facta ſit, primæ conceſſioni aſſiſtat regula, quæ èconuerſo aſſiſtit ſecundæ, quæ prioris traditionis fomentum habeat; Attamen ex clauſulis, illa præſertim conſtituti, ſiue ex alijs actibus, ac ſignis traditioni æquipollentibus, plures recipit limitationes, ideoque certa determinatio non datur.

Frequentes autem, (in dicto præſertim citerioris Siciliæ Regno) audiuntur quæſtiones circa infeudationes Ciuita-
326 tum, Oppidorum, & locorum, quibus ex gratia, & priuilegio, vel ex contractu, & cauſa correſpectiua conceſſum eſt, vt non poſſint in feudum concedi, ſed ſub immediato Regis gubernio, ac iuriſdictione conſeruari de-

beant, (quod ibi esse de demanio dicitur) ; Et quamuis de stricta iuris cẽsura, decisio pendeat, àn ex gratia, vel iustitia, & causa correspectiua concessio prodierit ; Attamen distinctio hæc, prò regulanda, seù refrenanda voluntate, nimium proficua est, vt hoc secundo casu, longè difficilius infeudatio sequatur, quàm primo non autem prò potestate ; quæ etiam admittitur in casu contractus, & causæ onerosæ.

Ideoque Regis Vicario, eique à
327 latere assistenti Consilio, fas est, huiusmodi infeudationum exequutionem denegare, vel suspẽdere, donec Rex certiore tur, ac partes audiat; Sed Rege in eadẽ perseuerante voluntate, potestatis defectum, fo-

rus

rus externus non decidit, quidquid de interno sit, cuius medicorum spiritualium sunt partes agendi M.

Quando autem de correspectiuæ feudi concessione iure venditionis agatur, laudabilis ino-
328 leuit vsus, ad instar iuris prothomiseos, vasallis ad libertatem, seù demanium prouocantibus, præsationem concedere; Quod etiam, (ad instar), ad casum locationis extensum est, vt volente Barone feudum alteri locare, vasallis, eorumque Vniuersitati prælatio in pari causa concedatur N.

M. *d. disc.* 148. *de Regal.*
N. *disc.* 38. & 110.

XVII.

De deuolutione, ſeù caducitate, & amiſſione feudi.

QVamuis de feudi ſubſtantia non ſit ſcriptura, ſine qua inueſtitura fieri, ac probari poteſt; Ob nimiam tamen difficultatem, quæ, ſcriptura
329 deficiente, dignoſcitur, in factis præſertim antiquis probandi legem præciſam inueſtituræ, cum reſtrictione ad certa genera, vel tempora, ob quorum finem, à Domino prætendatur, deuolutioni locum factum eſſe, cum ad hunc effectum, Domino ad deuolutionem agenti, perfectæ, & cõcludentis probationis onus in-

incumbat; (Alijs minus perfectis, ac adminiculatiuis probationibus sufficientibus prò seruitij præstatione, alijsque incidentibus); Hinc per ora forensium volitare solet axioma, vt ad hunc deuolutionis effectum, inuestituræ scriptura necessaria sit, vbi per finem lineæ, vel temporis petatur O.

Id autem recipiendum est, in illis regionibus, ac Principatibus, in quibus, impropriorum feudorum vsus, ac praxis habeatur, quamuis, de Ciuitatibus, Oppidis, & Castris, cum Imperio, ac iure vasallorum agatur, adeòut, possibilitas vigeat allodialitatis, vel impropriæ, ac purè hæ-

O. *Sub tit. de emphyteusi sæpius, & hoc tit. disc. 70.*

hæreditariæ feudalitatis, cum iure transmittendi extrà proprium genus ad extraneos, quoniam perfecta, & concludens probatio contrariam
330 possibilitatem non admittit; Secus autem vbi ex generali regionis vsu, Ciuitates, Oppida, & Castra prædicta, non nisi iure veri, ac proprij feudi obtinentur, vt (exceptis Ecclesijs) est in sæpius enunciato Regno Neapolitano, cum tunc, probata dicatur feudalitas, eò ipso, quod diuersæ qualitatis probationes, vel vehementia argumenta non dentur, vt propterea ad limites iuris communis feudalis, vel peculiaris regionis, feudorum successione restricta ad certum genus, vel certos gradus, istis defectis deuolutioni locus fiat.

Con-

Constito autem per scripturam,
vel aliam efficacem proba-
tionis speciem, de inuestitu-
ræ restrictione ad certum ge-
nus, istiusque fine probato,
planum est ius Domini super
deuolutione, adeòut, facti
331 potius quàm iuris huius-
modi quæstiones esse videan-
tur, quoties de hac non cul-
posa, sed naturali deuolutio-
ne per lineæ, vel generis fi-
nem agatur; Potissimè verò
vbi ex genere vocato, super-
sint quidem personæ, de qua-
rum capacitate, vel incapa-
citate quæstio sit, vt in cleri-
cis, ac fœminis, earumque
descendentibus, vel in ijs,
qui aliquo natalium defectu,
332 quamuis artificialiter sana-
to, laborent, iuxta ea quæ,
in capacitatis, vel incapaci-
tatis Rubrica superius haben-
tur;

tur; Atque ad hunc effectum, (non cõtrouersa etiam feudali qualitate ad certum genus, vel sanguinis successores restricta) prò necessario requisito, ob nimium difficilem probationem contrariæ possibilitatis exclusiuam, de facto scripturæ necessitas vrgere videtur.

Ipso autem genere capaci adhuc durante, adeòut nulla sit finitæ inuestituræ quæstio; Plures dantur accidentalis deuolutionis casus, sub caducitatis,
333 vel amissionis vocabulo explicari soliti, quasi quod terminus deuolutionis, non congruat nisi illi, quæ citrà culpam, vel aliud accidens, ex solo naturæ cursu ob lineæ, vel generis finem sequatur.

Caducitati autem siue amissioni; quamuis inuestitura durer.

ret, ex pluribus locus fieri
solet, quæ non facile est sub
334 compendio recensere, eaq;
præsertim quæ forus vnquam,
vel nimium rarò audit, in
propria sede videnda sunt;
Magis autem in praxi contingibilis est casus non præstiti
statuto loco, vel tempore
seruitij personalis, vel realis.
In hoc autem, certam, ac determinatam regulam non habemus, cum iuxta regionum,
335 ac Ditionum varias leges,
vel consuetudines, varia sit
praxis quæ præsertim in temporali Ditione Ecclesiæ, omnium rigorosior est, vt caducitas ipso iure resultet;In terminis verò generalibus iuris
communis feudalis, plures
desuper habentur diuersę opiniones, illa verò probabilior
vi-

videtur, vt quoties cessatio, dolum ac spretum positiuum non redoleat per quandam speciē interuersionis dominij, tunc monitio, ac vera contumacia positiua eiusque declaratoria desideretur, ideoque caducitas ipso iure ex solo lapsu temporis non resultet P.
Aliæ sunt causæ, felloniæ; Nō petitæ renouationis infra annū, & diem; Alienationis, Notabilis culposa deterioratio; Do-
336 minij negatio; Grauis iniuria Domino facta, & similia quarum tamen rara est praxis, excepto casu felloniæ, cum aliarum excusatio de facili cadat ad hūc pœnalem effectum euitandum.

¶Vbi verò antiquum sit pacti, & prouidentiæ feudum, quæstio est,

P. *disc.* 5.

est, àn culpa possessoris, ipsius
337 culposi personā egrediatur, aliosque successores proprio iure venientes afficiat; Negatiuam ea probabili suadente ratione, vt quod expressè, ac directè prohibitum est, indirectè permittendum non sit, ideoque possessor expressè alienare prohibitus in præiudicium successorum, ità indirectè non valeat eius præiudicium, suique iuris priuationem inferre.

Contrarium verò magis receptū est, vbi fraudis, & collusionis suspicio non vrgeat, quasi quod Dominus, non personam deficientis, sed ipsum deficientiæ factum spectet; Facilius tamen successori non culposo, neque à culposo eius ius metienti, concedenda est illa æquitatiua moræ pur-

gatio, quæ ipsimet moroso, quoties malitia desit, atque ius Domini deterius effectum non sit, concedi solet Q.

Vbi autem casus præbeat, vt Dominus, caducitate acceptata, ipsimet moroso seu defi-
338 cienti, nouam ex integro eiusdem feudi concessionem faciat, an hæc noua dicenda sit, vel potius iure implicitæ remissionis incursæ caducitatis, eadem antiqua perseueret, non leuis est inter feudistas queſtio; Cum ea distinctione ex magis communi, ac probabili sententia decidenda; An agatur de effectibus ex noua qualitate resultantibus inter Dominum, & feudatarium nouiter infeudatum, & infeudatio prò noua haberi de-

Q. eodem disc. 5.

debeat; Aut verò respectu agnatorum, ex antiqua, non autẽ ex noua inuestitura vocatorũ, & tunc pendet à bona, vel mala fide, & àn fraudis, vel collusionis vrgeat suspicio necnè, vt eà vrgente, dicatur antiquæ continuatio iure remissionis, quam noua importet, secus autem èconuersò.

Nimium quoque attendendo eam circumstantiam, àn prior inuestitura notabiliter altera-
339 ta sit, vel potius noua sit antiquę cõformis, vt primo casu nouum feudum constituat, secus autem secundo.

His tamen ità generaliter attendendis prò regula, ex qua iuris præsumptio resultet, contraria tamen expressa,
340 vel adminiculatiua particu-

cu-

culari probatione elidibilis; Adeòut, facti, ac voluntatis potius, quàm iuris quæstio sit, prò facti qualitate, singulorumque casuum circumstantijs decidenda, prudenti arbitrio R.

R. *eod. disc.* 5.

De

XVIII.

De detractionibus, quæ deuoluto feudo competunt hæredi feudatarij aduersus Dominum; Et de alijs aduersus agnatum feudi successorem, præsertim de melioramentis; Et de feudi imputatione.

Alia est detractionum species, quæ cessato feudo, eoque ad Dominum deuoluto, competit feudatarij hæ-
341 redi, vel successori aduersus Dominum, seu alium ab eo nouiter inuestitum; Alia verò, quæ feudo, eiusque inuestitura adhuc durante, feuda-

datarij hæredi, vel successori competit aduersus agnatum iure proprio succedentem; Licèt enim isti casus in pluribus concordent, in plerisque tamen discordant.

In prima specie, generalis distinctio est, inter culposam, & non culposam deuolutionem, ac feudi terminatio-
342 nem, vt in culposæ casu, nulla inseparabilium melioramentorum detractio fiat; Minusque eorum separabiliũ, quæ, vel ex eorum natura ipsi feudo, eiusque munitionibus annexa sint, vt sunt bõbardæ, aliaque grauia, & penè fixa bellica instrumenta; Vel ex voluntate, seù destinatione feudatarij ea facientis, feudo annexa dici valeant, cum tunc feudalem naturam assumant, atq; de feudi pertinẽtijs fiant.

Vbi

Vbi verò non culposa sit feudi terminatio, puta ob lineæ, vel generis finem, tunc si lex inuestituræ omnium melioramentorum genericam deuolutionem per verba ampla
343 præscribat, nulli detractioni locus est, sibique feudatarius imputet, cur ea vltrà necessitatem fecerit, sciens legem inuestituræ, nisi facti circumstantiæ talem redoleant æquitatem, quæ iudicis officio conuentionis rigorē temperanti locum aperiat; Idque indefinitè, siue agatur de inseparabilibus, siue de ijs separabilibus, quæ ex destinatione, inseparabilium iure censenda sunt, eorumque speciem habent.

Cessante verò lege inuestituræ, seù alio regionis peculiari, scripto, vel non scripto iure,

ſpectatiſq;terminis iuris communis feudalis, vel etiam ciuilis, (ſubſidiariè iure feudali ceſſante attendendi), ſeparabilium detractio indefinitè competit, niſi Dominus (eorum præſertim, quæ ipſi feudo
344 deſtinata ſunt,) æſtimationem offerat, quanti hæredis, vel ſucceſſoris interſit ea remoueri, ac diſtrahi, & non vltrà, cum hæc prælatio Domino
345 mino concedenda ſit; Inſeparabilium verò materialiū, vt ſunt aucta, vel refecta ædificia, plantationes, expurgationes, ac ſimilia nullam exigunt refectionem.

Ea verò inſeparabilia, detractionem, vel refectionem exigunt, quæ intellectualia, ſeù
346 incorporalia ſint, adeò vt tali melioratione nō facta, deterior remaneret feudi deuo-

ueluti conditio, ideoque intret æquitas ob vtile negotium prò Domino, ac feudo gestum, quia nempè censuum, ac præstationum, aliarumque seruitutum onera extincta sint, siue notabiles facti sint sumptus in litibus, vel in bello prò feudi defensione, vel recuperatione, vltrà
347 illas ordinarias, ac moderatas expensas, quæ ipsius feudi fructibus, in singulis annis, ac temporibus, proportionatæ sint.

E conuerso autem, si non ex natura rei, minusque ex facto, & culpa feudatarij, sed ex facto Domini, feudum cesset, quia nempè alteri dederit, vel
348 restituerit, tunc vltrà inspectionem euictionis circa ipsum feudum, certum est, feudatario reficiendum esse

totum id quod impendit, vel quod intereſt, atque in oppoſitum eius quod receptum eſt in caſu naturalis ceſſationis, cũ iſto caſu attendatur, quod minus, in illo autem quod magis, ac totũ id quod etiam extrinſecè intereſt.

Niſi iuſta cauſa accedat, ob quã Dominus excuſabilis reddatur, vndè actus, neceſſitati, vel iuſtitiæ potius quàm gra-
349 tiæ, ac voluntati referatur, quia nempè Reipublicæ neceſſitas, vel vtilitas ità exigat, vt præſertim in ea reſtitutione exemplificari ſolet, quam rebellibus, vel ijs qui ex fellonia, ſiue in odium inimici Domini feudo priuati fuerint, facere oporteat in vim capitulationum pacis.

In altera verò ſpecie refectionis, vel detractionum, inter

feudi ſucceſſorem, ac præde-
ceſſoris hæredem, intrant ea-
dem, quæ ſupra cum Do-
350 mino habentur; Cum ea
differentia, quod inſeparabi-
lia melioramenta materialia,
quę de recepto feudorum vſu,
per Dominum, etiam in caſu
non culpoſæ deuolutionis non
reficiuntur, (cuius contrariũ
eſt in emphyteuſi, vel loca-
tione), per ſucceſſorem
vbi vtilia ſint, ad vtilitatis
tamen limites, quatenus
hæc ſit minor impenſo, refi-
ciãtur, ſin minus quod impen-
ſum eſt.

Cadente quæſtione, in meliora-
mentis intellectualibus, quæ
ab extinctione cenſus, vel an-
nuæ præſtationis reſultant, àn
351 reſoluto iure feudatarij, qui
cum eius pecunia onus rede-
mit, vel acquiſiuit, cenſus

vel ius fructiferum ad eius commodum reuiuiscat, quod ex facti qualitate determinationem recipit; His omnibus ità procedentibus, quando expressè, vel adminiculatiuè
352 sufficienter non constet animo donandi melioratum esse S.

Aliæ verò detractionum species; Pretij scilicet feudi noui, ad omnium filiorum commodũ, vbi soli primogenito successio deferatur; Seu vitæ militiæ;
353 Vel paragij in feudo antiquo, cum similibus, onerum feudi potius materiam, ac Rubricam percutiunt.

Imputationis autem de feudo vel pretio faciendæ in legitimam,

S. *de his omnibus in materia melioramentorum, & detractionum disc. 23, 25. 27.*

mam, vel aliud ius, quod feudi successori competat, decisio pendet à feudi qualita-
354 te, àn purè hæreditarium, vel nouum ex causa onerosa sit, vel potius antiquum pacti & prouidentię, seù nouum eiusdem naturę gratuitum, vt primis duobus casibus feudum imputetur (quatenus filius illud velit, non autem vt inuitus cogi debeat), secus autem in duobus alijs posterioribus T.

Prout quanta sit legitima primogeniti in feudo antiquo habente eam mixtam qualitatem, quæ in sæpius enunciato Regno Neapolitano est in vsu, sub quæstione est; Verius autem eam esse tertiam totius; Cadente quæstione,

T. *disc.* 19. & 108.

àn onera connaturalia vitæ militiæ & paragij, antè, vel poſt detrahi debeant, atque probabilius, vt de eo quod ſupereſt, non tamen abſque probabili ratione dubitandi V.

XIX.

De quæſtione poſſeſſionis feudi, & qui in poſſeſſorio debeat obtinere; Et de iudice cauſæ feudalis.

EAdem retenta diſtinctione, de qua proximè præcedenti Rubrica, inter quæſtionem, quæ ſit inter Dominum contendentem de feudi deuolutione, ac feudatarij defuncti hæ-

V. *diſc.*108.

hæredem, vel ſucceſſorem;
355 Et eam, quæ ſit inter agnatos contendentes de ſucceſſionis pertinentia; Siue inter agnatum, & feudatarij defuncti hæredem, de ſuccedendi capacitate, vel reſpectiuè de rei libertate contendentes.

In prima parte; Diſtinctio eſt inter Dominum priuatæ fortunæ, ſiue ita ſuperiorem recognoſcentem, vt iuris regulis, ac limitibus obnoxius exiſtat, Et eum qui ſupremum Principem agat (vt frequentius in veris, ac proprijs feudis nobi-
356 libus contingit); Primo enim caſu, procedit eadem diſtinctio, quæ in frequentiori emphyteutica materia recepta eſt, vt claro exiſtente deuolutionis caſu, potiores in poſſeſſorio ſint Domini partes, non autem vbi dubium

(quale quale ſit), iſto enim ſecundo caſu, ſiue in retinendæ, ſiue in adipiſcendæ, vel recuperandæ remedio, ex facti qualitate, prò feudatarij hærede, vel ſucceſſore reſpondendum eſt X.

In altero autẽ, in quo fiſcus verè adſit, quia Dominus in ea ditione ſit, ſupremus, (ſiue de
357 iure, ſiue de facto), penè generalis inoleuit vſus, vt fiſcus poſſeſſionem adipiſcatur, atque deuolutionis litem, non vacuis, ſed plenis manibus agat Y.

Vbi verò inter priuatos, quæſtio ſit, quia ſcilicet (nulla cadente feudi quæſtione), de capacitate, vel maiori pertinentia diſputetur, vt frequenter,

X. *ſub tit. de emphyteuſi pluries.*
Y. *diſc. 2. 35. & 56.*

ter, inter fœminã, vel cogna-
358 tũ proximiorem, & agnatũ remotiorem sit concursus; Vel quia ipsa feudi qualitas controuertatur, inter agnatum, in ea se fundantem, & defuncti hæredem eam negantem, atque de allodialitate, seu rei libertate contendentem; Et tunc eadem intret distinctio, inter casum clarũ, & turbidũ, vt hoc secundo casu, proximioris, vel hæredis defuncti,
359 potiores esse debeãt partes.
Pluribus desuper cadentibus in proposito legitimi contradictoris quæstionibus, quæ beneficiali, ac fideicommissariæ materiæ communes esse videntur, atque cum eisdem regulis, ac distinctionibus regulandæ sunt, Et in quibus, vtpotè à facti qualitate, singulorumque casuum

circumstantijs decisionem recipientibus,non de facili certa compendiosa regula tradi potest, ideoque in propria sede videndum est Z.

Iudicis autem, vel fori competentis quæstio, apud feudistas quoque inuoluta est, varijs varia sentientibus; Alijs opinantibus, vt per Curiæ Pares
360 cognosci debeat, vt iuris feudalis dispositio dictat; Alijs deferendum esse consuetudini; Et alijs vt ad ipsum Dominum pertineat, si supremus est, vel ad eum qui sit vtriusque subditi superior, & competens, istaque posterior magis recepta est.

Eaque retenta, Alia cadit quæstio, vbi de subfeudo agatur,
361 àn ad mediatum, vel immedia-

Z. *disc.* 43. & 104.

diatum id pertineat, probabiliusque est ad immediatũ spectare, nisi facti qualitas aliter exigat A.

Id autem in hac feudali materia speciale, ac notabile est, vt Ecclesia, vel clericus, coram
362 Domino laico, quamuis reus, ac possessor, feudi causam, in ijs tamen quæ ipsum feudum concernunt, & non alias, respondere, atque causam agere cogatur B.

Demũ huic feudali materiæ potissimum, congruit idem, quod in alterius fideicommissariæ compendio aduertitur, vt plus fortè remaneat dicen-
363 dum, quàm dictum sit; Eademque tamen ibi insinuata commiseratio quoque congruit,

A. *disc.65.*
B. *disc.34. & 54.*

gruit; Potissimè quia, (vt initio aduertitur) non de vniuersa tractatione, sed de ijs quæ in foro tractare occasio dedit, institutum est agendi.

Quamuis enim post opus in consueto Tusculano otio iam completum casus dederit experiendi Euangelici oraculi praxim, vt ea quę sapientibus, & prudentibus abscondita sunt, paruulis quandoque reuelentur; Adhuc tamen (visionum gratia cessante), materia vasta, & inuoluta videtur, in qua, semper plus dicendum remaneat, quam dictum sit.

De

XX.

De dominio allodiali Ciuitatum, Oppidorum, & locorum, imperium, ac iurisdictionem annexam habentium cum vasallis.

QVemadmodum antiquiori tempore, præsertim in Italia, nimium frequens, ità nostro moderniori, satis rarus est, vsus illius veri, ac puri allodij, quod, imperium, ac
364 dominium, cum iure territorij, & vasallorum annexum habeat, cum independentia quocumque alio superiore, adeò non nisi Deus agnosci dicatur.

Scisso

Sciſſo etenim Romano Imperio, poſt tot barbarorum incurſiones, itá rerum, ac temporum conditio, in his partibus occidentalibus dedit, vt occupantium conditio potior eſſet; Poſtquam verò ſtatus aliquarum dominationum (ab eodem, vel alio forſan iuridico, principio originem trahentium), ad maiorem, Regni, vel æquipollentis potentiæ gradum deuenit; Hinc adiacentium dominationum, minoris potentiæ conditio, notabilem diminutionem pati coacta eſt, quoniam; Siue ob quandam præſumptam genericam antiquam totius regionis dominationem, ob quam minus potentium poſſeſſio, antiquo, feudali, vel vicario titulo, referenda ſit; Siue quia ratio protectionis, vo-

voluntariam deditionem caufauerit; Siue quia, sic exegerit ea ratio, quæ rationem non habet, neque ius dicentem agnoscit.

Effectum est, vt huiusmodi, sic diuisa, & minora dominia, veri allodij aliàs naturam habentia, eam immutauerint, atque subiectionem erga dominia maiora agnouerint, cum quadam subintellecta impropria feudalitate, quæ veri allodij qualitatem excludat, prò alterius superioritate, ac alto dominio, ipsorumque inferiorum dominorum, (qui sub Domicellorum vocabulo explicari cōsueuerunt),
365 maiori, vel respectiuè minori subiectione, vt ipsa obseruantia præbuit; Ac propterea Baronum, & feudatariorum, seù vasallorum vocabu-

bulū, quod feudatarijs ſubordinatis propriè, ac verè adaptatum eſt, iſtis quoque Dominis, vel Domicellis, commune eſſe cœpit, vt ità à ſupremis diſtinguantur C.

Vbi verò, propriæ, ac veræ feudalitatis requiſita deſint, tūc dicta excepta impropria feudali-
366 tate remota, quę ratione alti dominij, ac ſuperioritatis alterius, ineſſe cenſetur; In reliquis, primæuam allodialium naturam, ac effectus retinent, in eo præſertim, vt feudalibus legibus, vel conſuetudinibus, circa ſucceſſionis ordinem, ac reſtrictionem, vel alienandi prohibitionem, non ſubiaceant, ſed more aliorum indifferentium
367 bonorum, iure communi Ro-

C. *diſc.63.*

Romanorum regulentur.
Illi prohibitionibus exceptis, quę ex supremi legibus particularibus in ea ditione vigeant, vt præsertim cautum est in Ecclesiæ, vel Sedis Apostolicæ temporali ditione, quod antiquitus, disponendi, ac alienandi libertate competente, quæ in alijs indifferentibus bonis competit, initium habuit prohibitio, ad venditionis, donationis, ac permutationis actus, postmodū verò ad omnes alias species extēsa est, non tamen ad alienationem impropriam, minusque ad dotem, ad quos omnes actus quoq; deinde extensum fuit, adeòut, etiam tractatus de alienando sine licentia sit prohibitus; Adhuc expressè indecisa remanente quæstione, àn hypotheca generalis

sub

ſub hac prohibitione cadat; Magiſque de facto recepta videtur affirmatiua, non quoad pœnas, ſed quoad effectus, iuxta generales bonorū Eccleſiæ alienationis terminos; Nimium tamen refert inſpicere, dictarum prohibitionum, ac extenſionum tempora, prò actuum præcedentium validitate D.

Prout, quamuis Baronibus, ac inferioribus Dominis, ità Principi ſubordinatis, regulariter non congruant iura Regalia, quæ ad ipſum ſupre-
368 mum, vel ad feuda Regalia ac veræ Dignitatis pertinent; Attamen, in ijs qui feudatarij ſunt, id procedit, cum ea ſub feudali inueſtitu-

ra

D. *diſc. 66. cum tribus ſequent. & diſc. 38.*

ra non veniant, nisi priuilegium expressum, vel illud quod ex immemorabilis possessionis beneficio allegari potest, ea concessa esse probet.

In istis tamen (exceptis illis maioribus Regalibus, quæ ab ipso alto, supremoque dominio, ac Principatu omninò
369 inseparabilia sunt), non incongruit, vt ea Regalia, quæ prius in statu veri allodij obtinebantur, post deditionem quoque, vel subiectionem, retineantur, ac durent, vbi præsertim obseruantiæ fomentum accedit E.

Seruitij quoque realis, vel personalis connaturalis, ac ordinaria obligatio, quæ feudis inest, huiusmodi dominijs non incumbit; Minusque re-

E. *d. disc.* 63.

370 renouationis, vel actualis præstationis iuramenti onus. Benè tamen ab eis debetur illud obsequium, ac etiam quandoque extraordinarium serui-tium, quod cuicumque fideli subdito, quamuis non feuda-
371 tario, incumbit ergà Dominum; Multo magis huiusmodi Baronibus, ac Domicellis, in quibus, vt pluries insinuatur (quædam, (licet valdè remota, & impropria) feudalis qualitas adesse videtur, adeò vt à reliquo populo priuato, in aliquo differant.

De

XXI.
De Bulla Baronum.

REtento præſuppoſito, in proximè præcedenti Rubrica inſinuato; vt quidquid, iuxta varias opiniones, Baronis vocabulum de iure ſi-
372 gnificet, de facto tamen, & communi vſu, præſertim Italiæ, magiſque in ſpecie, temporalis ditionis Eccleſiæ Romanæ, vel Sedis Apoſtolicæ, complectatur omnes Magnates, ac Nobiles, qui Ciuitates, Oppida, Caſtra, & loca, cum Imperio, ac iuriſdictione in ſubditos poſſideant, ſiue in feudum, ſiue in allodium, dominium, ac poſſeſſio obtineantur.

Hinc ad iſtius Bullæ materiam, illud

ad hunc effectum, non intrat inspectio feudalitatis, vel allodialitatis, quoniam sufficit,
373 eum esse possessorem bonorum iurisdictionalium, quæ intra dictam Ditionem, seù statum Ecclesiasticum immediatum sita sint F.

Potissimè verò, quia, non solo Baronum vocabulo Bulla vtitur, sed illud magis generale Domicellorum quoque adhibet; Ac etiam quia non vo-
374 cabula, sed rei substantiam, siue ipsum iurisdictionis factum attendit; Vbi tamen iure proprio, non autem alieno, ac administratario competat, dum prò illis debitis, quæ post cessatam de facto iurisdi-
375 ctionem, ob legitimè distracta, vel refutata castra, & bona iurisdictionalia contracta illud

F. *de tota hac materia in cõpendioso disc. 73. vbi alij enuntiantur,*

illud prænotandum est, quod tunc, illam non intrare, probabilius, ac decisum, & receptum est, quamuis Baronis nomen, ac præeminentiæ retineantur.

Hoc itaque ità prenotato; Agnoscens Clemens VIII. vigilantissimus, ac optimus Pontifex, in vtraque etiam, Canonica, & Ciuili facultate peri-
376 tissimus, atque in Rotæ Auditorio, alijsque publicis muneribus ante Pontificatus apicem diu versatus; Hæreditario etiam quoque iure magni Iuris Consulti Syluestri Aldobrandini patris, dictam peritiam obtinens.

Vt publici commercij fidei, ac libertati, (quæ præsertim in Regia, totiusque Cattholici
377 Orbis Metropolitica Ciuitate necessaria est), nimium præiudicialia essent, fidei-

commissorum, ac primogeniorum, & maioratuum, nec non inuestiturarum vincula, & iura, quibus freti, Magnatum, ac Baronum filij, & successores, parentum, aliorumque maiorum creditores eludere, in consuetudine habebant; Quodque commiserationе digni censeri deberent mercatores, & artifices, ac alij, qui bona, vel pecunias, huiusmodi Magnatibus, ac Baronibus, & potentibus viris crediderunt, eisque fidem denegare ausi non sunt, neq; de facili audere poterãt.

Per eius Constitutionem, quæ vulgò *Bulla Baronum* appellatur, tribunal, quod, sub Congregationis vocabulo ex-
37 plicatur, ex pluribus Cameralibus Prælatis constitutum erexit, (*Congregatio Baro-*

ro-

rorum vulgò nuncupatum), cui facultatem dedit, vt mandatis exequutiuis, per iudices ordinarios legitimè relaxatis, quę contrà Barones viuentes, vel eorum defunctorum hæreditatem, atque in bonis liberis alias exequibilia sint, prômptam, ac summariam daret exequutionem, super bonis omnibus, quouis modo per Baronem debitorem possessis, tam iurisdictionalibus, (siue feudalia, siue allodialia sint), quam indifferentibus, quamuis per successores iure proprio, fideicommissorum, ac maioratuum, & primogeniorum, siue inuestiturarum titulo possiderentur, dictis fideicommissis, maioratibus, primogenijs, inuestituris, ac alijs quibuscunque vinculis huiusmodi, non obstantibus,

quibus omnibus, amplissimè derogatum censeri statuit, adeò vt, emptores ab eis omninò tuti sint.

Disponendo, vt ex reliquis Baronis debitoris bonis liberis (si quæ sint), fideicommissa,
379 vel maioratus, & primogenia, aliaque similia successorum iura, reintegrari debeant, ipsoque iure subrogata censeantur.

Prorsus noua in Mundo, nimiumque exorbitans ista lex visa est; Neutro tamen vitio laborat; Non quidem illo no-
380 uitatis, dum in alia Italiæ Ditione, in bonis feudalibus, quamuis pacti, & prouidentiæ antiquis, idem iam statutum fuerat.

Minusque illo exorbitantiæ, ac odibilitatis,; quasi quod ius naturæ, vel gentium læderet;

Tum quia publica commercij causa, & fauor creditorum
381 onerosam causam fouentiũ, ac etiam ille fauor, quem ipsimet Barones reportant, vt eis liberè credatur, præualent priuato fauori successorũ, qui lucratiuam causam, ex fideicommissaria successione fouent.

Tum etiam quia, ignari vulgi opinatio est, vt derogatio fideicommissorum, aliarumque dispositionum illorũ qui iam
382 defuncti, & annihilati sunt, iuris naturæ, vel gentium læsionem redoleat, cum (reiecta quadam leguleica simplicitate) veriusfit, vt testandi, vel alias de bonis disponendi facultas, prò tempore, quo iam eorum dominus, ac possessor annihilatus est, neque
383 dominium habere potest,

legis positiuæ benignitate, non autem ex iure naturæ, vel gentium manet; Adeòut sub iudice sit lis, àn id per legem positiuam concedi potuerit, vel benè concessum sit.

Fortius verò vbi, non de prima directa, & immediata dispositione agatur, per quam superstes, à priori domino, antequam annichilaretur, bona obtineat; Sed de mediata, & obliqua (quam fideicom-
384 missariam dicimus), cum eam, ipsamet antiqua lex positiua, præcisè obligatoriam facere noluerit, totumque fidei eius, cui id cōmissum est, reliquerit; Illa verò necessitas, quam hodiernus vsus habet, à moderniori lege, ac Romano Principe manauerit.

Ideoque nil prohibet, vt quod

vna

vna lex positiua induxit, altera lex positiua tollat, quod-
385 que id, quod vnus Princeps Romanus ligauit, alter Romanus Princeps soluat.

Si quæ verò exorbitantia considerabilis est, ea potius in eius praxi, quam in ipsa lege adest, vt scilicet, non prò
386 quocumque voluntario, at imprudenti debito, vitiosam, ac imprudentem dissipationem, vel prodigalitatem redolente, practicari debeat, sed prò eo, quod ex necessaria, vel saltim honesta, & non damnabili causa contractum sit, & cui eiusdem legis ratio congruat, iuxta praxim, seù interpratationem, quæ dictæ consimili alterius ditionis antiquiori legi tradita est.

Prudentem, atque commendatione dignam huius legis mo-

derationem tradidit, æquè vigilantissimus, ac optimus
387 Pontifex, omnigena scientiarum eruditione præditus, Vrbanus VIII. mediatus successor, cum prudenti temperamento, quo mediante, omnibus consultum est, neque Baronum fidei credentibus conquerendi occasio super est.
Vt scilicet, postquam, fideicommissorum, aliarumque dispositionum, vel inuestiturarum documenta, in quodam publico Archiuio exibita, & re-
388 gistrata sunt, cum distincta indicatione bonorum sub eis cadentium, quorum omnium enunciato in publica tabella, in eodem archiuij loco, vt omnibus pateat, per sex menses ex posita, contineatur, ijs qui postmodum Baronibus crediderunt, dicta prior Clemen-

rentina lex, nullatenus valeat suffragari, cum scientibus, vel scire valentibus nulla dicatur fieri iniuria, neque commiseratione ità credentes digni sint.

Dubitandi verò ansam, ista noua lex, (quæ Bulla archiuij vulgò nuncupatur) præbuit, àn eius ratione magis, quam
389 forma attenta, sola fideicommissorum aliorumque vinculorum scientia, in contrahente sufficiat, vt dictæ Bullæ præsidio indignus censeri debeat; Atque aliquorum opinio affirmatiua fuit; Contrarium autem probabilius videtur, cum præscripta forma, certas, ac pæculiares habeat rationes, quæ simplici scientiæ, quamuis certæ nō congruunt, de quibus in sua

Super dictæ autem Bullæ Baro-
num praxi, ac interpretatio-
ne, plures huc vsque exortæ
sunt quæstiones, quæ innote-
scant; Potissimè verò, àn ea
fauorabilis, vel odiosa cen-
senda sit, prò eius lata, ac be-
nigna, vel econuerso, stricta,
& rigorosa interpretatione
facienda; Atque priusquam
dicta moderatoria lex prodi-
390 ret, eam fauorabilem esse
Rota censuit; Post dictam ve-
rò nouam legem, contrarium
sentire visa est; Adinstar eo-
rum quæ, circa facultates
trãsferendi ecclesiasticas pen-
siones ob nouam superuentã
Apostolicam Constitutionem
(variando sententiam) haben-
tur; Negari quippe non po-
test, legem à iure communi
exorbitare, sed facta compa-
ratione odij, ac fauoris hinc
hinc

hinc indè colluctantis, fauor potius vt supra præpondera-re videtur, quoties tamen, di-scretè, ac ad limites rationis, cui lex innixa est, eius praxis admittatur.

Altera est frequentior quæstio, magnam habens opinionum diuersitatem apud Curiæ Pro-fessores, àn eadem Bulla ope-retur vt tunc, & ab initio, quo debita contracta sunt, adeòut, illicò ad bona per
391 Baronem possessa ius quæ-ratur, fideicommissis, alijs-que vinculis non obstantibus; Vel potius operetur vt nunc, quando Congregatio, ex po-testate per Bullam sibi attri-buta manus apponit, atque vincula tollit; Omninò autē probabilior videtur hæc po-sterior opinio, quodque prior nullum habeat proba-

O 6 bile

bile fundamentum, vt in sua sede.

Effectus autem quæstionis, præ cæteris, ille notabilis est, quod
392 posteriori opinione retenta super operatione ex nunc, non anteà ius aperiatur creditoribus, qui Bullæ tantum præsidium habeant; Ideoque licèt inter eos, ex eiusdem Bullæ beneficio æqualiter ve-
393 nientes, anterioratis, ac potioritatis ordo seruari debeat; Adhuc tamen isti postponendi veniunt alijs, quamuis tempore posterioribus, qui ex speciali derogatione Pontificia, vel ex ea quàm lex concedit (putà fauore dotium) ius anteà quæsierint, iuxta illum ordinem, quem in feudis, alijsque sine Principis vel alterius assensu alienari prohibitis, atque in libero com-

commercio non existentibus,
394 inducit ipse assensus, qui
actum animat, ac informat;
Indecisa remanente quæstio-
stione respectu, eorum quibus
à lege super fideicommissis,
eis non obstantibus ius tri-
butum est, si post fideicom-
missi dissolutionem nascantur.
Quamuis autem, de legis natu-
ra sit, futurum non autem
præteritum tempus respicere;
Attamen receptum est, istam
legem (ità eius contextu pro-
395 bante) præterita quoque
complecti, ideoque in debitis
antè illius editionem contra-
ctis, locum quoque sortitur.
Dubitatum alias fuit, àn Bulla
procedat in præiudicium mi-
norum, aliorumque priuile-
giatorum; Decisum tamen
396 fuit, vt indefinitè locum
habeat, atque hoc iure, ex-
trà

trà controuersiam, hodie viuitur.

Non modica item dubitatio alias habita est, àn eadem Bulla procedat in debitis cõtractis antè baronalem quali-
397 litatem, quæ posteà superuenerit; Verum hodiè pariter extrà controuersiam videtur affirmatiua; Sicuti è conuer-
398 so,(vt superius insinuatum est), recepta est negatiua in debitis contractis post cessatam actualem baroniam; Siue in bonis post eandem cessationem obuentis cum vincu-
399 lo fideicommissi, quamuis debita, de tempore baroniæ cõtracta essent; Ea vrgente efficaci ratione, quod qui bona dedit, vel reliquit, eatenus id egit, quatenus cessatam vidit illam qualitatem, quæ vinculum in eius bonis volitum, ac

desi-

desideratum, destruebat, alias
non relicturus, vel nō daturus.
Indecisus verò est casus rarus,
àn eadem Bulla dirimat fidei-
commissum, vel aliud vincu-
lum, quod adiecerit ille, qui
adhuc viuat, atque contra-
400 riam declaret voluntatem,
probabiliorque videtur nega-
tiua.

An autem debita aliena, fidei-
iussorio nomine, per Baronem
contracta, huius Bullæ bene-
ficio potiantur, sub quæstio-
ne est, in qua licet aliqua ha-
beatur decisio pro affirmati-
401 ua, vbi præsertim æquè
principalis obligatio accedat;
Non tamen hæc opinio ità in-
definitè sumpta placet, sed
cum distinctione de qua in
sua sede accipienda est, ex
iam dicta ratione, quod Bul-
la practicari, ac interpræta-
ri

ri debet, ad limites rationis, quæ conditoris mentem mouere potuit, & quæ illam ab exorbitantia saluat.

Baronum autem, vel Domicellorum nomine, ad hunc effectum, veniunt quidem omnes quouis modo, Oppida, & Ca-
402 stra seù bona iurisdictionalia cum actuali iurisdictionis exercitio possidentes, iure tamen proprio, non autem alieno, seù administratorio, ac etiam cum actuali iurisdictione, & possessione, non autem habituali tantum, sine exercitio.

Veniuntque illi, qui dictam bona iurisdictionalia possident in Italica temporali Ecclesiæ ditione immediata, non autem in eiusdem Ecclesiæ pari-
403 ter temporali ditione mediata, quæ in feudum Regale,

le, ac Dignitatis ab alio possideatur, cum iure Principatus, ac omnimodo Imperio, solis alto dominio, ac maiori superioritate Papæ reseruatis; Aliquibus etiam dictæ Italicę immediatæ ditionis locis exceptis.

Vbi verò huiusmodi feudorum deuolutio sequatur, adeò vt pars infeudata ad eius prio-
40 rem causam, ac vnitatem redeat; Quamuis aliquando decisum sit, Bullam ibi vires non porrigere; Contrarium tamen verius est, magisque receptum, cum sublata causa separationis, vniuersa ditio, eiusdem naturæ sit, nisi expressè in contrarium caueatur.

An autem prò debitis ex causa legatorum, vel donationum, idem beneficium competat, sub

ſub quæſtione quoque eſſe
405 conſueuit; Verior autem eſt negatiua, niſi facti circumſtantiæ, debiti naturam immutent, illudque onero-ſum, atq; correſpectiuum, ſaltim ex parte debitoris reddant.

Cumque in vim Bullæ, per dictam Congregationem, ipſa Caſtra, & bona vendi valeant, ac debeant ſubhaſta, quæ poſſeſſoris conditionem deteriorē reddere ſolet; Hinc proindè, ſi debitor, vel ſuc-
406 ceſſor, qui prò Baronis prædeceſſoris debitis huic damno ſubiacet, illud præueniat, contrahendo debita, ſeù cenſus imponendo, ſubſtinetur actus, cui Bulla proſit.

Non tamen ei licitum eſt, Congregatione inconſulta, ipſorum bonorum, veras ac pro-

pria

prias alienationes facere; Cadente quæstione, adhuc inde-
407 cisa, quatenus ad actualem alienationem procedatur, cui Bulla non assistat, vndè proptereà successori iure proprio venienti bonorum vindicatio competat; An emptor, qui euictionis, vel respectiuè pretij creditor efficitur, ità computari mereatur inter creditores, de quibus loquitur Bulla, quæ suffragetur.

In casu tamen seruatæ formæ dictæ alterius modernæ legis moderatoriæ, (quæ vt supra vulgò *Bulla archiuij* dicitur), si bona in archiujo, eiusque
404 exposita tabella descripta, meliorentur, atque ità recipiant incrementum; Alias dubitatum est, àn hoc incrementum, vtpotè non archiuiatum, eodem iure censendum

dum fit, atque decisio pendere videtur à distinctione, separabiliū, ac inseparabilium melioramentorum,

Cumque Bulla, de castris, prædijs, & palatijs, alijsque bonis loquatur; Quæstio cadit, an in ijs quæ tertiam speciem constituunt, potiusque iurium, quam bonorum vocabulum merentur, vt sunt,
409 census, & loca montium, procedat; Pluraque negatiuam suadent, licet certa decisio non habeatur.

Prout sub quæstione est, àn sub eadem Bulla veniant bona, de ecclesiarum directo dominio;
410 Et quatenus veniant, àn prò solo iure vtili possessoris, non autem prò directo, vt in sua sede; Illud autem certum
411 est, vt dominio directo Sedis Apostolicæ, ac realibus obli-

obligationibus exindè non præiudicetur.

Ad quoſcunque verò iudices, ac tribunalia priuatiuè, ſola Congregatio Baronum huiuſmodi facultatem habet, atque vincula remouendo, bo-
412 na diſtrahit, neque alter in hoc ſe ingerit; Excipiendo tamen, ratione inanis circuitus, de Bullæ diſpoſitione coram quocumque iudice obijci poteſt.

Stylus Congregationis eſt, comparentibus creditoribus, qui prò mandatorum exequutione inſtent, deputandi commiſſarium in bonis Baronis,
113 eorumque adminiſtrationẽ aſſumendi, atque edicta affigendi, certum terminum præſcribentia, quo elapſo (præuia æſtimatione, vel ſine, prò eius arbitrio prò facti quali-

ta-

tate regulando) bona publica subhasta exponendi ac deliberandi meliori oblatori, bancariam cedulam exhibenti, vt pretium, in quod transennt ipsorũ bonorum vincula, à bonis omninò abscissa, creditoribus, iuxta eorum
414 anterioritatis ac potioritatis ordinem, liberentur, cum cautione tamen idonea de restituendo anterioribus, & potioribus, vel contribuendo cum æqualibus, ac ad omne ipsius Congregationis mandatum.

Vbi verò cautio præstari non potest, eius loco succedit inuestimentum in loca montium, idem vinculum in corpore
415 habentia, quæ loco quantitatis esse videntur, tam ad effectus creditoribus proficuos, fructuum, ac intermedij

dij augmenti, vt ad eorum restitutionem non teneantur, quam ad effectum damnosum, intermediæ diminutionis, quæ sibi cedit, nisi aliter cautum sit.

Ipsis tamen creditoribus licitantibus, ad effectum retinendi pretium in causam proprij crediti, arbitrariũ est, oblatio-
416 nem absque cedula, vel deposito admittere, re tamen ante deliberationem, Papæ communicata, eoque approbante.

Et quamuis Congregatio, de creditis, eorumque subsistentia non cognoscat, sed ad præscriptum Bullæ, solas partes
417 exequutoris expleat mandatorum, quæ ab ordinarijs iudicibus relaxata sunt; Attamen, vel ex Apostolicis decretis, vel ex recepto stylo,

de

de mandatorum relaxatorum, ac debitorum subsistentia, nec non de anterioritate, & potioritate creditorum cognoscit, mandando etiam restitui pecunias liberatas, aliaque gesta retractando, adeòut formalis Tribunalis partes quodammodo gerere videatur.

Quatenus verò casus præbeat, vt Baro possideat plura fideicommissa, vel primogenia, quæ per eius mortem scindantur, diuersosque habeant successores, prò eius verò de-
418 bitis indefinitis, non autem in alicuius fideicommissi causam particularem, vnius bona distracta, vel subiugata sint, locum esse contributo prò viribus, decisum est.

Derogatio fideicommissorum, vel maioratuum, aliorumque vinculorum, probabilius percu-

curit illa fideicommiſſa, & vincula, quæ adiecta ſunt per
419 Baronis debitoris, ac alterius poſſeſſoris communem auctorē adeòut in Barone qui debita cōtraxit, intret ea ratio, cui innixa eſt Bulla, quod nēpè ipſe Baro, qui debita contraxit eſſet interim dominus, reſtitutionis oneri ſubiectus, quod Bulla tollit; Secus autem, fideicommiſſis, alijſq; vinculis à tertio ordinatis, & cum quorum onere, in poſſeſſorem, vel alterius fideicommiſſi ordinatorem bona obuenerunt.

Quamuis enim per hanc Bullam ius tertij tolli deciſum ſit, intelligendum tamen venit, de illo iure, quod ab ipſo Barone
420 debitore, vel reſpectiuè poſſeſſore proueniat, puta cōductoris, vel alterius qui à poſſeſ-

fore causam habeat, non autem tertij omninò independentis.

Ad reddendum item tutos emptores in vim Bullæ à dicta Congregatione ementes, ea-
421 dem tollit quoque hypothecas, quibus ipsa bona affecta sint, easque transfert in pretium, quod in omnibus loco rei succedit, etiam quoad fi-
422 deicommissi, vel inuestituræ vinculum, quatenus solutis debitis exuberet.

Cumque sit stylus Congregationis, vt supra, non soluendi pecuniam ex bonorum distractorum pretio resultantem, nisi cum cautione de restituendo anterioribus, ac
423 potioribus, vel contribuendo cum æqualibus, Aut, vbi idonea cautio non habetur, cum inuestimento in loca mon-

montium, quæ loco dictæ cautionis ità vinculata existant,
424 quod notabiliter de pretio, seù valore minuit.

Hinc vulgus, de hoc etiam stylo obloqui solet, quasi quod ità sit lædere ius naturæ, vel gentium, obligando creditorem, vt loco integri crediti, vix dimidiatum recipiat;
425 Verum inepta obloquutio est, quoniam qui ex huius Bullæ indulgentia, sui crediditi, alias non experibilis, exactionem obtinet, iniustè conqueritur, quod diminutum, vel qualificatum obtineat id, quod alias nullatenus obtenturus esset; Ac etiam quia favor publici commercij, ex emptorum libertate, ac securitate manans, huic in commodo prævalere debet, vt etiam ex iuris communis in-

tentione, inter priuatos praxis recepit.

Quia verò id cautos reddidit mutuantes, vel alias credentes vt sibi consulant de pacto
426 refectionis eius qnod istud vinculum minuat, & quanti intersit liberã pecuniã restitui; Hinc disputari solet, àn creditori hanc viam eligenti, atq; Baronum Congregationẽ adeunti, (quam scit non aliter pecuniam soluere) patere debeat via, quam elegit, adeòut in dicta cautela præiudicatum sit, vt in sua sede.

Vbi verò certa, & notoria sit anterioritas, vel potioritas creditoris qui huius Bullæ præsidio, seù extraordinario bene-
427 ficio non indigeat, quia nempè, ex iuris dispositione (ipsa etiam Bulla seclusa), ius vel actionem habeat ad bona,

ad

ad quorum pretium inuitus concurrere nō cogatur, tunc asperum, ac exorbitans videtur vt ad huiusmodi cautionem præstandam, seù vinculum patiendū cogi debeat, sed ob contrariam praxim, id non de facili exaudiri solet.

Quò verò ad iudicij ordinatoria, receptum est, Congregationem, ad telam iudicia-
428 riam seruandam obligatam non esse, sed ad eiusdem Bullæ præscriptum, summariè, ac de plano, manuque Regia procedere; Adeòut quandoque decisum sit, etiam sine citatione procedere posse; Quod tamen circumspectè prò facti qualitate intelligendum est, vt in sua sede; Vbi de alijs ad materiam, quam vniuersam, facile non est,

eſt, ſub compendio recenſe-
re, cum in dies nouæ oriri ſo-
429 leant quæſtiones, ſuper hu-
ius Bullæ interpratatione, vel
praxi G.

G. eod. diſc. compendioſo 73. ſub hoc tit. de feud. vbi enunciantur ſinguli diſcurſus ſuper ſingulis ſuprà enunciatis quæſtionibus editi.